

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ**

ΙΑΤΡΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Α΄ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΤΟΜΙΚΗΣ

**ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ
&
ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ
MED 2135**

**Κωδικός μαθήματος
στον Οδηγό Σπουδών:
500800**

**Υπεύθυνος Καθηγητής
Α. Χ. Λάζαρης**

Τόμος 2 - 1ο Τεύχος

Δεκέμβριος 2024 – Φεβρουάριος 2025

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	Σελίδα
Εισαγωγικό σημείωμα 1 ^{ου} τεύχους 2 ^{ου} τόμου	3
Άσκηση από την Τράπεζα Θεμάτων του μαθήματος: ΖΗΛΙΑ – ΑΠΙΣΤΙΑ – ΕΚΔΙΚΗΣΗ : ΤΑ «ΤΡΙΑ ΚΑΚΑ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΜΑΣ» ΚΑΙ ΕΠΤΑ ΣΧΕΤΙΚΕΣ «ΠΛΗΓΕΣ» ΜΕ ΟΨΗΚΩΜΙΚΗ, ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ, ΤΡΑΓΙΚΗ	4
Άσκηση από την Τράπεζα Θεμάτων του μαθήματος: ΟΙ «ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ ΚΑΡΠΟΙ» ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ	25
Άσκηση από την Τράπεζα Θεμάτων του μαθήματος: ΤΟ ΤΡΕΝΟ ΠΕΡΝΑ. ΤΟ ΙΔΙΟ ΚΙ Η ΖΩΗ.	32
Άσκηση από την Τράπεζα Θεμάτων του μαθήματος: ΔΥΟ ΘΑΛΑΣΣΟΓΡΑΦΙΕΣ ΝΑ ΚΕΝΤΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΜΑΣ	38
Ανάρτηση ιστολογίου από τον Καθηγητή Α.Χ. Λάζαρη: Η ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΗ ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΠΕΙΝΟΥΣΕ ΚΑΙ ΠΟΝΟΥΣΕ, ΔΙΚΑΙΟΥΝΤΑΝ ΝΑ ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΕΙ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ; ΕΙΛΙΚΡΙΝΑ, ΔΕΝ ΞΕΡΩ.	43
Ανάρτηση ιστολογίου από τον Καθηγητή Α.Χ. Λάζαρη: ΜΑΚΡΙΝΕΣ ΜΝΗΜΕΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ	48
Ανάρτηση ιστολογίου από τον Καθηγητή Α.Χ. Λάζαρη: ΑΙΣΘΗΜΑ ΕΥΕΞΙΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗ ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ!	51

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΠΡΩΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΤΟΜΟΥ

Οι παραδόσεις και οι εκτός Σχολής δράσεις στο πλαίσιο του κατ' επιλογήν υποχρεωτικού μαθήματος «**ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ**» με κωδικό μαθήματος 500800 στον Οδηγό Σπουδών της Ιατρικής Σχολής του ΕΚΠΑ και MED2135 στην ηλεκτρονική τάξη του ΕΚΠΑ (<https://eclass.uoa.gr/courses/MED2135/>) στρέφονται γύρω από την αξία της ζωής, τη νόσο, την ιδιότητα του γιατρού, τη σχέση γιατρού – ασθενούς και τον θάνατο, αντλώντας σχετικά ερεθίσματα από τους τομείς της Φιλοσοφίας, της Θεολογίας, της Κοινωνιολογίας, των Γραμμάτων και των Τεχνών. Σκοπό του μαθήματος δεν αποτελεί ούτε η θεωρητική κατάρτιση για τα επί μέρους πεδία των ανθρωπιστικών επιστημών, των Γραμμάτων και των Τεχνών ούτε η όποια ηθικολογία ή διδακτισμός, αλλά η **ενεργός συμμετοχή των εκπαιδευομένων τόσο στην παρακολούθηση όσο και στη διαμόρφωση των μαθημάτων και των δράσεων, η προσωπική βιωματική επαφή και γνωριμία των φοιτη-τών/-τριών με τα αντίστοιχα ερεθίσματα καλλιέργειας και πρωτίστως η έμπρακτη ανταπόκρισή τους σε αυτά με τη συνεισφορά τους στο ηλεκτρονικό χαρτοφυλάκιο του μαθήματος.**

Στο παρόν τεύχος προβληματιζόμαστε για το αν διαφέρει η ζήλια από τον φθόνο, αν η μισαλλόδοξοι και οι ρατσιστές δικαιούνται την ενσυναίσθησή μας, αν η ζωή ακολουθεί τα τρένα που περνούν και αντικρύζουμε δύο τρικυμισμένες θαλασσογραφίες. Θυμόμαστε τον ματωμένο Δεκέμβρη του '44 όπου οι δωσίλογοι των Γερμανών κατακτητών, ως εθνικόφρονες πλέον, «παίρναν το πάνω χέρι» υπό τις μελωδίες του ελαφρού τραγουδιού της εποχής. Αναπολούμε Χριστούγεννα περασμένα αλλά όχι λησμονημένα και χαιρόμαστε τον ερχομό της νέας χρονιάς.

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

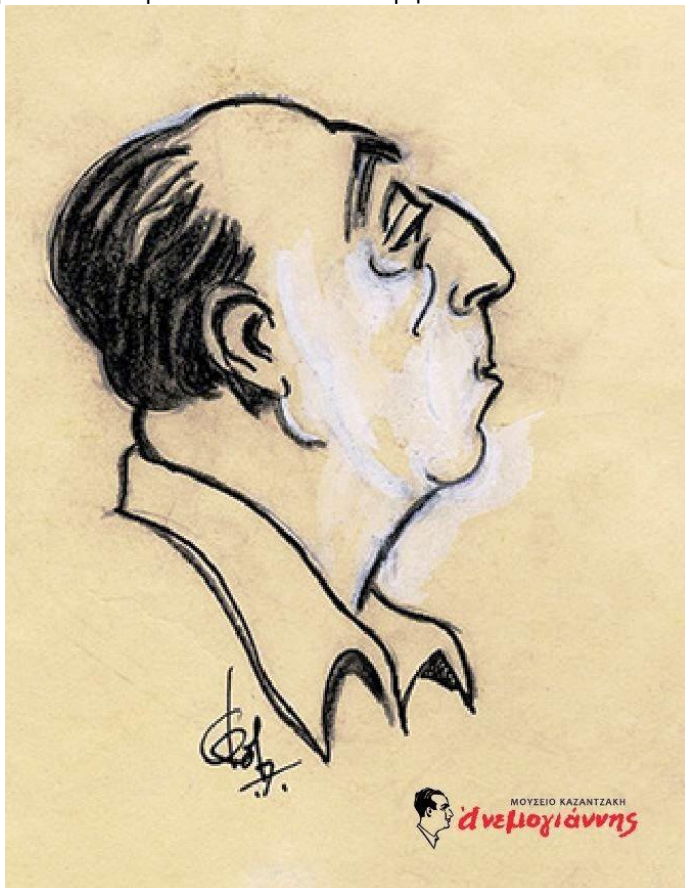

eClass ΕΚΠΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ
ΑΣΚΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΖΗΛΙΑ – ΑΠΙΣΤΙΑ – ΕΚΔΙΚΗΣΗ : ΤΑ «ΤΡΙΑ ΚΑΚΑ ΤΗΣ ΜΟΙΡΑΣ ΜΑΣ» ΚΑΙ ΕΠΤΑ ΣΧΕΤΙΚΕΣ «ΠΛΗΓΕΣ» ΜΕ ΟΨΗ ΚΩΜΙΚΗ, ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ, ΤΡΑΓΙΚΗ

Υπάρχει μια κοινή ανομολόγητη πράξη που μπορεί να απειλήσει την ευτυχία, την ταυτότητα και το μέλλον μιας ερωτικής σχέσης. Η «απιστία», η οποία αν και συμβαίνει συχνά, αποτελεί διαχρονικά ένα φαινόμενο που σπάνια κατανοείται πλήρως. Η απιστία – η παράλληλη σεξουαλική, συναισθηματική ή/και ερωτική επαφή με ένα τρίτο πρόσωπο ίσως να μην οφείλεται στην αναζήτηση ενός τρίτου ατόμου με το οποίο θα κάνουμε καλύτερο σεξ ή θα μας καταλαβαίνει περισσότερο – ίσως να είναι μια προσπάθεια ανακάλυψης ενός νέου ή επανεύρεσης ενός ξεχασμένου εαυτού που αναδύεται μέσα από τη σχέση μας με το τρίτο πρόσωπο. Αν φανταστούμε για παράδειγμα έναν παντρεμένο μεσήλικα που δεν έζησε ποτέ τον παθιασμένο εφηβικό ή φοιτητικό έρωτα που επιθυμούσε, μάς γίνεται πιο ευδιάκριτος ο λόγος για τον οποίο θα μπορούσε να «απιστήσει». Η απιστία δυνητικώς κρύβει και μια έξαψη που μας θυμίζει αρκετά πράγματα της παιδικής μας ηλικίας, όταν κάναμε σκανδαλιές και προσπαθούσαμε να την «γλιτώσουμε» και να μην μας ανακαλύψουν. Το να κάνουμε κάτι απαγορευμένο, κάτι που μπορεί να σπάει τους ηθικούς φραγμούς και να θεωρείται κατακριτέο, μπορεί να είναι ισχυρό αφοροδιακό και στην ενήλικη ζωή. Μπορεί τελικά να απολαμβάνουμε την απιστία περισσότερο ως σκέψη, παρά ως πράξη;

Ας ξεκινήσουμε κωμικά. Το «Ούτε γάτα ούτε ζημιά» είναι μια ελληνική ασπρόμαυρη κινηματογραφική ταινία παραγωγής 1954, σε σκηνοθεσία Αλέκου Σακελλάριου και σενάριο του ίδιου και του Χρήστου Γιαννακόπουλου.

Ο διευθύνων σύμβουλος μεγάλης εταιρείας και άτακτος σύζυγος, Λαλάκης(!) (Βασίλης Λογοθετίδης), λέει στη γυναίκα του (Ιλυσ Λιβυκού) ότι θα μεταβεί στη συμπρωτεύουσα για την επιθεώρηση ενός εκ των εκεί υποκαταστημάτων της εταιρείας στην οποία δουλεύει. Στην πραγματικότητα σχεδιάζει «ρομαντικό» Σαββατοκύριακο με την ερωμένη του. Για τα αλλεπάλληλα «τσιλιμπουρδίσματά» του σε διάφορες πόλεις της περιφέρειας ο Λαλάκης προφασίζεται δήθεν διαχειριστικές ανωμαλίες των υποκαταστημάτων της εταιρείας του, οπότε η γυναίκα του εύλογα απορεί «πώς δεν φαλήρανε ακόμη»!

<https://drive.google.com/file/d/1GEasQ2ijUEapNzdbMUzkLqNqTXURLQ5D/view?usp=sharing>

Ο μέγιστος ηθοποιός Βασίλης Λογοθετίδης με την απίθανη υποκριτική στήριξη της συντρόφου του και στην πραγματική ζωή, Ίλυσ Λιβυκού (Αμαλίας Χατζάκη) παραδίδει δωρεάν μαθήματα υψηλής υποκριτικής τέχνης σε κάθε νέο επίδοξο ηθοποιό, κωμικό ή μη. Καταρχάς, είχε ένα προσόν σπάνιο για πρωταγωνιστή: έπαιζε και στις παύσεις του. Δεύτερον, ο συγχρονισμός: μια αστεία ατάκα μπορεί να καταστραφεί αν δεν ειπωθεί ακριβώς τη στιγμή που πρέπει. Επίσης, η εκφορά της πρόζας και η τεχνική της επανάληψης, την οποία την χρησιμοποιεί τακτικά. Έτσι, στη σεκάνς που είδαμε, επαναλαμβάνει τα ίδια και τα ίδια («Θεσσαλονίκη είν' αυτή. Μεγάλη πόλις, συμπρωτεύουσα. Κόσμος πάει, έρχεται» και «Διευθύνων σύμβουλος είμαι, Πόπη μου. Κύριε ελέησον!» και «Μπορεί να 'ρθει κάνας άνθρωπος να με δει, Πόπη μου. Κάνας νομάρχης, κάνας δήμαρχος»), ενώ στα ενδιάμεσα περιγράφει τα κουστούμια, το bleu (με γαλλική προφορά) και το σπορ, και «τις μεταξωτές φανέλες που είναι ασορτί με μεταξωτά σωβρακάκια με το λαστιχάκι». Όλα αυτά με τις κινήσεις και τις γκριμάτσες του καθ' έξιν μπαγάσα. Ο Λογοθετίδης όταν έπαιζε, έθετε το σουλούπι του σε «κωμική κατάσταση λειτουργίας»: σε προδιέθετε να προετοιμαστείς να γελάσεις με κάτι που θα πει ή θα κάνει. Στον κινηματογράφο έπαιζε με εσωτερικότητα, χωρίς ίχνος από τον εξπρεσιονισμό που απαιτεί το θέατρο. Με άλλα λόγια, διέκρινε μεταξύ θεατρικής και κινηματογραφικής ερμηνείας. Οι μετρημένες κινήσεις του προσέθεταν λεπτομέρειες που τις προσέχει κανείς τη δεύτερη ή την τρίτη φορά, αλλά από την πρώτη έχουν υποσυνείδητα βοηθήσει τον θεατή να καταλάβει τον χαρακτήρα που αναπαρίσταται. Η πιθανότατα ενστικτώδης τεχνική του στο δια των λεπτομερειών χτίσιμο του χαρακτήρα είναι απaráμυλλη. Οι ρόλοι των νεοελληνικών έργων που έπαιζε ήταν κατά κανόνα γραμμένοι πάνω του, αλλά και στα ξένα έργα που ανέβαζε, τους χαρακτήρες τούς έφερνε απολύτως φυσικά στα δικά του μέτρα, στον τύπο του. Ο λαϊκός τύπος του Λογοθετίδη, άμεσα αναγνωρίσιμος ανεξαρτήτως των διαφορών του εκάστοτε χαρακτήρα που υποδύταν, προσφέρεται για την ηθογραφική χαρτογράφηση της μεταπολεμικής Ελλάδας.

Μετά το κεφάλτο μας ξεκίνημα, αγγίζουμε την κεντρική θεματολογία της άσκησης μας, πρώτα «με λίγη θεωρία». Με τη λέξη «απιστία», δεν εννοούμε περιστασιακές σχέσεις μιας νυκτός, ερωτοτροπίες ή αμοιβαία «συμφωνία» μεταξύ συντρόφων ότι η σχέση τους δεν θα είναι μονογαμική. Αντίθετα, αναφερόμαστε στη συνεχή παραβίαση της εμπιστοσύνης ενός/μίας συντρόφου, ο/η οποίος/α μπορεί να έχει μία ή περισσότερες μακροπρόθεσμες σχέσεις, ενώ ο/η σύντροφός του εξακολουθεί να θεωρεί ότι η σχέση βασίζεται στην αμοιβαία εμπιστοσύνη και αφοσίωση. Δεν πρόκειται απλά για ένα δυσάρεστο γεγονός – κάτι που πρέπει να επικρίνουμε, να αποτινάξουμε από μία κατ' επίφαση ηθικοπλαστική κοινωνία για να τελειώνουμε μια και καλή με αυτό. Η απιστία έχει να μας πει πολλά πράγματα για τις διανθρώπινες σχέσεις – για το τι προσδοκούμε, για το τι νομίζουμε ότι θέλουμε και για το τι θεωρούμε ότι οφείλουμε να διεκδικήσουμε μέσα από αυτές με σκοπό να ενισχύσουμε το αίσθημα της ιδιαιτερότητάς μας ή να επαληθεύσουμε τη μοναδικότητά μας.

Αν η απιστία είναι η εξελικτικά σταθερή συμπεριφορά των ατόμων ενός πληθυσμού για όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διαιώνιση των γονιδίων τους, η ζήλια είναι μια εξελικτική προσαρμογή αυτού του πληθυσμού η οποία ενεργοποιείται για να αποτρέψει τους ερωτικούς μας συντρόφους από το να έρχονται σε σεξουαλική/συναισθηματική επαφή με άλλα άτομα εντός του ίδιου πληθυσμού. Η ζήλια στις ερωτικές σχέσεις είναι παρούσα πολύ συχνά.

Υπάρχουν δύο τύποι ζήλιας. Η αντιδραστική και η προληπτική. Αντιδραστική ζήλια ορίζεται αυτή η οποία φυσιολογικά εκδηλώνεται μετά την αποκάλυψη της απιστίας. Συνήθως την ακολουθεί η καχυποψία για μία δεύτερη «εξαπάτηση». Προληπτική ζήλια είναι αυτή που αισθάνεται κανείς προκειμένου να εμποδίσει μια ενδεχόμενη απιστία. Στο πλαίσιο αυτής της κατηγορίας ζήλιας, ο ζηλιάρης σύντροφος είναι ικανός να εξασκήσει όποια πρακτική του διασφαλίσει ότι μειώνεται η όποια έξωθεν πρόσβαση στον σύντρόφό του. Το αποτέλεσμα είναι η στέρηση της ελευθερίας του συντρόφου.

Ένας από τους λόγους που ζηλεύουμε μπορεί να είναι γιατί νομίζουμε ότι η σχέση μας υστερεί σε κάποιο τομέα. Ο Στέρνμπεργκ παρατηρεί τη βασική διάκριση ανάμεσα στον παθιασμένο έρωτα που έχει ως βάση του το σεξ και στην οικεία και στοργική αγάπη. Αυτά τα δύο μπορεί να συνυπάρχουν με άριστα αποτελέσματα. Μπορεί όμως να αισθανόμαστε αυτά τα δύο συναισθήματα χωριστά. Το πάθος όταν υφίσταται αυθύπαρκτο, εξισώνεται με τον τυφλό έρωτα. Η οικειότητα, ωστόσο, εμφανίζεται με τη στενή φιλία ή την ισχυρή έλξη για ένα άτομο. Οπωσδήποτε δεν εξαντλείται στις σεξουαλικές σχέσεις. Η δέσμευση από μόνη της παρουσιάζεται ως «κενή αγάπη», ένα είδος καθήκοντος και υπακοής σε κοινωνικές επιταγές. Μόνο ο

συνδυασμός πάθους και οικειότητας μπορεί να παραγάγει δέσμευση για μια εμπιστευτική, μακροχρόνια σχέση. Όμως, το να υπάρχει πάθος και δέσμευση χωρίς φιλία – οικειότητα, μπορεί καταδικάσει τη σχέση στο μοίρασμα ενός κρεβατιού και όχι και των δύο εσωτερικών κόσμων.

Η ηθική των ερωτικών/συζυγικών σχέσεων δεν ποδηγετείται πλέον από τους καθιερωμένους κοινωνικούς κανόνες ή την επιβεβλημένη θρησκευτική εξουσία. Δεν υπάρχει κάποιος που να μας λέει τι να κάνουμε εκτός από την εσωτερική φωνή μέσα μας. Έχουμε αποκτήσει περισσότερη ελευθερία αλλά και μεγαλύτερη αβεβαιότητα για το τί είναι σωστό και τί λάθος. Μπορεί πλέον να είμαστε πιο συνειδητοποιημένοι για αυτό που θέλουμε και διατεθειμένοι να το αποκτήσουμε, αλλά η συναισθηματική μας δέσμευση απέναντι στους άλλους αποδυναμώνεται, ενώ η ωφελιμιστική λογική μας μάς απομακρύνει από το να απολαύσουμε πραγματικά την παρούσα στιγμή.

Στην απιστία, το θύμα όσο και ο/η άπιστος/η σύντροφος συχνά θεωρούν ότι η σχέση ή ο γάμος τους ήταν καλός μέχρι να εμφανιστεί η απιστία από το πουθενά. Πιο συγκεκριμένα, τα θύματα πιστεύουν ότι οι άπιστοι σύντροφοί τους έχουν αποπλανηθεί ή παρασυρθεί, κατά κάποιο τρόπο ενάντια στη θέλησή τους. Όμως και οι δύο σύντροφοι δημιούργησαν αυτό το συζυγικό πλαίσιο που άνοιξε το δρόμο στην απιστία και η κρίση αυτή η ίδια μπορεί να αποτελέσει την αφετηρία για μια πιο υγιή, ικανοποιητική σχέση. Μια προβληματική σχέση που μας δημιουργεί καταπίεση, άγχος και δυσάρεστα συναισθήματα οδηγεί συχνά στην απιστία. Ωστόσο, κάποιες φορές είναι πιο εύκολο να κατηγορήσουμε μία σχέση από το να αντιμετωπίσουμε τις υπαρξιακές ανησυχίες όπως είναι ο φόβος του θανάτου, οι ανασφάλειες που δημιουργούνται με το πέρας της ηλικίας και το άγχος ότι πρέπει να ζήσουμε τώρα όσα δεν θα μπορούμε να ζήσουμε μετά.

Επανερχόμαστε στο καλλιτεχνικό μας ταξίδι στο οποίο, αναμενόμενα, τη μερίδα του λέοντος, θα έχει η όπερα και μάλιστα η ιταλική, καθώς αυτή συχνότατα κατακλύζεται από παρόμοια έντονα πάθη, τα οποία τελικά καθαίρει, ως Τέχνη.

Λιονέλο Μπαλεστριέρι: Ο Τζουζέπε Βέρντι οραματίζεται την όπερα «Οτέλο».

Το ερωτικό ντουέτο Οθέλου-Δυσδαιμόνας που κλείνει την Α' Πράξη της όπερας του Τζουζέπε Βέρντι «Οτέλο», μας δείχνει την υπερκόσμια ομορφιά της ερωτικής σχέσης του ζευγαριού πριν θολώσει τον νου και δηλητηριάσει την ψυχή του Οθέλου «το τέρας με τα πράσινα μάτια». Το τέρας με τα πράσινα μάτια δεν είναι άλλο από τη ζήλια. Ο χαρακτηρισμός αυτός προέρχεται από το έργο του Ουίλιαμ Σαίξπηρ «Οθέλος». Στο συγκεκριμένο έργο, όπως και στην βασισμένη σε αυτό όπερα του Βέρντι, ο ομώνυμος

πρωταγωνιστής, τυφλωμένος από τη ζήλια του για την αγαπημένη του, την δολοφονεί. Αφού ο Οθέλος μαθαίνει πως οι υποψίες του ήταν προϊόν πλάνης και δολοπλοκίας – η οποία οφειλόταν κι εκείνη στη ζήλια, αυτή τη φορά για το πρόσωπο του ίδιου του Οθέλου από τον «έμπειστό» του, Ιάγο – αυτοκτονεί ο ίδιος εν τέλει. Πριν από όλα αυτά τα φοβερά και τρομερά, παρακολουθούμε το ερωτικό ντουέτο από παράσταση του 2018 στην Κρατική Όπερα της Βαυαρίας με τον δραματικό τενόρο Γιόνας Κάουφμαν και την υψίφωνη Άνια Χάρτερος. Μαέστρος ο Κίριλ Πετρένκο.

<https://drive.google.com/file/d/12ZNEkrHYWkGv25eLHjZdDZwl90QIHv2l/view?usp=sharing>

https://drive.google.com/file/d/1Yv5-b8bGufnkrRUA-IIBgngOau_SXTv5/view?usp=sharing

Ο Τζάκομο Πουτσίνι γεννήθηκε στη Λούκα της βορειοδυτικής Ιταλίας στις 22 Δεκεμβρίου 1858. Έως σήμερα παραμένει ένας από τους δημοφιλέστερους Ιταλούς συνθέτες όπερας, καθώς τα περισσότερα από τα έργα του περιλαμβάνονται σταθερά στο ρεπερτόριο των λυρικών θεάτρων του κόσμου. Η «Τόσκα» είναι το κατεξοχήν έργο του κορυφαίου συνθέτη, που ευθυγραμμίζεται στα ιδεώδη του βερισμού - του ιταλικού κινήματος του νατουραλισμού. Για τον Πουτσίνι ο ρεαλισμός έγκειται στην αγριότητα των καταστάσεων και των εντάσεων ανάμεσα στους πρωταγωνιστές και αποδίδεται από τη μουσική με τρόπο άμεσο, χωρίς αφύσικες ωραιοποιήσεις. Η «Τόσκα» μιλά για τον έρωτα, τη ζήλια, τη διεστραμμένη λαγνεία, την πίστη στη φιλία. Η επιθυμία του συνθέτη ήταν το έργο να μην θυμίζει καθόλου όπερα. Για να το επιτύχει αυτό, προχώρησε σε σοβαρές επεμβάσεις στο ποιητικό κείμενο με στόχο την ανάπτυξη μιας διαρκούς σκηνικής δράσης. Ένας από τους λόγους για τους οποίους η «Τόσκα» παραμένει μέχρι σήμερα μια από τις δημοφιλέστερες όπερες είναι τα χαρακτηριστικά της κεντρικής ηρωίδας. Η Τόσκα αποτελεί το πρότυπο της οπερατικής ντίβας, τόσο με το τραγούδι όσο και με τη συμπεριφορά της. Όλοι της οι χειρισμοί και τα συναισθήματα στοιχειοθετούν το κατεξοχήν οπερατικό στερεότυπο της ματαιόδοξης λυρικής τραγουδίστριας, παραδομένης στα δυνατά της ένστικτα. Πρωταγωνιστεί, είτε βρίσκεται πάνω στη σκηνή είτε πίσω από αυτή.

Αφίσα του Λεοπόλντο Μετλίκοβιτς για την πρεμιέρα της όπερας το 1900.

Σημασία για τον Πουτσίνι δεν είχαν τόσο τα συναισθήματα των χαρακτήρων του έργου, αλλά κυρίως τα όσα θα καλούνταν να πράξουν όπως λ.χ. η «ανάκριση» του Μάριο Καβαρναντόσι από τη ζηλότυπη Τόσκα στο απόσπασμα της Α' πράξης που θα ακούσουμε. Σε αυτό, η Τόσκα έχει ακούσει τον αγαπημένο της Μάριο να συνομιλεί με κάποιον, μα, όταν τον συναντά, δεν βλέπει άλλο πρόσωπο και εκφράζει την παθολογική ζήλια της, ανακρίνοντάς τον εξαντλητικά. Ο Μάριο την καθησυχάζει κι έτσι η Τόσκα αποχωρεί. Σε ηχογράφηση του 2022, ως Μάριο Καβαρναντόσι ακούμε τον ανερχόμενο τενόρο Φρέντι ντε Τομάζο και ως Τόσκα την ανερχόμενη υψίφωνη Λίσα Ντάβιντσεν. Την Ορχήστρα Φιλαρμόνια διευθύνει ο Πάολο Αριβαμπένι.

<https://docs.google.com/document/d/1NygZXqskPkZuyx6r87RGjgmToB9IanNC/edit?usp=sharing&oid=101108456052931961839&rtpof=true&sd=true>

https://drive.google.com/file/d/1tkNakQ3sgBqKRk_YPCWCW_tFmgAGhXVs/view?usp=sharing

Το 1888, ένας νεαρός και άγνωστος ακόμα συνθέτης, ο Πιέτρο Μασκάνι, γεννημένος το 1863, που είχε ήδη γράψει μόνο μια οπερέτα, παρακολούθησε το δράμα του Βέργκκα «Αγροτική Ιπποσύνη» και σκέφτηκε πως θα μπορούσε να μετατραπεί σ' ένα πολύ ενδιαφέρον λιμπρέτο. Ο εκδότης Εντοάρντο Σοντσόνιο διοργανώνει διαγωνισμό μονόπρακτης όπερας κι ο Μασκάνι ξεκινάει έναν αγώνα δρόμου για να προλάβει να ετοιμάσει την όπερα που θα τον έκανε διάσημο. Ανάμεσα στα τρία έργα που

διακρίθηκαν στο διαγωνισμό ήταν κι η «Καβαλερία Ρουσικάννα» η οποία κέρδισε τη θέση της στην ιστορία της όπερας. Έτσι ο νεαρός συνθέτης εισάγει στην Ιταλική λυρική σκηνή το αισθητικό ρεύμα του βερισμού, επηρεασμένος από τον Βέρντι ο οποίος ήδη είχε περάσει από τα απαρχαιωμένα θέματα που αφορούσαν τα κατορθώματα και τα πάθη αρχαίων βασιλιάδων, σε ιστορίες που συνέβαιναν σε ρεαλιστικό και σύγχρονο πλαίσιο, με ήρωες απλούς λαϊκούς ανθρώπους ακόμα και πρόσωπα του περιθωρίου των οποίων τα πάθη κι οι αγωνίες ταυτίζονταν με τις ανάλογες περιπέτειες των θεατών. Κυρίαρχα το ερωτικό πάθος, ο διονυσιακός αισθησιασμός και τα νεογέννητα για τους επαρχιώτες και τους εκπροσώπους των χαμηλών κοινωνικών τάξεων, συναισθήματα τα οποία θεωρούνταν ως τότε, πως αποτελούν χαρακτηριστικά των ανώτερων κοινωνικών τάξεων.

Το έργο εκτυλίσσεται κάπου στο τέλος του δέκατου-ένατου αιώνα, άνοιξη, ανήμερα της γιορτής του Πάσχα, στην πλατεία ενός σισιλιάνικου χωριού, έξω από την εκκλησία αλλά και την ταβέρνα, τους δύο πόλους έλξης του κόσμου εκείνη τη γιορταστική μέρα. Ο Τουρίντου τελειώνοντας την στρατιωτική του θητεία, έχει επιστρέψει στο χωριό για να διαπιστώσει πως η αγαπημένη του Λόλα είναι παντρεμένη με έναν άλλο άντρα, τονπραματευτή Άλφιο. Στρέφεται τότε προς την Σαντούτσα για παρηγοριά κι εκείνη τον ερωτεύεται τόσο παράφορα ώστε να δεχτεί να ολοκληρώσει την ερωτική της σχέση μαζί του πριν από το γάμο, καταλήγοντας αφορεσμένη. Όμως το παλιό πάθος σιγοκαίει μέσα του και την ημέρα του Πάσχα μάταια η ερωμένη του Σαντούτσα τον αναζητάει, αφού εκείνος συναντιέται κρυφά με την Λόλα λέγοντας ψέματα πως έχει φύγει στην γειτονική πόλη προς αναζήτηση κρασιού. Ενώ το πλήθος γιορτάζει την Ανάσταση και τον ερχομό της άνοιξης που διατρέχει τα κορμιά με ηδονικές ανατριχίλες και φουσκώνει τις καρδιές με ερωτική συγκίνηση, η Σαντούτσα, στην άρια που θα ακούσουμε, γεμάτη αγωνία, προσπαθεί να αποσπάσει πληροφορίες από την μητέρα του Τουρίντου, τη Μάμα-Λουτσία για το πού βρίσκεται ο άπιστος σε αυτήν γιος της.

Προτιμώ τις μεσόφωνες να ερμηνεύουν τον ρόλο της Σαντούτσα, ώστε να «γεμίζουν» υπέροχα τις χαμηλές νότες του ρόλου. Έτσι, ακούμε την άρια « Εσείς το ξέρετε μητέρα - Voi lo sapete o mamma» από την Αγνή Μπάλτσα από συναυλία του 1987.

https://drive.google.com/file/d/11V6XJ3f50ptwZwUnYIXOMiPmia_wwFSN/view?usp=sharing

Λίγο αργότερα κι ενώ ο κόσμος παρακολουθεί τη λειτουργία, καυγάζ ξεσπάει ανάμεσα στο ζευγάρι που τον κάνει ακόμα πιο επώδυνο, ο ερχομός της Λόλας. Είναι ολοφάνερο πως ο εξαγριωμένος Τουρίντου νοιώθει ενοχές που ανταποδίδει με άρνηση στην Σαντούτσα με την ανυπόκριτη αγάπη της και το φλογερό, ανεξέλεγκτο πάθος της.

Λουίτζι Μοργκάρι: Η Σαντούτσα κι ο Τουρίντου έξω από τη εκκλησία.

Η Σαντούτσα δεν αντέχει ούτε την άρνησή του, ούτε την ταπείνωσή της εξ αιτίας του. Η διάθεσή της για εκδίκηση, ίσως κι η επιθυμία της να τον φέρει πίσω έστω και παρά την θέλησή του, την σπρώχνει στην προδοσία. Μιλάει στον Άλφιο για τον παράνομο δεσμό του εραστή της με την γυναίκα του Λόλα κι εκείνος ξεσπάει οργισμένος. Αμέσως μετά, η ορχήστρα παίζει το μελωδικότατο κι αγαπημένο ορχηστρικό ιντερλούδιο που δημιουργεί τη γέφυρα ανάμεσα στις δράσεις της όπερας και το οποίο θα ακούσουμε τώρα από την Ορχήστρα της Σκάλας του Μιλάνου με μαέστρο τον Χέρμπερτ φον Κάραγιαν.

<https://drive.google.com/file/d/1N-ms4Csxyay6c6fDb2hj5JStLxwn4K-E/view?usp=sharing>

«Οι Παλιάτσοι» αποτελούν το πρώτο και μοναδικό σημαντικό έργο του **Ρουτζέρο Λεονκαβάλο**, ο οποίος απόλαυσε μια μπόεμικη ζωή, τριγυρνώντας στα καφέ και εξοικονομώντας τα προς το «ζειν» ως πιανίστας. Τα μεγαλεπήβολα σχέδια του, τον ήθελαν δημιουργό αναγεννησιακού έπους κατά τα βαγκνερικά πρότυπα. Αφού δεν τα κατάφερε να βρει χρηματοδότη, αποφάσισε να ασχοληθεί με μια ιστορία κατά τα πρότυπα του **βερισμού** η οποία να μιλάει για απλούς και συνηθισμένους ανθρώπους, για τα πάθη τους, τους έρωτές τους και τις **εκδικήσεις** τους. Πήρε μέρος στον διαγωνισμό που οργάνωσε ο εκδοτικός οίκος Σοντσόνιο με ένα έργο εμπνευσμένο από πραγματικό έγκλημα πάθους στο οποίο ο πατέρας του ήταν δικαστής. Η ατμόσφαιρα της «οπερά κομίκ» του προηγούμενου αιώνα μέσα από την παράσταση αναμιγνύεται έντεχνα με το τότε σύγχρονο στοιχείο το οποίο εκφέρει ο θίασος εκτός σκηνής. Όταν η σκηνική πραγματικότητα αναμιγνύεται με την μυθοπλασία, οι κλασικές αρμονίες συγκρούονται με τις μοντέρνες, προκαλώντας έντονη συγκινησιακή ένταση και προτείνοντας μια πρωτοποριακή διαχείριση των μελωδιών και της ενόρχηστρωσης. Το φινάλε που θα δούμε, είναι και πάλι τρομακτικά άμεσο και λιτό. Ο Κάνιο αφού έχει σφάξει επί σκηνής και την γυναίκα του και τον εραστή της στρέφεται στο παγωμένο πλήθος με μια τελευταία φράση: «La commedia e finita! - Η κωμωδία τέλειωσε!».

Η υπόθεση της δίπρακτης αυτής όπερας επικεντρώνεται στην απιστία της Νέντας προς τον άντρα της Κάνιο με εραστή της τον Σίλβιο. Τόσο η Νέντα όσο και ο Κάνιο αποτελούν μέλη ενός περιοδεύοντος θιάσου κομμέντια ντελ άρτε, επικεφαλής του οποίου είναι ο Κάνιο ως «ο παλιάτσος».

Τζον Όγκαστ Σουάνσον: Σκηνή από τους «Παλιάτσους» του Λεονκαβάλο, Ψηφιακή εικόνα, 2016.

Οι μασκαρεμένοι καλλιτέχνες της κομμέντια ντελ άρτε ταξιδεύουν από πόλη σε πόλη, φέρνοντας διασκέδαση και ενθουσιασμό. Κάθε κωμικός ηθοποιός έχει τη δική του ζωή με τις δικές του προσωπικές συγκρούσεις και δράματα, αλλά, στη σκηνή, όλοι οι ηθοποιοί γίνονται οι χαρακτήρες της παράστασης. Για τους κατοίκους της πόλης, είναι η ευκαιρία τους να απομακρυνθούν από την καθημερινότητά τους και να μεταφερθούν σε έναν συναρπαστικό κόσμο δράσης, κωμωδίας και δράματος. Η Δεύτερη Πράξη των «Παλιάτσων» του Λεονκαβάλο έχει ξεκινήσει. Η αλληλεπίδραση φωτός και σκιάς δημιουργεί την ατμόσφαιρα της σκηνής, καθώς η ζεστή λάμψη από τη σκηνή απλώνεται για να τυλίξει ολόκληρο το κοινό. Το προσεκτικό πλήθος παρακολουθεί ενθουσιασμένο την ιστορία.

Στο απόσπασμα με το φινάλε της Β' πράξης που θα παρακολουθήσουμε, η κωμική παράσταση έχει αρχίσει κι η ιστορία επαναλαμβάνεται επί σκηνής καθώς η Κολομπίνα-Νέντα υπόσχεται στον Αρλεκίνο της πως θα φύγει μαζί του, αφού κοιμίσει με ναρκωτικό τον άντρα της παλιάτσο. Όμως τότε ο Παλιάτσος-Κάνιο, ο άντρας της Νέντα, χάνει τον έλεγχο, καθώς έχει αντιληφθεί την απιστία της γυναίκας του στην πραγματική τους ζωή, χωρίς όμως να γνωρίζει ακόμα τον εραστή της. Αρχίζει να της μιλάει με τα δικά του λόγια κι όχι μ' αυτά του έργου, δεν είναι πια ο παλιάτσος αλλά ένας πληγωμένος άντρας που του κλέψανε την αγάπη του. Το κοινό συγκινείται, παρασύρεται, ενθουσιάζεται μ' έναν τρόπο διαφορετικό, πιο βαθύ· τα λόγια του θεατρίνου που είναι αληθινά αγγίζουν τις ψυχές και γεμίζουν με δάκρυα τα μάτια. Εκείνος θυμίζει στην γυναίκα του πως την μάζεψε από τους δρόμους ορφανή και μισοπεθαμένη από την πείνα και πως της έδωσε ένα όνομα κι έναν έρωτα καυτό σαν φωτιά. Περιμένε απ' αυτήν, αν όχι έρωτα, τουλάχιστον συμπόνια κι ευγνωμοσύνη. Όμως κι ενώ ο κόσμος αναρωτιέται για την παράξενη αυτή κωμωδία, εκείνη του απαντάει πως η αγάπη της είναι πιο δυνατή από την περιφρόνησή του και πως δεν θα πει το όνομα του εραστή της ακόμα κι αν αυτό της στοιχίσει τη ζωή. Τη στιγμή όμως που ο Κάνιο την σκοτώνει, αυτή αθέλητα ζητάει βοήθεια από τον εραστή της Σίλβιο ο οποίος ορμάει στη σκηνή και τότε ο άντρας της τον καρφώνει κι αυτόν με το μαχαίρι. Η κωμωδία τέλειωσε κι ο κόσμος παγωμένος βλέπει το δράμα της ζωής να εξελίσσεται στη σκηνή, ενώ η αλήθεια της αυθεντικής συγκίνησης μετατρέπει ένα ελαφρύ θέαμα της κομμέντια ντελ άρτε σε αυθεντικής ποιότητας δράμα με δυσανάλογο τίμημα την ίδια την ζωή της ερμηνεύτριας. Λίγο αργότερα η τέχνη θα ανακάλυπτε την δύναμη της σκηνικής αλήθειας και νέες σχολές θα αντικαθιστούσαν τις παλιές, προσφέροντάς μας στη σκηνή αν όχι αίμα, σίγουρα όμως ιδρώτα, δάκρυα κι **αυθεντικά συναισθήματα**. "La commedia è finita!" Ζήτω το πραγματικό θέατρο! Για να καταλάβουμε λοιπόν τι σημαίνει **πραγματικό θέατρο τόσο στην όπερα όσο και γενικότερα**, ας προσέξουμε την ερμηνεία της υψίφωνης ντίβας της Τέχνης, **Τερέζας Στράτας** ως Νέντας δίπλα στον Κάνιο του τενόρου **Λουτσάνο Παβαρότι** από παράσταση της Μητροπολιτικής Όπερας της Νέας Υόρκης το 1994 με μαέστρο τον **Τζέιμς Ληβάν**. Ο Παβαρότι, ο απόλυτος τενόρος φωνής, με τη σκηνοθετική καθοδήγηση του **Φράνκο Τζεφινέλι** και την Τερέζα Στράτας δίπλα του, κατά το δυνατόν «ξυπνάει» ως προς την υποκριτική του και συμμετέχει δημιουργικά.

<https://docs.google.com/document/d/1o7MBRycyXAssCoVK-F1kqUnUWyDjV13y/edit?usp=sharing&oid=101108456052931961839&rtpof=true&sd=true>

https://drive.google.com/file/d/1sdND4d5Wpwkse17eYJQE_FwNaKIFNIGC/view?usp=sharing

Και τώρα άλλη μια αιματηρή εκδίκηση, εκείνη της Μήδειας. Πριν όμως, ας σκεφτούμε τι είναι η εκδίκηση. Οι περισσότεροι από μας έχουμε ονειρευτεί την εκδίκηση κάποια στιγμή στη ζωή μας, ίσως και να την έχουμε πετύχει. Όμως, είναι καλή ιδέα τελικά; Θα μας κάνει πιο σοφούς και ευτυχισμένους μακροπρόθεσμα;

“Ο άνθρωπος εκδικείται για τη **μετριότητά** του, για την **ατυχία** του, για την **τύχη των άλλων**” – Άλμπερτ Σβάιτσερ

Συχνά η εκδίκηση θεωρείται ότι μπορεί να καταπραΰνει τον πληγωμένο εγωισμό και να βοηθήσει στη διαχείριση των αρνητικών συναισθημάτων, επιφέροντας πόνο στον άνθρωπο που θεωρεί ότι τα προκάλεσε. Μέσω αυτής νιώθουμε ότι μπορεί να επέλθει η κάθαρση. Στην ουσία, όμως, η εκδίκηση **δεν** έχει πραγματική δύναμη και η ικανοποίηση που δίνει είναι εντελώς πρόσκαιρη. Οι πράξεις εκδίκησης αντιπροσωπεύουν - άλλοτε λιγότερο και άλλοτε περισσότερο- **αρχέγονες πλευρές και δυνάμεις του ψυχισμού μας** που, αν και σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να φαντάζουν κατανοητές, δεν είναι ποτέ ηθικά δικαιολογημένες.

Όσον αφορά σε εμάς τους ενήλικες, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να διαχωρίζουμε την εκδίκηση από τη **δικαίωση**. Το δεύτερο σημαίνει να κάνουμε κάτι καλό για τον εαυτό μας, να καταφέρουμε να **ξεφύγουμε από τον δηλητηριώδη εναγκαλισμό της ανάγκης για εκδίκηση**. Με τον τρόπο αυτό σπάμε, τον φαύλο κύκλο της που στην ουσία μόνο ψυχική φθορά προκαλεί. Ας πάρουμε ως παράδειγμα την περίπτωση μιας γυναίκας της οποίας ο σύζυγός την απατούσε ασύστολα. Αν, τελικά, λ.χ. κατέστρεφε τα προσωπικά του αντικείμενα, πέραν μιας παροδικής αίσθησης ανακούφισης και ικανοποίησης, τίποτα δεν θα άλλαζε στη ζωή της. Αντίθετα, τα πράγματα πιθανότατα θα χειροτέρευαν. Αν, όμως, έβρισκε τη δύναμη να πιστέψει στον εαυτό της και, αντί ενός ατέρμονα φαύλου κύκλου εκδίκησης και αντεκδίκησης, όπως συχνά συμβαίνει, να του πει πως αποχωρεί οριστικά και αμετάκλητα από τη σχέση τους και πως από εδώ και πέρα θα διαμορφώσει τη ζωή της με τον τρόπο που η ίδια επιθυμεί, τότε κάτι τέτοιο θα ήταν πραγματικά λυτρωτικό και επαναστατικό τόσο για την ίδια όσο και για τη ζωή της όλη...

Τζον Γουίλιαμ Γουότερχαουζ:
Σπουδή για τον πίνακα «Ιάσων και Μήδεια», 1907.

Ο Αμερικανός μουσικοσυνθέτης **Σάμουελ Μπάρμπερ** (1910-1981) διασκεύασε μουσική από το μπαλέτο του «Μήδεια» και συνέθεσε το έργο **«Ο χορός της εκδίκησης της Μήδειας, Op.23a»**. Έγραψε μια σύντομη εισαγωγή στην παρτιτούρα του αυτή: «Η παρούσα εκδοχή, που ηχογραφήθηκε για μεγάλη ορχήστρα το 1955, είναι σε μια συνεχή κίνηση και βασίζεται σε υλικό από το μπαλέτο που σχετίζεται άμεσα με τον κεντρικό χαρακτήρα, τη Μήδεια. Ανιχνεύοντας τα συναισθήματά της από τα τρυφερά συναισθήματά της προς τα παιδιά της, μέσα από τις αυξανόμενες υποψίες και την αγωνία της για την προδοσία του συζύγου της και την απόφασή της να εκδικηθεί τον εαυτό της, το κομμάτι αυξάνεται σε ένταση για να κλείσει στον ξέφρενο χορό της εκδίκησης της Μήδειας, της Μάγισσας που κατέβηκε από τον Θεό Ήλιο».

Μετά από ένα «κινηματογραφικό» άνοιγμα μιας εναρκτήριας σκηνής, οι ήχοι των σόλο πνευστών (φλάουτο, κλαρινέτο, όμποε) και των εγχόρδων συμβάλλουν στη δημιουργία μιας αίσθησης άγχους που εισχωρεί αργά στο «soundtrack» αυτής της εικονικής ταινίας. Η μουσική δημιουργεί συγκεκριμένες εικόνες ή απλά συναισθήματα; Μετά, μια εμμονικά επαναλαμβανόμενη, διαταραγμένη γραμμή πιάνου πέφτει μέσα στην όλη εικόνα ρυθμικά και το κομμάτι τελειώνει σε μια φρενίτιδα τρέλας. Σε ποιο σημείο το πάθος και η αγάπη περνούν τα όρια της παραφροσύνης; Πάντα θα υπάρχει μια Μήδεια να ενσαρκώνει το ζηλότυπο μίσος και να σκοτώνει έναν Ιάσονα που την εγκατέλειψε. Τα παιδιά της, τυφλωμένα από την εκδίκηση, μπορεί και να τα έβλεπε ως παράπλευρες απώλειες.

<https://drive.google.com/file/d/17uG3TuPKUNcxs7yeZwEJaLu1nfHGqed2/view?usp=sharing>

Ακούσαμε τη Συμφωνική Ορχήστρα του Σεντ Λούις υπό τη διεύθυνση του **Λέοναρντ Σλάτκιν**.

Γιόζεφ Στέλα: «Ο Ιππότης με το ρόδο» (1913-4)

Η άσκησή μας θα τελειώσει «στωικά» με γερμανική όπερα με γνήσια συγκίνηση αν και χωρίς κραυγαλέα πάθη. Με φόντο τη ρομαντική Βιέννη της εποχής της Μαρίας Θηρεσίας, τα στροβιλίσματα των βαλς και μιας βιεννέζικης αριστοκρατικής κατοικίας εκτυλίσσεται η υπόθεση της όπερας του συνθέτη της ύστερης ρομαντικής περιόδου **Ρίχαρντ Στράους «Ο Ιππότης με το Ρόδο»**, που παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στη Δρέσδη, στις 26 Ιανουαρίου του 1911.

Ρόμπερτ Στερλ: Ο Ερνστ Έντλερ φον Σουχ διευθύνει τον «Ιππότη με το ρόδο» (1912)

Η μαρκησία σύζυγος του Στρατάρχη, η μία από τις πρωταγωνιστικές μορφές του έργου, ερωτεύεται τον κατά πολύ νεότερό της, 17χρονο Οκταβιανό, με τον οποίο και μοιράζεται μια θυελλώδη ερωτική βραδιά, απατώντας τον Στρατάρχη. Όταν καταφθάνει στη Βιέννη από την επαρχία ο εξάδερφός της μαρκησίας, βαρόνος Οξ, ο νεαρός Οκταβιανός αναλαμβάνει να παραδώσει εξ ονόματός του στην αρραβωνιαστικιά του Οξ, Σοφί, το ασημένιο ρόδο, σύμβολο πίστης και αφοσίωσης κατά το έθιμο. Κατά τη συνάντηση όμως αυτή, ο Οκταβιανός και η Σοφί ερωτεύονται μεταξύ τους κεραυνοβόλα και η νεαρή κοπέλα αποφασίζει να διαλύσει τον αρραβώνα της με τον κατά πολύ μεγαλύτερό της βαρόνο. Από τη στιγμή εκείνη, το έργο

κινείται γύρω από δύο κυρίως θεματικούς άξονες. Ο πρώτος, σχετίζεται με την ταπείνωση του αριστοκράτη Οξ, που φέροντας τον τίτλο ευγενείας του βαρόνου, αν και κατεστραμμένος οικονομικά, θεωρούσε ότι θα μπορούσε να απομυζεί μέχρι το τέλος της ζωής του, την περιουσία της νεαρής αστής, Σοφί. Ο δεύτερος και σημαντικότερος, αφορά στην εσωτερίκευση της μαρκησίας, τις βαθύτερες σκέψεις, ανασφάλειες και απογοητεύσεις, που η ώριμη γυναίκα βιώνει με την απόρριψη του Οκταβιανού και την αντικατάστασή της από μία κατά πολύ νεότερή της γυναίκα, τη Σοφί. Η υπόθεση του έργου τελειώνει με ένα «happy end», ασυνήθιστο μέχρι τότε για τον Ρίχαρντ Στράους, σε ύφος βαθύτατα επηρεασμένο από τους «Γάμους του Φίγκαρο» του Μότσαρτ, κατά το οποίο η ίδια η μαρκησία παραδίδει τον Οκταβιανό στη νεαρή Σοφί, με έναν σχεδόν τελετουργικό τρόπο, στο περίφημο τελικό **τρίο** που θα παρακολουθήσουμε, κατά τη γνώμη μου, μια από τις πιο μαγικές στιγμές σε ολόκληρο το οπερατικό ρεπερτόριο. Από την παραγωγή του **Ρόμπερτ Κάρσεν** στη Μητροπολιτική Όπερα της Νέας Υόρκης το 2015, απολαμβάνουμε την υψίφωνη **Έριν Μόρλεϊ** ως Σοφί, τη μεσόφωνη **Ελίνα Γκαράνκα** - αρκούντως αρρενωπή, ομολογώ- ως Οκταβιανό και την υψίφωνη **Ρενέ Φλέμινγκ** ως μαρκησία να αποχαιρετά σε αυτήν την παράσταση τόσο τον εραστή της Οκταβιανό όσο και τον σημαντικότερο ίσως ρόλο της λαμπρής σταδιοδρομίας της.

<https://docs.google.com/document/d/1XfFxtLmNNkthCSchTkaJkOt6Mu85MIY/edit?usp=sharing&oid=101108456052931961839&rtfpof=true&sd=true>

<https://drive.google.com/file/d/1YHJUqMPxCi46IgMKo310VLo40TqSWvJ4/view?usp=sharing>

Ερώτηση: 1 (Ελεύθερου Κειμένου)

Να σας πω κι εγώ τη γνώμη μου γι' αυτά τα τρία πάθη. Την ζήλεια ως φθόνο δεν την γνώρισα ποτέ στη ζωή μου, τουλάχιστον ως ενήλικος, ...ευτυχώς. Ούτε και την απιστία, καθώς δεν πιστεύω στο αίσθημα κτητικότητας ανάμεσα στους ανθρώπους. Για την εκδίκηση, ούτε λόγος, ως πράξη, αν και ως σκέψη, χμμ...Εσείς τι λέτε γι' αυτά τα πάθη; Αν θέλετε, σχολιάστε και κάποιο ή κάποια από τα καλλιτεχνικά ερεθίσματα που επέλεξα.

Απάντηση

Κατ' αρχάς η ζήλεια κατά τη γνώμη μου χωρίζεται σε δύο κατηγορίες την καλή ζήλεια και την κακή η οποία είναι ο λεγόμενος φθόνος. Στην πρώτη περίπτωση σχετίζεται με τον θαυμασμό μας προς τα χαρίσματα των άλλων ανθρώπων, κάτι το οποίο συνεπάγεται την επιθυμία μας να εισπράξουμε τον ανάλογο σεβασμό. Αυτό είναι ανθρώπινο από την άποψη ότι όλοι έχουμε ανάγκη να μας θαυμάζουν, όμως πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι ίδιοι δεν είμαστε με κανέναν και ότι καθένας από εμάς είναι καλός σε συγκεκριμένους τομείς και σε άλλους όχι. Στη δεύτερη περίπτωση, μιλάμε για το μίσος που έχουμε προς τον άλλον επειδή είναι χαρισματικός σε κάτι. Αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το χαρακτήρα του κάθε ανθρώπου. Αν ψάξουμε και ανακαλύψουμε τις αξίες μας, γιατί όπως προανέφερα ο καθένας μας έχει αξία σε διαφορετικό κλάδο, τότε είναι πολύ πιθανό να καταπολεμήσουμε αυτό το πάθος.

Όσον αφορά την απιστία, ούτε εγώ πιστεύω στην κτητικότητα, πιστεύω όμως στην αξία της ειλικρίνειας ανάμεσα στο ζευγάρι. Αν έχουν συναποφασίσει να έχουν μια ελεύθερη σχέση είναι δικαίωμά τους και δεν το κρίνω. Γενικά όμως πιστεύω ότι πρέπει να είναι ο ένας για τον άλλον, αλλιώς υπάρχει ο κίνδυνος να οδηγηθεί κανείς στο αίσθημα της ακορεστότητας.

Σε στιγμές έντονου θυμού είναι δυνατόν να κάνουμε και κακές σκέψεις, μιας και το να είμαστε τόσο καλοί στα όρια της αγιότητας είναι και δύσκολο και σπάνιο. Στην πράξη αυτό που χρειάζεται να ζητάμε είναι η δικαιοσύνη και όχι η εκδίκηση. Αρμόδιοι δεν είμαστε να κάνουμε τους δικαστές. Και πάλι όμως προσπαθώ να δείχνω κατανόηση στους ανθρώπους και να εξετάζω και τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έγινε μια πράξη, καθώς ως γνωστόν έξω απ' τον χορό πολλά τραγούδια λέμε.

Απάντηση

Αν και όπως αναφέρεται παραπάνω αυτά τα 3 πάθη είναι εξελικτικά διατηρημένα, δεν φαίνεται να ωφελούν σε τελική ανάλυση κανέναν. Αυτό που επιτυγχάνεται είναι η "διδασκαλία" ενός φαύλου κύκλου ατυχών πράξεων και δυσάρεστων συναισθημάτων. Προσωπικά δεν νιώθω να έχω βιώσει αυτά τα πάθη από μέρους μου προς άλλον άνθρωπο, δυστυχώς όμως δεν μπορώ να επιβεβαιώσω ότι δεν έχω βιώσει το αντίθετο...κυρίως ενός βαθμού ζήλεια από κοντινά μου άτομα που θεωρούσα μάλιστα φίλους μου. Αυτό όμως που παρατήρησα είναι ότι η καλύτερη απάντηση, τουλάχιστον για την δική μου ψυχική γαλήνη, είναι η ευγενική, χωρίς δράματα αλλά ταυτόχρονα ξεκάθαρη αποστασιοποίηση από τέτοια άτομα. Την απιστία και την εκδίκηση, από όσο έχω αντιληφθεί, δεν τα έχω βιώσει σε κανέναν βαθμό. Θα μπορούσα όμως να πω ότι την απιστία, στον ερωτικό κόσμο τουλάχιστον, δεν την δικαιολογώ εύκολα όταν υπάρχει υποτίθεται αμοιβαία, ειλικρινής αγάπη, αφοσίωση κι εμπιστοσύνη. Η εκδίκηση, τέλος, θεωρώ βλάπτει περισσότερο αυτόν που την επιδιώκει, ψυχικά και σωματικά, παρά τον αποδέκτη, καθώς στην προσπάθεια να κερδίσεις πίσω το δίκιο σου, την αξιοπρέπεια και τον πληγωμένο εγωισμό σου, κατακλύζεσαι από πληθώρα αρνητικών, τοξικών συναισθημάτων χάνοντας τον προσανατολισμό από την ουσία της ζωής σου.

Όσον αφορά τα καλλιτεχνικά ερεθίσματα, μου αρέσει ιδιαίτερα η επιλογή των χρωμάτων, η θέρμη τους και η παραστατικότητα του σκηνικού στον πίνακα του Σουάνσον. Εξίσου εντύπωση μου έκανε η όπερα του Ρίχαρντ Στράους, με την δυναμικότητα και την ζωντάνια του διαλόγου μεταξύ των τριών, που την διαφοροποιεί σε ενδιαφέρον από τις περισσότερες όπερες που έχω

παρακολουθήσει.

Απάντηση

Ζήλια:

Η ζήλια πιστεύω πως έχει διττή, κάπως, φύση, καθώς δύναται να μας κυριεύσει σαν συναίσθημα, είτε «έχουμε» κάτι, είτε δεν «έχουμε». Τι θέλω να πω:

Αφενός η ζήλια μας παραπέμπει σε αισθήματα μειονεξίας για κάτι που δεν έχουμε σε αντίθεση με άλλα άτομα -συνήθως του κοινωνικού μας περιγύρου-. Αυτή η έκφασή της πηγάζει, ίσως, από το αίσθημα του ανικανοποίητου για την ίδια μας την ύπαρξη και την αδυναμία αναγνώρισης όσων έχουμε καταφέρει σε αυτή τη ζωή.

Αφετέρου, όπως έχω παρατηρήσει ότι εκδηλώνεται συχνότερα στον τομέα των ανθρωπίνων σχέσεων, η ζήλια εκφράζεται «προκαταβολικά» (και χωρίς να πιστεύουμε ότι έχουμε χάσει κάποιον ή κάτι), στα πλαίσια της κτητικότητας, είτε με "θετικό" είτε με αρνητικό πρόσημο:

Α) «Ζηλεύω που η/ο κολλητή/ός μου έχει αρχίσει να κάνει παρέα και με άλλα άτομα, επειδή φοβάμαι μήπως την/τον χάσω από τους άλλους, γιατί τότε θα με κυριεύσει η ζήλια της 1^{ης} κατηγορίας». -εδώ ο φίλος γίνεται αντικείμενο

Β) «Ζηλεύω που η/ο κολλητή/ός μου έχει αρχίσει να κάνει παρέα και με άλλα άτομα, επειδή φοβάμαι μήπως την/τον χάσω από τους άλλους, γιατί μου αρέσει να περνάμε χρόνο μαζί -εδώ ο φίλος δεν είναι αντικείμενο

Εκδίκηση:

Νομίζω, πως η εκδίκηση είναι κάτι πολύ περισσότερο από αυτό που φαίνεται, -και σίγουρα κάτι πολύ περισσότερο από "ένα πιάτο που σερβίρεται κρύο-.

Στο περίβλημα και στα άμεσα αποτελέσματά της, θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι μία ακόμη πράξη που πηγάζει από τον ανθρώπινο εγωισμό, ο οποίος αρνείται να δεχθεί ότι έχει πληγεί. Έτσι, αποφασίζουμε να γίνουμε «από μηχανής θεοί» στη δική μας τραγωδία και να αποκαταστήσουμε την δικαιοσύνη, μέσω μίας τιμωρίας προς το άλλο πρόσωπο και υπό το δόγμα «οφθαλμός αντί οφθαλμού».

Ωστόσο, σε δεύτερο επίπεδο, νομίζω πως η εκδίκηση υποκινείται από την απατηλή ελπίδα του ανθρώπου για τον ίδιο τον άνθρωπο. Ο «πληγωμένος», μη μπορώντας να δεχθεί ότι κάποιος συνάνθρωπός του (συχνά αγαπημένο πρόσωπο) του προκάλεσε τέτοιον πόνο, θεωρεί/ελπίζει ότι ο δεύτερος δεν διαθέτει τους κατάλληλους μηχανισμούς ενσυναίσθησης, για ν' αντιληφθεί το κακό που έκανε(γί' αυτό και το έκανε). Έτσι, ο πρώτος, μέσω της εκδίκησης, που παίρνει τώρα τη μορφή της «καταναγκαστικής άσκησης ενσυναίσθησης» επικοινωνεί έμπρακτα τα συναισθήματά του στον «θύτη» του και «του δίνει ένα μάθημα».

Απιστία:

Κοινωνικά αποδεκτά πρότυπα σχέσεων, ταμπού και η φθορά της ρουτίνας σε συνδυασμό με την έλλειψη επικοινωνίας συνθέτουν ένα οικοσύστημα ιδανικό για να ευδοκιμήσει η απιστία (χωρίς ωστόσο να είναι επαρκείς συνθήκες, αφού μένει να βάλουμε κι εμείς το χεράκι μας).

Προσωπικά, πιστεύω στην απιστία ως πράξη που παραχαράσσει τα συμφωνημένα όρια μίας ερωτικής σχέσης. Από την άλλη, κάποιες φορές σηματοδοτεί και τον προ πολλού μαρασμό της σχέσης αυτής. Όπως και να 'χει, η επικοινωνία φαίνεται να παίζει μεγάλο ρόλο.

Μιλάω για «όρια» και ακούγομαι ίσως λίγο στρυφνή, ωστόσο οι προσωπικές/ερωτικές σχέσεις είναι κατά κάποιον τρόπο μία κοινωνική σύμβαση μεταξύ δύο ή και περισσότερων ατόμων. Και οι συμβάσεις έχουν όρους.

Αν βέβαια, πάλι έχει συμφωνηθεί μία ρευστότητα στα πράγματα(τουτέστιν δεν υπάρχουν όροι), τότε δεν μπορεί να γίνει και λόγος για απιστία. Από την άλλη, η ύπαρξη και μόνο των όρων αυτών (οι περισσότεροι από τους οποίους έχουν επιβληθεί από την κοινωνία και όχι από εμάς του ίδιους), μας ωθεί στο να τους καταπατήσουμε, γιατί η φύση μας λατρεύει το «απαγορευμένο». Άρα, ποιος μπορεί να μας κατηγορήσει;

Παρόλο που πραγματικά τίποτα δεν είναι απόλυτο, θεωρώ πως για να προβεί εν τέλει κάποιος στην απιστία πρέπει να υπάρχει και από μέρους του μία έλλειψη σεβασμού είτε προς την σχέση είτε προς το άλλο άτομο, λόγω φθοράς της σχέσης ή απλά επειδή το κυνήγι της αδρεναλίνης του φαίνεται στιγμιαία πιο σημαντικό.

Απάντηση

ΒΛΑΧΑΚΗ ΜΑΡΙΑΝΝΑ

Η ζήλια θεωρώ ότι είναι ένα πιο αυθόρμητο συναίσθημα σε σχέση με τα άλλα 2 καθώς έχει τις ρίζες του παλιότερα. Η ζήλια δεν εμφανίζεται μόνο σε μία ερωτική σχέση αλλά και σε πιο καθημερινά πράγματα όπως αυτή όταν ο συνάνθρωπος έχει περισσότερα από ό,τι εμείς ή όταν είναι πιο επιτυχημένος. Παρόλα αυτά, πιστεύω ότι μπορεί να λειτουργήσει θετικά αν αποτελέσει κινητήριο δύναμη για να φτάσουμε παραπέρα. Η εκδίκηση από την άλλη δεν θεωρώ ότι είναι τόσο συχνό συναίσθημα και ούτε κάτι που αποσκοπούν όλοι. Όσο για την απιστία θεωρώ ότι είναι κάτι λογικό, εφόσον οι δυο πλευρές έχουν συμφωνήσει σε μία παντοτινή και μονογαμική σχέση· αν όμως δεν είχε συμφωνηθεί κάτι τέτοιο, το άτομο που δεν συμφωνεί, δεν θα έπρεπε να είχε δεχτεί μια τέτοια σχέση, αλλά έστω και αργά μπορεί να χωρίσει από αυτή.

Απάντηση

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΝΩΝΤΙΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

Θα ήθελα να σχολιάσω αρχικά την όπερα και το απόσπασμα που παρακολουθήσαμε στο μάθημα. Δεν είχα ξαναέρθει σε επαφή

με την όπερα, ωστόσο νομίζω πως κάποιος μπορεί είτε να την αγαπήσει είτε να μην την καταλάβει ποτέ (ανήκω στην δεύτερη κατηγορία, δυστυχώς). Οι ηθοποιοί εξαιρετικοί, αυτό μπόρεσα να το διακρίνω.

Όσον αφορά τη ζήλια τώρα.

Θεωρώ ότι οι ανασφάλειες μας οδηγούν σε αυτή. Όλοι μας έχουμε κάποια ανασφάλεια σε μια κοινωνία που μας θέλει με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά προσώπου, σώματος, προσωπικότητας, καριέρας.

Το θέμα είναι πως ανταποκρινόμαστε σε αυτό το συναίσθημα. Κατά πόσο προσπαθούμε να βελτιώσουμε τον εαυτό μας; Κατά πόσο προσπαθούμε να χτίσουμε εμπιστοσύνη στις σχέσεις μας;

Στην εποχή του ωχαδερφισμού και της ελάσσονος προσπάθειας είναι πιο εύκολο να παραιτηθούμε από μια διαπροσωπική σχέση, μην πληγωθούμε, να προσπαθήσουμε να μειώσουμε τον καλύτερο μας, αντί να προσπαθήσουμε για την προσωπική μας ανέλιξη.

Τώρα για την απιστία έχω να πω πως ένας ειλικρινής άνθρωπος, που δεν κοροϊδεύει τον εαυτό του πρώτα απ' όλα, δεν θα προβεί σε κάτι τέτοιο. Είμαστε ελεύθεροι άνθρωποι. Όταν δεν μας ευχαριστεί κάτι, καλό είναι να αναζητήσουμε μέσα μας τα δικά μας θέλω και ύστερα να επιλέξουμε συνετά τι ζητάμε από κάποιον άνθρωπο.

Τέλος, έχω βρεθεί στη θέση να σκεφτώ ότι «η αδιαφορία είναι η καλύτερη εκδίκηση», ωστόσο αυτό δεν ανακούφισε το βάρος της αδικίας. Έχω καταλήξει πως όταν μας αδικούν, οφείλουμε στον εαυτό μας να αντιδράμε, ωστόσο όποιος αποζητά εκδίκηση, χάνει την ηρεμία ψυχής του, κάτι που για μένα είναι απ' τα ύψιστα αγαθά.

Απάντηση

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

Δυστυχώς, όλοι οι άνθρωποι συχνά ερχόμαστε με τέτοια συναισθήματα. Αρχικά, η ζήλια είναι ένα συναίσθημα, ένα πάθος που είναι συνδεδεμένο άρρηκτα με την φύση του ανθρώπου. Ανέκαθεν, ο άνθρωπος ζηλεύει είτε στις ερωτικές του σχέσεις, επειδή θέλει να έχει τον απόλυτο έλεγχο και την αποκλειστικότητα του συντρόφου του, είτε γενικότερα στην ζωή του. Πάντα, ο άνθρωπος επιζητά να έχει κάτι παραπάνω, φθονεί τους γύρω τους και τους ανταγωνίζεται, διότι θέλει να είναι ο καλύτερος όλων και να πετυχαίνει όσα περισσότερα μπορεί. Θα μπορούσε να είναι ένα κίνητρο για τον ίδιο, αλλά πολλές φορές αυτό το συναίσθημα γίνεται τοξικό και ψυχαναγκαστικό, διότι ποτέ τίποτα δεν θα είναι αρκετό γι' αυτό το άτομο. Τώρα όσο αναφορά τις ερωτικές σχέσεις, η υπέρμετρη ζήλια, φθείρει, δημιουργεί ένα αίσθημα εγκλωβισμού, πνιγεί το άλλο πρόσωπο και καταπατά την ελευθερία του, καθώς το άτομο αυτό είναι τυφλωμένο από αυτό το πάθος και περιορίζει τις ελευθερίες του συντρόφου του, ώστε να το έχει υπό έλεγχο και στην ουσία να γίνεται ιδιοκτησία του.

Σχετικά με την απιστία, δυστυχώς πολλοί άνθρωποι, που έχουν ζήσει μια ζωή με απωθημένα και με όνειρα ανεκπλήρωτα, βρίσκουν μια διέξοδο μέσω της απιστίας, καθώς έτσι μπορούν να ζήσουν την αδρεναλίνη, την «παρανομία» και την ένταση που ίσως να έχουν στερηθεί. Κάποιες φορές, γίνεται και επειδή οι σχέσεις γίνονται εγκλωβιστικές και έτσι ο άνθρωπος αντιδρά και επιζητά να βρει κάτι που θα τον απελευθερώσει από όλο αυτό. Απλά θεωρώ πως, επειδή είναι κάτι που φθείρει ψυχικά και τα δυο πρόσωπα που εμπλέκονται σε μια τέτοια σχέση που υπάρχει η απιστία, καλό θα είναι να γίνεται ένα ώριμο ξεκαθάρισμα και να διαχωρίζονται οι δρόμοι αυτών των δυο ανθρώπων, διαφορετικά θα είναι ένας φαύλος κύκλος που θα πληγώνει τα πρόσωπα που εμπλέκονται.

Τέλος, η εκδίκηση είναι ένα πολύ δυνατό συναίσθημα. Πολλές φορές, όταν πληγωνόμαστε έντονα από ανθρώπους που αγαπάμε και εκτιμάμε, στρεφόμαστε προς αυτήν, γιατί έτσι νιώθουμε πως θα «χτυπήσουμε» το πρόσωπο που μας προξένησε τόσο πόνο, αλλά στην ουσία εμείς σκοτεινιάζουμε περισσότερο με αυτό. Ουσιαστικά, θίγεται το «εγώ» μας και θεωρούμε λανθασμένα πως με το να φερθούμε άσχημα, με μίσος απέναντι στο άλλο πρόσωπο, θα μας απαλύνει την κατάσταση. ΟΧΙ. Απλά αναλωνόμαστε στην ίδια κατάσταση, δεν ξεφεύγουμε ποτέ, προσπαθούμε να ικανοποιήσουμε τον εγωισμό μας, που και αυτό να συμβεί θα είναι προσωρινό, διότι δεν αλλάζει την πραγματική κατάσταση. Γι αυτό καλύτερα είναι, να παίρνουμε απόσταση και να απομακρυνόμαστε και από αυτό θα επωφεληθούμε αργότερα!

Με βάση τα παραπάνω, μεγαλύτερη εντύπωση μου έκανε ο πίνακας του Τζον Γουίλιαμ Γουότερχαουζ: Ιάσων και Μήδεια. Είναι αρκετά τρομακτικό πως μια γυναίκα που προδόθηκε από τον άνδρα της, προσπάθησε να απαλύνει τον πόνο της και να τον εκδικηθεί, σκοτώνοντας τα παιδιά της. Βλέπουμε πόσο μπορεί να τυφλώσει η εκδίκηση μια μητέρα, που φτάνει στα όρια να σκοτώνει τα ίδια της τα παιδιά, επειδή διψάει για δικαίωση, αλλά αυτό ξεπερνάει κάθε όρια και έχει ολέθριες επιπτώσεις.

Απάντηση

ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ ΜΑΡΙΑ

Κατ' αρχάς η ζήλια θεωρώ ότι διακρίνεται σε καλή και κακή. Η καλή ζήλια προέρχεται από τον θαυμασμό προς έναν άνθρωπο σε σημείο που να θέλαμε να είχαμε κάποια χαρακτηριστικά του που θαυμάζουμε. Η κακή ζήλια η οποία είναι ο φθόνος στην ουσία το μίσος μας σε έναν άνθρωπο που θεωρούμε καλύτερο. Αν όμως ανακαλύψουμε τις δικές μας κλίσεις και συνειδητοποιήσουμε ότι δεν είμαστε όλοι ίδιοι, θα καταφέρουμε να καταπολεμήσουμε αυτό το πάθος.

Όσον αφορά την απιστία, ούτε εγώ πιστεύω στο αίσθημα κτητικότητας. Αν ένα ζευγάρι έχει συναποφασίσει να έχει μια πιο ελεύθερη σχέση, είναι δικό τους θέμα και δεν το κρίνω εγώ. Γενικά θεωρώ ότι σε μια σχέση καλό είναι να είμαστε ο ένας για τον άλλο σωματικά και ψυχικά, αλλιώς υπάρχει κίνδυνος να οδηγηθούμε σε ένα αίσθημα ακορεστότητας

Η εκδίκηση πηγάζει από τον έντονο θυμό μας για κάποιον που μας έβλαψε. Σαν σκέψη συχνά περνάει από το μυαλό μας και είναι κάτι ανθρώπινο, μιας και είναι πολύ δύσκολο κάποιος να είναι τόσο καλός σαν άγγελος. Σαν πράξη δεν την επικροτώ μιας και δεν είμαστε θεοί και δικαστές για να επιβάλλουμε τιμωρίες. Βέβαια προσπαθώ να δείχνω κατανόηση στους ανθρώπους και να μην τους κρίνω από μια τους μόνο πράξη, καθώς πολλές φορές ο πόνος και η ανεπάρκεια του συστήματος της δικαιοσύνης δεν ξέρουμε που μπορεί να οδηγήσει τον άλλον. Άλλωστε κανείς δεν είναι από σίδηρο και όλοι μπορεί να λυγίσουμε σε κάποια φάση της ζωής μας.

Απάντηση

ΚΑΡΑΦΛΟΥ ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΜΑΡΙΑ

Η απιστία, η ζήλια και η εκδίκηση για εμένα είναι τρεις έννοιες που συνδέονται άμεσα μεταξύ τους. Από την απιστία απορρέει η ζήλια και κατ' επέκταση η εκδίκηση. Και οι 3 έννοιες όμως έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό, ξεκινάνε όλες από το πάθος που έχει μέσα του το ανθρώπινο ον. Η απιστία είναι ένα αποτέλεσμα πάθους, δεν είναι πάντα ότι δεν αγαπάμε τον σύντροφό μας, αλλά ίσως ότι έχουμε χάσει τον πάθος μας γι' αυτόν. Έτσι ίσως προσπαθούμε να βρούμε το πάθος στην ζωή μας μέσω άλλων συντρόφων που θα κεντρίσουν το ενδιαφέρον μας ξανά ενισχυόμενο και από την αίσθηση του απαγορευμένου. Ίσως απλώς ο σύντροφός μας να έχει χάσει το ενδιαφέρον του για εμάς και να αναζητάμε αλλού μία επιβεβαίωση. Ίσως πάλι και να θέλουμε να ζήσουμε εμπειρίες τις οποίες δεν βιώσαμε ποτέ και δεν εκπληρώσαμε έτσι τα πάθη μας. Κατακριτέα πράξη η απιστία μεν, αλλά δυστυχώς ο άνθρωπος δεν μπορεί να ξεφύγει πάντα από τα θέλω του και να τα αντικαταστήσει άμεσα με τα πρέπει των άλλων και της κοινωνίας. Όμως ίσως τα θέλω του ατόμου να πρέπει να εκπληρώνονται με σεβασμό προς τον άλλον. Αν δεν μας καλύπτει κάτι ίσως πρώτα να το αφήσουμε πίσω και μετά να προχωρήσουμε σε κάτι άλλο. Παρ' όλ' αυτά η απιστία αν και δυσάρεστο γεγονός μάλλον πρέπει να αξιοποιείται ως μία ευκαιρία για ένα νέο ξεκίνημα που μάλλον ούτε ο προδομένος ούτε ο προδότης είχαν συνειδητοποιήσει ότι χρειαζόντουσαν. Η αξιοποίηση αυτή δεν αφορά την εκδίκηση από τον προδομένο καθώς το μόνο που θα του προσφέρει είναι μία παροδική αίσθηση λύτρωσης που όταν περάσει η επήρειά της, το συναίσθημα θα είναι χειρότερο από πριν. Η εκδίκηση δεν μας κάνει καλύτερους ως ανθρώπους, ούτε μας δικαιώνει. Η αξιοποίηση όμως των αρνητικών μας συναισθημάτων ως κίνητρο να γίνουμε μία καλύτερη εκδοχή του εαυτού μας και να χαμογελάσουμε ξανά, είναι αυτό που θα μας δώσει εν τέλει την λύτρωση που απεγνωσμένα και μάταια ψάχνουμε μέσω της εκδίκησης. Όσον αφορά τη ζήλια, μπορεί να γεννηθεί τόσο από την απιστία όσο και από την ανασφάλεια που δημιουργείται μετά το βίωμα της απιστίας. Ή ακόμα και από την ιδέα της απιστίας είτε επειδή έχουμε ανασφάλεια πρώτα από όλα με τον εαυτό μας και κατ' επέκταση με τον σύντροφό μας είτε επειδή ίσως εμείς οι ίδιοι είμαστε ικανοί να διαπράξουμε απιστία οπότε θεωρούμε αυτονόητη την πράξη αυτή και από το ταίρι μας. Έτσι προσωπικά θεωρώ ότι η ζήλια συνήθως δεν υφίσταται όταν κανείς τα έχει πρώτα από όλα καλά με τον εαυτό του, διότι αν κανείς ξέρει τι πραγματικά αξίζει και αγαπάει τον εαυτό του δεν έχει λόγο να ζηλέψει ούτε να νιώσει καμία ανασφάλεια με τον άλλον διότι τον καλύπτει πρώτα από όλα ο ίδιος του ο εαυτός. Όσον αφορά τα καλλιτεχνικά ερεθίσματα της άσκησης μου κέντρισε ιδιαίτερα το ενδιαφέρον η κωμωδία των Παλιάτσων που μάλλον τραγωδία κατέληξε να είναι. Είναι άξιο παρατήρησης το πόσο έντονα συναισθήματα προκάλεσε η πράξη της απιστίας στον Παλιάτσο που τον οδήγησε να διαπράξει μία αποτρόπαια πράξη μπροστά σε τόσο κόσμο. Η δολοφονία της ερωμένης του θεωρώ πως ήταν έγκλημα εκδίκησης καθώς εκμηδένισε με την πράξη της την αξιοπρέπεια του και ίσως σκόπιμα να έγινε μπροστά στο κοινό με πρόθεση να αναστηλώσει το όνομά του και να δικαιωθεί γι' αυτό και έτσι έκλεισε με τη φράση ότι η κωμωδία τελείωσε γιατί όχι μόνο το γέλιο στη σκηνή είχε πάρει τέλος αλλά και το γέλιο προς το όνομά του μέσω της κοροϊδίας από την ίδια του τη γυναίκα. Όσον αφορά την δολοφονία του εραστή εκεί θεωρώ ότι πρόκειται περισσότερο για αίσθημα ζήλιας καθώς πήρε μέσα από την αγκαλιά του έναν πολύ σημαντικό δικό του άνθρωπο κάτι που ίσως κανείς εκτός από εκείνον δεν θα μπορούσε να έχει. Όμως στο τέλος τι πραγματικά κέρδισε από την πράξη αυτή; Ούτε τη γυναίκα του πήρε πίσω, ούτε τον ίδιο του τον εαυτό, αφού με την αποτρόπαιη αυτή πράξη κατέληξε διπλά αμαρτωλός από την γυναίκα του και τον εραστή της, που χάθηκαν στο πλαίσιο ενός εγκλήματος πάθους. Το μόνο που κέρδισε ο παλιάτσος ήταν μία στιγμή ικανοποίησης που δεν γέμισε το κενό μέσα του, αλλά το έκανε ακόμα πιο έντονο και έδωσε ένα καλό θεατρικό έργο για να διδάξει τις επόμενες γενιές.

Απάντηση

ΚΑΨΑΛΗ ΜΑΡΙΑ

Δεν θα μπορούσα να είμαι πιο ενθουσιασμένη -ως τελειόφοιτη λυρικού τραγουδιού- για τις αναφορές στις όπερες! Είναι πραγματικά τόσο εύστοχες, και οι ερμηνευτές που επιλέξατε εξίσου. Όσον αφορά, τα τρία αυτά πάθη η γνώμη μου συνάδει με την δική σας ως επί το πλείστον, θα προσθέσω πολύ λίγα.

Ζήλια και φθόνος:

Κατ' εμέ, η ζήλια είναι ένα συναίσθημα που λίγο πολύ όλοι μας έχουμε βιώσει κάποια στιγμή. Τώρα ο φθόνος είναι η ζήλια με επιπρόσθετα μια αρνητική χροιά, κάτι που σε κατατρώνει από μέσα, πιο έντονο ακόμα. Θεωρώ ότι η ζήλια είναι αρχέγονο συναίσθημα, ωστόσο, με τη λογική και με την ουσιαστική σχέση με τον εαυτό μας δεν έχει θέση στην ζωή μας, διότι πηγάζει από την ανασφάλεια. Αν νιώθει κάποιος ζήλια για διάφορους τομείς στην ζωή του πιστεύω πως πρέπει να κάνει μια στροφή στον εαυτό του και αυτό το αίσθημα να το μετατρέψει σε κάτι θετικό όπως να βελτιώσει τον ίδιο. Το αντίθετο της ζήλιας είναι ο θαυμασμός. Μπορώ να θαυμάζω κάποιον/α για κάτι χωρίς όμως να τον ζηλεύω για αυτό αντιστρόφως, ό,τι διακρίνω γίνεται αφορμή για να δω εμένα και τι μπορώ να αλλάξω προς όφελος μου κάποιες φορές. Τις άλλες απλά αρκούμαι στον θαυμασμό. Συγκεκριμένα για την ερωτική ζήλια, η άποψη μου είναι πώς είναι ένα ατελέσφορο και αρνητικό στοιχείο που θα οδηγήσει μια σχέση στο τέλος της καθώς πηγάζει από την ανασφάλεια και προηγούμενα προβλήματα που φέρει η μία πλευρά. Στην συνέχεια περιορίζει συνέχεια τον/την σύντροφο, γεγονός που οδηγεί σε μια δυσάρεστη κατάσταση και για τις δύο μεριές. Οι σύντροφοι για μένα πρέπει να νιώθουν ελεύθερους τους εαυτούς τους στην σχέση διαφορετικά δεν έχει και νόημα η όλη συνύπαρξη. Κάποιοι εσφαλμένα νιώθουν την ερωτική ζήλια ως ενδιαφέρον, το οποίο να μεν εμπεριέχει και αυτό αλλά κυρίως συνδέεται με τον εγωισμό και την ανάγκη για εξουσία και έλεγχο.

Απιστία:

Η απιστία στην πιο απλή της σαρκική μορφή, ζητά μία ερωτική συγκίνηση την οποία η τρέχουσα σχέση δεν καλύπτει πια. Αυτό δεν έχει να κάνει με το τι αντικειμενικά προσφέρει η σχέση στον τομέα αυτό - ο ενθουσιασμός του νέου και του απροσδόκητου αρκεί για να πυροδοτήσει μιαν απιστία. Στην περισσότερο ψυχολογική μορφή, μπορεί να είναι δείγμα μιας ανάγκης για επιβεβαίωση - εκείνος ή εκείνη που απιστεί θέλει να νιώσει ποθητός και ερωτικά επιτυχημένος ή να μην "χάσει την ευκαιρία" για μία ακόμη κατάκτηση, η οποία πέρα από θα δώσει συναισθηματική σιγουριά. Τούτα βέβαια δεν είναι παρά δείγματα ανασφάλειας, έλλειψης εμπιστοσύνης στον εαυτό μας, καθώς και μη υπολογισμού των συναισθημάτων του ανθρώπου που έχουμε δίπλα μας. Η μακροπρόθεσμη αγάπη, συντροφικότητα, αμοιβαίες θυσίες και εμπειρίες, ακόμα δε και το οικοδόμημα μιας ολόκληρης ζωής, πολύ συχνά σκορπίζονται για μια στιγμιαία έξαψη, μια συναισθηματική παρόρμηση ή ένα πείσμα. Προσωπικά, πιστεύω ότι πολλές φορές η απιστία είναι και μια εύκολη λύση για κάποιον που τα θέλει όλα χωρίς να "χάσει" ούτε τη σταθερότητα μιας σχέσης, ούτε το νέο και ελκυστικό. Δεν γνωρίζω πολλά εκ προσωπικών βιωμάτων, πάντως μια απιστία που συνέβη μια φορά πιο πολύ μου φαίνεται πως αφορά αρχέγονο ένστικτο που νίκησε την λογική για μια στιγμή και είναι διαφορετική από μια επανειλημμένη, εσκεμμένη που μαρτυρά αδυναμία του ανθρώπου και ανασφάλεια να τελειώσει μια σχέση που ίσως δεν υφίσταται ουσιαστικά, όταν το άλλο πρόσωπο εμπλέκεται συναισθηματικά. Και εδώ είναι που εμπλέκεται και η ηθική. Παρόλα αυτά, μπορώ να παραθέσω την Κάρμεν με την υπέροχη μουσική του Μπιζέ, η οποία ζούσε με έναν δικό της τρόπο και κανόνες που δεν ακολουθούσαν τις κοινωνικές επιταγές, δίδετο τον εαυτό της όπως η ίδια επιθυμούσε χωρίς να σκέφτεται ότι απιστούσε και εν τέλει ο διαφορετικός αυτός τρόπος ζωής της στοίχισε την ζωή. -δείγμα ερωτικής ζήλιας ο φόνος της-.

Παρακάτω η Ελίνα Γκαράντσα (που της τρέφω θαυμασμό) και ο Ρομπέρτο Αλάνια στην τελευταία σκηνή της Κάρμεν.

<https://www.youtube.com/watch?v=t8kT9bS1R78>

Εκδίκηση:

Αποτελεί μια συνήθης σκέψη σε έναν πληγωμένο εγωισμό που θέλει κάπως να ανταποδώσει το κακό που του συνέβη. Για μένα είναι μια κατάσταση που αποζητά κάτι, μπορεί να την νιώσουμε δεν πρέπει όμως να της δώσουμε παραπάνω έκταση. Ας μείνει σαν σκέψη και ας μετουσιώσουμε όλη τη διάθεση αυτή (που ο πληγωμένος εγωισμός "φωνάζει" και θέλει να προξενήσουμε αντίστοιχα συναισθήματα στην άλλη μεριά) σε κάτι ευχάριστο και θετικό για εμάς τους ίδιους. Πιστεύω πως είναι καλύτερο να καταναλώσουμε ενέργεια και "φαιά ουσία" για να φτιάξουμε και να διορθώσουμε τους εαυτούς μας, να τους δώσουμε χρόνο και να τους φροντίσουμε. Ο αρνητισμός θα φέρνει και άλλον αρνητισμό και θα τρέφουμε αυτόν τον φαύλο κύκλο. Μια διάθεση για εκδίκηση μπορεί να έχει και τραγικές συνέπειες όπως στον Δον Κάρλο, η πριγκίπισσα Έμπολι τον οδηγεί στην θάνατο από τη ζήλια της για αυτόν. Και η μεγάλη Αγνή Μπάλτσα στην καλύτερη ερμηνεία της Έμπολι για μένα:

<https://www.youtube.com/watch?v=1kJuFgpeuiE&t=143s>

Σε αντίθεση με αυτά, όταν η Διδώ μαθαίνει ότι ο Αινείας την εγκατέλειψε και φεύγει, αποφασίζει να βάλει τέλος στην ζωή της χωρίς να κυνηγήσει κάποια εκδίκηση, αλλά βλέποντας την ίδια και τον λαό της που επίσης, εγκαταλείπει. Μια διαφορετική ιστορία επίσης με τραγικό τέλος και ένα από τις ομορφότερες μουσικές του Πέρσελ.

https://www.youtube.com/watch?v=D_50zj7J50U

Απάντηση

ΚΟΥΛΟΥΔΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Τα πάθη (ζήλεια, απιστία, εκδίκηση) αποτελούν αναπόσπαστο στοιχείο της καθημερινότητας στο πλαίσιο μιας κατ' επίφασιν ανθρωπιστικής κοινωνίας. Στις μέρες μας, τα άτομα από νεαρή ηλικία εξοικειώνονται με τη ζήλεια σε φιλικές και ερωτικές συναναστροφές, φθονώντας πολλές φορές την επιτυχία των συνανθρώπων τους. Αρνούμενα να αποδεχθούν την ευτυχία των άλλων, την υποβιβάζουν και μετατρέπουν την ανασφάλεια τους σε μίσος, προβαίνοντας σε κακοπροαίρετα σχόλια για τους γύρω τους. Στις ερωτικές σχέσεις, η ζήλεια, συνυφασμένη με την κτητικότητα, πηγάει από το φόβο της απιστίας και συχνά αποτελεί αφορμή για εντάσεις οι οποίες οδηγούν σε τοξικές συμπεριφορές.

Παρόλο που είναι κοινή άποψη ότι η ζήλεια αποτελεί ένδειξη ερωτικού πόθου, διεκδίκησης και ενδιαφέροντος, προσωπικά θεωρώ ότι αυτή οφείλεται κατά κόρον στις ανασφάλειες του ίδιου του ατόμου και στην έλλειψη εμπιστοσύνης. Η απουσία εχεμύθειας σε μια σχέση δυναμιτίζει, άλλωστε, το αίσθημα της ασφάλειας, και καταπιέζει συναισθηματικά τα άτομα. Πιστεύω ότι συνιστά αναποτελεσματικό μηχανισμό επούλωσης των συναισθηματικών τραυμάτων των συντρόφων από προηγούμενες ανεπιτυχείς σχέσεις, και λανθασμένα ερμηνεύεται ως έκφραση αγάπης. Είναι επομένως σημαντικό τα άτομα να καταπολεμούν τις συναισθηματικές τους αδυναμίες ώστε να μην κατακλύζονται από αρνητικές σκέψεις και τοξικές συμπεριφορές (πχ εμμονική εποπτεία του συντρόφου) οι οποίες απλά απομυζούν τη ζωτικότητα τους.

Επιπρόσθετα, οι σχέσεις προαπαιτούν αφοσίωση και εμπιστοσύνη η οποία αντιβαίνει αδιαπραγμάτευτα στην απιστία. Η απιστία αναδεικνύει την έλλειψη εγκράτειας και σεβασμού απέναντι στον σύντροφο και κατά τη γνώμη μου, δε δικαιολογείται ως μέσο διαφυγής από τα προβλήματα σε μια σχέση. Όταν εντοπίζονται δυσκολίες αυτές χρειάζεται να επιλυθούν, να συζητηθούν και όχι να οδηγήσουν το άτομο σε ερωτικές συναναστροφές με ετέρους. Η απάτη υποδηλώνει την αλαζονεία και την αποποίηση ευθυνών του ατόμου το οποίο με την απιστία εκφράζει αδιαφορία για τη βελτίωση της σχέσης του. Είναι απόλυτα λογικό μακροχρόνιες σχέσεις να εμπίπτουν σε ρουτίνα και οκνηρή καθημερινότητα, όμως η αποκατάσταση της ισορροπίας εναπόκειται στην ουσιαστική θέληση των ατόμων να επενδύσουν χρόνο μεταξύ τους. Η απιστία δείχνει εν μέρει αδιαφορία του ατόμου να ποιοτικοποιήσει τη σχέση του και αδυναμία να τιθασεύσει τις σεξουαλικές ορμές του. Είναι προτιμότερο κανείς να εξωτερικεύσει έμπρακτα στο/στην σύντροφο την επιθυμία για συναναστροφή με άλλα άτομα και να χωρίσει παρά να προσπαθεί

να διατηρήσει έναν δεσμό ο οποίος στηρίζεται στην απάτη, το ψέμα και την ασέβεια. Άλλωστε δεν είναι κανείς υποχρεωμένος να αφοσιωθεί σε μια σχέση κι αν δεν μπορεί να τηρεί την προϋπόθεση της πίστης στον/στην σύντροφο τότε ίσως να μην είναι συναισθηματικά ώριμος να παραμείνει στη σχέση. Από εκεί και πέρα εναποτίθεται στην βούληση του θύματος η συγχώρεση του άπιστου συντρόφου.

Τα θύματα της απιστίας που βιώνουν ανεξέλεγκτο θυμό και απύθμενη απογοήτευση πιστεύω ότι οφείλουν να αναλάβουν την ευθύνη της επιλογής τους και όχι να εκδικηθούν τον σύντροφο τους. Η εκδίκηση τους αποσκοπεί στον να μειώσουν και να απαξιώσουν τον σύντροφο τους αλλά η ουσιαστική εκδίκηση θα επέλθει μόνο όταν ιεραρχήσουν τη ψυχική τους υγεία και αποδεσμευτούν από τον «θύτη» αν και εφόσον κρίνουν ότι δεν έχει μετανοήσει για την πράξη του. Η εξωτερική του θυμού είναι αναμενόμενη, όμως δεν θα λυτρώσει το άτομο από τα αρνητικά συναισθηματικά διότι η πραγματική απελευθέρωση θα επέλθει όταν το ίδιο συνειδητοποιήσει την αξία του και αντιληφθεί την αδήριτη ανάγκη εύρεσης ενός ερωτικού συντρόφου ο οποίος όχι μόνο θα είναι ερωτευμένος και θα ποθεί αλλά και θα σέβεται. Η πρόοδος και η αποκατάσταση της ευτυχίας του θύματος ύστερα από χωρισμό αποτελεί ικανή και αναγκαία συνθήκη για «εκδίκηση» καθότι ο άπιστος συνειδητοποιεί έμπρακτα την αξία του/της συντρόφου του όταν τον/τη χάσει.

Απάντηση

ΜΑΣΤΡΑΓΓΕΛΗ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

Η ζήλια - ιδιαίτερα η "προληπτική", μπορεί να δηλητηριάσει τις ανθρώπινες σχέσεις, ερωτικές και μη, σε ανεπανόρθωτο βαθμό. Όταν η ζήλια κάποιου δε βασίζεται σε αντικειμενικές ενδείξεις, που να αποδεικνύουν πως ο σύντροφος δεν είναι άξιος εμπιστοσύνης, τότε πρόκειται απλώς για μια εσωτερική, επίπλαστη διαμάχη με τις ανασφάλειες του ιδίου. Από την άλλη, όταν ο σύντροφός μας παραβιάζει επανειλημμένα τις ηθικές αρχές και τα όρια που προσωπικά πιστεύουμε ότι πρέπει να διέπουν μία σχέση, τότε η ζήλια δεν είναι η λύση. Αν έχουν τεθεί τα όρια σε μία σχέση και διαρκώς παραβιάζονται, αποδεικνύεται η έλλειψη σεβασμού και εκτίμησης του άλλου και προσωπικά πιστεύω πως η σχέση αυτή πρέπει να λήξει. Ωστόσο, επειδή κάθε άνθρωπος έχει τον δικό του αξιακό κώδικα, ή ζητά έναν συγκεκριμένο βαθμό δέσμευσης, πρέπει αυτά τα όρια να συναποφασίζονται και από τους δύο, προτού ο ένας από αυτούς πληγωθεί. Όσον αφορά την απιστία, ένα διαχρονικό πρόβλημα στις ερωτικές σχέσεις, θεωρώ πως προκαλεί αδιόρθωτο και αδιαπέραστο ρήγμα, ανάμεσα σε δύο δεσμευμένους ανθρώπους. Θεωρώ την απιστία μια εντελώς ανώριμη, παρορμητική πράξη που ευτελίζει όλες τις αξίες που έχουν "χτιστεί" με τον άνθρωπό σου, αλλά και τον ίδιο. Δεν πιστεύω πως η απιστία είναι μια "ανάγκη", μια "εκτόνωση" όταν η σχέση είναι προβληματική, καταπιεστική, ή βρίσκεται σε αδιέξοδο. Εν ολίγοις νομίζω πως οι άνθρωποι με ήθος και ευαισθησία, αληθινά αισθήματα και έστω ένα κατάλοιπο συμπόνιας για τον άνθρωπο που έχουν ανοιχτεί και μοιραστεί τόσα, δεν απιστούν. Εάν η σχέση δεν σε ικανοποιεί, σε οποιονδήποτε τομέα, θα πρέπει είτε να επικοινωνήσεις και να λύσεις τα προβλήματα με τη σχέση σου, αν θες ακόμα να επενδύσεις σε αυτήν, είτε να λήξεις τη σχέση, και τότε είσαι ελεύθερος να γνωρίσεις όποιον θέλεις, να ζήσεις τον έρωτα, το πάθος, να ανακαλύψεις τον εαυτό σου... Όμως όλα αυτά δεν δικαιολογούν την απιστία. Η εκδίκηση είναι ένα ακόμα πολύ αρνητικό συναίσθημα, το οποίο δεν προσφέρει καμία λύτρωση, παρά μόνο βυθίζει το άτομο που διψά γι' αυτήν σε έναν σκοτεινό συναισθηματικό κόσμο. Όποιος μας έχει πληγώσει, έχει και ο ίδιος συμπλέγματα και ανασφάλειες, γι' αυτό και είχε αυτή την τοξική συμπεριφορά. Τα τραύματά μας από τους ανθρώπους πρέπει να τα αναγνωρίζουμε και να τα θεραπεύουμε, ώστε να μη μείνει πια μίσος μέσα μας για τον άλλον, ούτε να υιοθετούμε κι εμείς τις ίδιες τοξικές συμπεριφορές, που μόνο κακό στον ψυχισμό μας μπορεί να επιφέρει... Ο Οθέλος έπεσε στην παγίδα της κολακείας και της εξαπάτησης, επέτρεψε στον τυφλό του έρωτα να αναδυθεί ως φθόνος, να του προκαλέσει πόνο και μίσος. Όταν ερωτευόμαστε και έχουμε αναπτύξει σχέση εμπιστοσύνης και λατρείας για ένα πρόσωπο, θα πρέπει να απευθυνθούμε στον αγαπημένο μας για την επίλυση όλων των πιθανών προβλημάτων, ανεπηρέαστοι από τους γύρω μας, που συχνά εποφθαλμιούν την ευτυχία μας...

Απάντηση

ΜΑΤΣΙΑΚΑ ΦΩΤΕΙΝΗ

Και τα τρία αυτά πάθη, ζήλια, απιστία και εκδίκηση είναι χαρακτηριστικά συναισθήματα- φαινόμενα που συναντώνται τακτικά δυστυχώς στις ανθρώπινες σχέσεις. Η ύπαρξη τους επιφέρει μονάχα αρνητικά αποτελέσματα και συναισθήματα, παρ' όλα αυτά όμως είναι δύσκολο να αποβληθούν απ' την ανθρώπινη φύση.

Όσον αναφορά τη ζήλια, τα πράγματα περιπλέκονται εν μέρει. Η ολική απουσία της μπορεί να δηλώσει την έλλειψη ενδιαφέροντος στη σχέση (ανάλογα και με τον άνθρωπο βέβαια), ωστόσο η παρουσία της και τα συνεχή περιστατικά που δημιουργούνται εξαιτίας της δημιουργούν προβλήματα εμπιστοσύνης, περιορίζουν την ελευθερία της σχέσης και του ανθρώπου και συχνά οδηγούν σε απαράδεκτα εγκλήματα όπως αυτό που περιγράφεται στο ερωτικό ντουέτο Οθέλου-Δυσδαίμονας.

Τώρα σχετικά με την απιστία θεωρώ ότι έχει να κάνει με 2 λόγους. Ο πρώτος είναι η αδιαφορία και ο δεύτερος η ανασφάλεια που κρύβει το άτομο που απιστεί. Αναφορικά με τον πρώτο λόγο, ο άνθρωπος βρίσκεται σε μια σχέση που αδιαφορεί για αυτόν που έχει απέναντί του. Ο δεύτερος έχει να κάνει με την επιβεβαίωση που ψάχνει κάποιος για να αποδείξει στον εαυτό του ότι κάποιος είναι και πως "αξίζει".

Τέλος η εκδίκηση πιστεύω πως είναι μια καθαρά ανθρώπινη αντίδραση σε πράξεις που άλλοι μας κάνουν και μας πληγώνουν. Πιστεύουμε πως θα νιώσουμε καλύτερα αν ανταποδώσουμε κατά κάποιον τρόπο πίσω τις πράξεις τους, χωρίς όμως αυτό όντως να ισχύει. Ουσιαστικά κατακλυζόμαστε από φθόνο, θλίψη οργή και απογοήτευση και προσπαθούμε μέσω των αντιποίνων να ξεφορτωθούμε αυτά τα συναισθήματα απ' την ψυχή μας.

Απάντηση

ΜΠΑΡΑΚΑΤ ΡΟΥΑΝ

Γενικώς θεωρώ ότι τα 3 αυτά πάθη είναι υπαρκτά στην καθημερινότητα του καθενός- όχι απαραίτητα από την μεριά του ίδιου του ατόμου, αλλά από τον κοινωνικό του περίγυρο, ακόμα και αν το αγνοούμε. Δυστυχώς, στην εποχή μας, οι γρήγοροι ρυθμοί ζωής οδηγούν σε ένα είδους αθέμιτου ανταγωνισμού μεταξύ των ανθρώπων. Ο ανταγωνισμός αυτός αναπόφευκτα διεγείρει (;) το αίσθημα της ζήλιας καθώς ο καθένας ορίζει ως στόχο ζωής την απόκτηση όλο και περισσότερων. Αντιστοίχως, όσον αφορά την "ερωτική" ζήλια, θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι, ακόμα και ασυνείδητα, το άτομο προσπαθεί να εγκλωπώσει την ιδέα της απόκτησης όσων περισσότερων είναι δυνατό, ακόμα και αν αυτό περιλαμβάνει ένα ολόκληρο διαφορετικό άτομο.

Για την εκδίκηση, ωστόσο, θεωρώ ότι είναι καθαρά θέμα ανωριμότητας. Όταν ένα άτομο δεν γνωρίζει πως να αντιδράσει σε μια κατάσταση, προσφεύγει στο να την μιμηθεί, θεωρώντας ίσως ότι κατ' αυτόν τον τρόπο αποκαθίστανται η αξιοπρέπεια του.

Όσων αφορά την απιστία, θα μου επιτραπεί να την διακρίνω σε δυο υποτύπους: την "ανώριμη" απιστία, κατά την οποία το άτομο θεωρεί "μαγκιά" το να απατηθεί (προφανώς λόγω των προτύπων που λαμβάνει) και στην "συνειδητή" απιστία κατά την οποία το άτομο, αν και δεσμευμένο (προφανώς και λαθεμένα), τίθεται ακόμα στο στάδιο αναζήτησης αρεσκιών και προτιμήσεων.

Απάντηση

ΠΑΡΔΑΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Σε δύο πυλώνες τείνει η συλλογιστική μου να οργανώσει το δηλητηριώδες αυτό τρίπτυχο.

Ο πρώτος αφορά στην αντίληψή μου πως έκαστο, με τον έναν ή τον άλλον τρόπο, συνιστά ένα συμπεριφορικό προσωπείο της από νωρίς καλλιεργούμενης τάσης μας για έλεγχο. Η ζήλια (με τη σημασία που εξετάζει η άσκηση) βιώνεται ως η «δικαιολογημένη» απάντηση σε μια αίσθηση εκ των έξω διεκδίκησης «δικών» μας «κεκτημένων», μια προσπάθεια να μην χάσουμε κάποιον που φοβόμαστε ότι πρόκειται να αποχωριστούμε - φυσικά, συναισθηματικά ή ηθικά - και, προς απελπισία μας, με τη θέλησή του. Οίγεται η αίσθηση της επάρκειάς μας, εξαγριώνονται οι ανασφάλειες μας και ροκανίζονται όνειρα στα οποία έχουμε χτίσει τις ελπίδες μας - προκαλείται σε μάχη επιβίωσης ο έλεγχος που διαθέτουμε στο μέλλον και στον τρόπο που μας εκλαμβάνουν οι σημαντικοί μας άνθρωποι. Εκδικούμαστε, με τρομακτική εφευρετικότητα, ό,τι καταγράφουμε ως προδοσία, θέλουμε να αφανίσουμε το «κακό» που τάρaxε μια προηγουμένως «αψεγάδιαστη» πορεία, γιατί δεν έχουμε την ψυχραιμία ή - αλίμονό μας - την εσωτερική ασφάλεια να παραδεχτούμε ότι αυτό που θέλουμε να καταστρέψουμε είναι στην πραγματικότητα το κομμάτι του εαυτού μας που δεν μπόρεσε να μας προφυλάξει από την κατάρρευση, τις ατέλειές μας που δεν έκαναν σωστά τα λογιστικά, τη φωνή που μας ψιθυρίζει πως, κατά βάθος, αυτός ο πόνος μας αξίζει. Ως προς την απιστία, τείνω να πιστεύω ότι είναι κατά βάση μια συναισθηματική κατάσταση, που γεννά εξωτερικά παρατηρήσιμες συμπεριφορές. Ένας άνθρωπος πρέπει να νιώθει για αρχή μια έλλειψη, ώστε να ξεκινήσει να ψάχνει για κάτι που περίμενε να του δίνει η παρούσα ζωή του. Όπως αναφέρετε, απωθημένα ζωής - κοινωνικά φυτεμένα ή εγγενή - τα οποία ένα άτομο ήλπιζε πάντα ότι θα εκπληρωθούν ή θα χάσουν την ισχύ τους σε μια μοιραία σχέση, κάνουν τη συντροφικότητα να φαντάζει περιορισμός της προσωπικής ολοκλήρωσης. Φοβάμαι μήπως γαλουχούμαστε από μωρά να εξιδανικεύουμε τις ρομαντικές συναναστροφές, σε σημείο που ίσως τελικά να μην μπορεί να ανταποκριθεί στις προσδοκίες μας ούτε η γνησιότερη των σχέσεων. Σε αντίθεση με τη ζήλια και την εκδίκηση, δυσκολεύομαι να τοποθετηθώ με αυτοπεποίθηση ως προς τα κίνητρα και τη σημασία της απιστίας, καθώς πιστεύω ότι η ερμηνεία της ορίζεται κάθε φορά από τα άτομα που την υφίστανται. Για πολλούς, ένα φίλι δεν μετράει ως απιστία, ενώ η δική μου εμπιστοσύνη μπορεί να πληγεί γνωρίζοντας ότι υπάρχουν ακόμα και σκέψεις για ένα τρίτο άτομο.

Στο ίδιο μήκος κύματος, έχει πολύ ενδιαφέρον για εμένα το πόσο πιο απλοϊκά και γρήγορα τείνουμε να καταδικάζουμε αυτά τα πάθη όταν είμαστε αποδέκτες τους. Ένας σύντροφος ή ένας φίλος που ζηλεύει βαφτίζεται είτε παρανοϊκός, είτε καχύποπτος, είτε ανώριμος, είτε ο ίδιος ύποπτος ότι «δημιουργεί προβλήματα εκεί που δεν υπάρχουν». Απιστία, για πολλούς, σημαίνει απaráγραπτη ρήξη της εμπιστοσύνης, της όποιας βεβαιότητάς μας ότι είμαστε επιθυμητοί, σε σημείο που νιώθουμε σχεδόν αυτόματα την ανάγκη να δαιμονοποιήσουμε τον «δράστη» ή να θεωρήσουμε πως έχει γίνει πλέον κάποιος άλλος από αυτόν στον οποίον ανοίξαμε κάποτε τις πιο βαριές μας πόρτες. Με δυσφορία συνειδητοποιούμε (ή ασυνείδητα διαισθανόμαστε) πως δεν ελέγχουμε τις επιλογές και - ακόμα χειρότερα για κάποιον που αγαπά - τις ανάγκες του πιο λατρεμένου μας ανθρώπου, πως όσο ολοκληρωτικά κι αν αφοσιωθούμε, τέλεια πίστη στο σενάριό μας για το τι αξίζουμε δεν μπορούμε να εξαγοράσουμε με κανένα νόμισμα.

Μια εκδικητική συμπεριφορά μας φαίνεται μικρόψυχη, ναρκισσιστική, παράλογη και κάποτε εγκληματική, μεταξύ άλλων και επειδή δυσκολευόμαστε - ή δεν μας ενδιαφέρει αρκετά - να καταλάβουμε το «γιατί» της άλλης πλευράς.

Ο δεύτερος άξονας συλλογισμού εστιάζει στη σκέψη ότι και τα τρία αυτά δεινά αποτελούν συναισθηματικές αντιδράσεις και όχι συναισθηματικές αποκρίσεις. Ανήκουν στα πρωτόγονα όπλα αντιμετώπισης του άλγους της ψυχής. Τα άμεσα, τα θερμοκέφαλα, αυτά που το πάθος της στιγμής πείθει ότι είναι η μοναδική πρόπουσα και απαιτούμενη απάντηση. Που κανένας που περπάτησε τη Γη δεν μπορεί να ισχυριστεί πως δεν φάνταζαν απόλυτα σωστά την κρίσιμη ώρα. Ρωτάτε σε ποιο σημείο το πάθος και η αγάπη περνούν τα όρια της παραφροσύνης. Προσωπικά, δεν βλέπω να ήταν ποτέ συνετά αυτά τα δύο. Στο παράδειγμα του Λογοθετίδη, ο σύζυγος γνωρίζει πολύ καλά πόσοι λόγοι υπάρχουν για να παραμείνει πιστός, αλλά ο ενθουσιασμός και η αίσθηση της ελευθερίας που του δημιουργεί το επικείμενο ταξίδι του δεν του επιτρέπουν να τηρήσει ούτε τα προσχήματα, αφού, με μια όχι και τόσο σουρεαλιστική υπερβολή, καθιστά τις προθέσεις του οφθαλμοφανείς - και μάλιστα με θράσος - μπροστά στη γυναίκα του. Η Μήδεια προφανώς και μπορεί να αντιληφθεί πόσο παράφρων πρόκειται να καταντήσει, αλλά μάλλον αυτή ακριβώς η κραυγαλέα απόσχιση των πράξεών της από τη λογική είναι που εξυπηρετεί και τονίζει τόσο απροσπέραστα αυτό που θέλει να πει μέσα από το έγκλημά της. Το συναίσθημα δεν είχε ποτέ πολλές παρτίδες με τη λογική. Το πώς διαχειριζόμαστε το συναίσθημα, όμως, μπορεί να γεφυρώνει τις δύο ποιότητες. Και εδώ συστήνεται η έννοια της συναισθηματικής απόκρισης: Μια

τεχνική, μια τέχνη, που, δυστυχώς, ελάχιστοι διδασκόμαστε παράλληλα με την ανάγνωση. Μια οπτική που λέει «Θα είμαι εγώ ακόμα και αν δεν υπακούω σε άπαντες τις παρορμήσεις μου, όσο επιτακτικές και αν είναι». Μια μέθοδος που μας μαθαίνει να αξιολογούμε τα συναισθήματά μας ως εξωτερικοί παρατηρητές, στην άριστη μορφή της την ώρα ακριβώς που αυτά γεννιούνται μέσα μας. Με τον καιρό, μας επιτρέπει να μην ενδίδουμε σαν έρμαια στον κατακλυσμό των παθών μας, αποκτούμε την ωριμότητα να αφαιρούμε τους εαυτούς μας από καταστάσεις που μας εκτροχιάζουν και να επιστρέφουμε ως άτομα που έχουν σεβαστεί τα συναισθήματά τους βιώνοντάς τα, αλλά και τον έλλογο νου τους οργανώνοντας ένα σχέδιο διαχείρισης - και όχι αντεπίθεσης: ικανότητα για ήρεμη συζήτηση, συνείδηση της διαφορετικότητας, τιμή στον άνθρωπο που μας έχει διδάξει και χαρίσει ανεκτίμητες στιγμές, τιμή στον εαυτό μας να εγκαταλείψουμε μια Ιθάκη που δεν έχει να μας δώσει πια.

Απάντηση

ΣΑΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ

Τα τρία αυτά πάθη κατά την γνώμη μου είναι συναισθήματα που όλοι έχουμε βιώσει (έως ένα βαθμό) στη ζωή μας. Η ζήλια που μπορεί να νιώθουμε μας δείχνει που υστερούμε και τι θέλουμε να πετύχουμε. Ζηλεύουμε κάτι που έχει καταφέρει κάποιος άλλος γιατί είναι κάτι που θα θέλαμε να έχουμε καταφέρει και εμείς. Η ζήλια βέβαια πρέπει να παραμένει ένα συναίσθημα που κρατά για λίγα δευτερόλεπτα και να μας ωθεί να παλέψουμε για κάτι που επιθυμούμε. Όμως πολύ εύκολα η ζήλια δηλητηριάζει στις σκέψεις και όχι μόνο δεν μας παρακινεί να δράσουμε αλλά τελικά μας οδηγεί στον φθόνο. Το περίφημο "να πεθάνει η κατσίκα του γείτονα"! Ο φθόνος είναι πολύ αρνητικό συναίσθημα που "μαυρίζει" την ψυχή. Η εκδίκηση πάλι έρχεται από την αδυναμία μας να συγχωρήσουμε και προχωρήσουμε εάν κάποιος μας έχει βλάψει. Η εκδίκηση προϋποθέτει τον φθόνο αλλά κάνει τον άνθρωπο να εκφράσει τις αρνητικές αυτές σκέψεις με πράξεις. Η απιστία τώρα βρίσκεται σε μια σχέση που δεν έχει σταθερά θεμέλια. Η απιστία είναι σίγουρα η πράξη αλλά μπορεί να είναι και η σκέψη. Καμία ουσιαστική σχέση δεν μπορεί να υπάρξει εάν οι σύντροφοι δεν σέβονται ο ένας τον άλλον και δεν υπάρχει εμπιστοσύνη. Εκεί ανθίζει η ζήλια, ο φθόνος και οι εκδικητικές σκέψεις και πράξεις, και δεν υπάρχει χώρος για την αγάπη.

Τα πάθη αυτά είναι ανθρώπινα συναισθήματα και συνεπώς όλοι κινδυνεύουμε από αυτά. Θέλει συνειδητή προσπάθεια για να απαλλαγούμε από αυτά. Μόνο έτσι όμως μπορούμε να χτίσουμε μια ζωή που ο φθόνος, η κακία και η επιθυμία της εκδίκησης δεν θα μας τρώει.

Απάντηση

ΣΤΑΜΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ

(Προτού ξεκινήσω την άσκηση ήθελα να κάνω ένα μικρό σχόλιο πάνω στην άσκηση για τον Μέγα Ιεροεξεταστή επειδή δεν ξέρω πού να σχολιάσω. Πραγματικά συμφωνώ πάρα πολύ με τις 3 δηλώσεις σας σχετικά με την σύγχρονη πραγματικότητα, δεν ξέρω τι παραπάνω μπορώ να προσθέσω! Με προβληματίσατε πολύ με τις δηλώσεις σας και με το εξαιρετικά ενδιαφέρον απόσπασμα και με παρακινήσατε να ξεκινήσω και το βιβλίο που στο παρελθόν είχα φοβηθεί να πλησιάσω λόγω του όγκου και των νοημάτων του.)

Θεωρώ ότι η ζήλια είναι το συχνότερο πάθος που παρατηρείται στις μέρες μας, όχι τελείως άδικα. Οι εφήμερες, ανούσιες σχέσεις είναι συχνότερες από ποτέ, αφήνοντας τους ανθρώπους με ένα ιδιαίτερα <<τραυματισμένο>> αίσθημα εμπιστοσύνης. Όταν λοιπόν κάποιος αρχίζει να δένεται με έναν άνθρωπο, κάτι το οποίο είναι δυστυχώς δυσεύρετο, ξυπνούν μέσα του, άθελά του, αισθήματα κτητικότητας που συχνά εξωτερικεύονται ως ζήλια. Χρειάζεται για πολλούς ανθρώπους συνειδητή προσπάθεια και δουλειά με τον εαυτό τους για να κατευνάσουν το αίσθημα ζήλιας.

Η απιστία από την άλλη για εμένα δεν έχει να κάνει με την κτητικότητα. Η απιστία είναι η θυσία μίας βαθιάς και ουσιαστικής σχέσης για την εφήμερη και εύκολη ευχαρίστηση και ηδονή. Είναι δείγμα ασέβειας στον σύντροφο, αθέτηση υποσχέσεων, μία μορφή προδοσίας. Η πικρία, ο θυμός και η βαθύτατη λύπη είναι συναισθήματα που ανθρώπινα κατακλύζουν τον άνθρωπο που ανακαλύπτει ότι η αφοσίωσή του σε μία σχέση ήταν μονόπλευρη και θα ήταν αφελές να αγνοήσουμε το γεγονός ότι τέτοια έντονα συναισθήματα πολύ συχνά γεννούν μέσα μας τη σκέψη της εκδίκησης... Δεν πιστεύω πως οι σκέψεις αυτές είναι δείγμα του χαρακτήρα ενός ανθρώπου, παρά μόνο δείγμα της ανθρώπινης φύσης μας. Αυτό που μετράει είναι πώς πρακτικά διαχειρίζεται κάποιος τις σκέψεις του και πιστεύω ότι η πρακτική εκδίκηση, «οφθαλμόν αντί οφθαλμού», δεν είναι καθόλου αποδεκτός τρόπος να διαχειριστεί κάποιος οποιασδήποτε μορφής προδοσία.

Ήθελα να σχολιάσω το τελευταίο απόσπασμα όπερας που έχετε ανεβάσει, πρώτον επειδή μου κάνουν πολλή εντύπωση οι αντιδράσεις και τα συναισθήματα των ηρώων και δεύτερον επειδή, παρόλο που δεν έχω ιδιαίτερη σχέση με την όπερα, το απόλαυσα ιδιαίτερα και μου άρεσαν πολύ οι ερμηνείες. Στην όπερα εκλαμβάνω μία παράξενη, ασυνήθιστη απουσία των παθών που συζητάμε (με εξαίρεση προφανώς την απιστία) και μία επικράτηση έντονης αγάπης και αγνών αισθημάτων. Δύο γυναίκες που ερωτεύτηκαν τον ίδιο άντρα θα περίμενε κανείς να νιώθουν φθόνο, ζήλια, θυμό και να φτάνουν ενδεχομένως και μέχρι την εκδίκηση, ωστόσο στην συγκεκριμένη περίπτωση τα συναισθήματά τους μου φαίνονται πολύ διαφορετικά. Από τη μία η μαρκησία, σίγουρα νιώθει θλιμμένη ή απογοητευμένη μα μέσα της επικρατεί ίσως το ισχυρότερο και πολύ ανιδιοτελές ανθρώπινο συναίσθημα -η αγάπη-, σε τέτοιο βαθμό που ούτε για μία στιγμή δεν αναζητά εκδίκηση, αλλά το μόνο που θέλει είναι αυτό που τελικά είναι καλύτερο για τον νεαρό άντρα. Αντίστοιχα η Σοφί, παρά τις αμφιβολίες και τους προβληματισμούς που σαφώς θολώνουν τη σκέψη της βλέπει πεντακάθαρα μονάχα ένα πράγμα, την αγάπη της για τον Οκταβιανό.

Απάντηση

ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Λίγο πολύ η τέχνη, από την όπερα έως το τραγούδι και την ζωγραφική ως την ποίηση πάντα θα ασχολείται με την αγάπη. και την κάθε αλληλεπίδραση μεταξύ δύο εραστών. Τώρα, θα ξεκινήσω με το κλισέ "για να γίνει κάτι φταίνει και οι δύο". Σε πόσο βαθμό έκαστος φταίει ακόμα δεν το έχω προσδιορίσει. Η αλήθεια είναι πως για να "ξεστρατίσει" ένας από την σχέση που μέχρι πρότινος τον χαροποιούσε θέλει ένα βαθμό θάρρους και θράσους θα έλεγα. Αυτή η συμπεριφορά είναι ξεχωριστή για εμένα από την ζήλια. Η δεύτερη πηγάει από την ανασφάλεια που κάθε ένας μας κουβαλά μέσα του ανεξαρτήτου αφορμής. Εξηγώ.

Οι άνθρωποι δεν είμαστε τέλειοι και ακόμη χειρότερα, δεν είμαστε όλοι την ίδια στιγμή στο ίδιο επίπεδο συναισθηματικής ωριμότητας. Αυτό έχει ως συνέπεια δοκιμαζόμενοι σε σχέσεις και στην ζωή γενικώς, να αποκτούμε κάποια θάρρη και κάποιες ανασφάλειες. Αυτές ονομάζουμε ζήλεια και η κλινική εικόνα της κάθε ζήλειας διαμορφώνεται από την σχέση και από τις αφορμές που εδόθησαν προκειμένου να έρθει η ίδια στην επιφάνεια.

Έτσι, άλλοι φθονούν, άλλοι απιστούν και κάποιοι, μικροί, εκδικούνται (παρόλο που όλοι έχουμε φλερτάρει με την ιδέα της εκδίκησης, δεν θεωρώ ότι θα ωφελούσε σε κάτι πέραν του προσωρινού αισθήματος ανωτερότητας).

Δυστυχώς ο άνθρωπος είναι άρρηκτα δεμένος με τα πάθη του. Το να τα αντιμετωπίσει, εν προκειμένω την ζήλεια, θέλει αρετή και τόλη. Πράγματα που βρίσκεις μόνο όταν αφήνεις ανιδιοτελώς να εμπιστευτείς τον/την σύντροφο σου.

Απάντηση

ΤΣΙΓΚΑΝΕ ΙΣΜΗΝΗ

Ζήλια, Απιστία, Εκδίκηση 3 λέξεις οι οποίες είναι τόσο έντονες και μόνο σαν άκουσμα. Όσον αφορά την ζήλια νομίζω πως η σημερινή εποχή την επιβάλλει έμμεσα. Κανείς δεν την θέλει αλλά όλοι την αισθάνονται και μόλις την νιώσουν δεν θέλουν να απαλλαχτούν από αυτή αλλά γίνεται κτήμα τους, στόχος ευκαιρία για να μπορέσουν όλα τα αρνητικά τους συναισθήματα να τα εκφράσουν. Ίσως για αυτό ευθύνεται η επικράτηση της σύγκρισης των ανθρώπων ως μία μέθοδος αξιοκρατίας. Γιατί αυτός και όχι εγώ ; Γιατί μπορεί αυτός ; και όχι εγώ ; Γιατί έχει αυτός και όχι εγώ ; Γιατί έτσι, γιατί δεν είμαστε όλοι ίδιοι από την φύση μας και γιατί δεν πρέπει να είμαστε ίδιοι αλλιώς θα ζούσαμε σε μια ουτοπική κοινωνία. Δυστυχώς την σημερινή εποχή σπανάως θεωρώ η ζήλια γίνεται κινητήριο δύναμη για την βελτίωση του εαυτού μας και πιο συχνά αποκτά αρνητική χροιά. Γενικεύεται και δεν περιορίζεται μόνο στο άτομο που την αισθάνεται αλλά πλέον γίνεται και θέμα των άλλων που χρησιμοποιούνται ως μέτρο σύγκρισης. Η απιστία από την άλλη, κατ' εμέ δυστυχώς, μου θυμίζει τα συγχωροχάρτια. Είναι εύκολη πλέον να γίνει, μιας και οι άνθρωποι δεν είναι ότι πιστεύουν σε αυτό που λένε : ότι δεν υπάρχει κτητικότητα ανάμεσα στους ανθρώπους, αλλά "ερωτεύονται" μία άλλη έννοια : **την απληστία**. Γιατί αφού είμαι με τον Χ να μην είμαι και με τον Υ αλλά και με τον Ω ; Η αποκλειστικότητα πλέον έχει γίνει αναχρονιστική αλλά όχι εκ πεποιθήσεως, πιο πολύ γιατί αρκετοί είναι αυτοί οι οποίοι ενθουσιάζονται από την πολυπλοκότητα, το δράμα γύρω από τις σχέσεις, αποδίδουν την δική τους επιλογή στη μοίρα και αρχίζουν να γίνονται δέσμιοι των επιλογών τους των οποίων τα αποτελέσματα δραματοποιούν. Ίσως για τον σύγχρονο άνθρωπο η απιστία είναι η ευκαιρία που αναζητούν για να αισθανθούν πως είναι πρωταγωνιστές στην δική τους καθημερινή δραματική σειρά.

Τέλος η εκδίκηση πιστεύω πως μπορεί να μην γίνεται από τους περισσότερους ηθελημένα αλλά να αποτελεί αλυσιδωτή αντίδραση των επιλογών τους. Μία τους πράξη να έχει ως αντίκτυπο 2ους. Επίσης πολλοί την ταυτίζουν με ερωτικές σχέσεις , αλλά και στην εργασία, στις γενικότερες διαπροσωπικές σχέσεις βρίσκει εφαρμογή. Μπορεί να αποτελεί συνέπεια της ζήλιας ή και της απιστίας αλλά συχνά είναι η πρώτη σκέψη που έρχεται στο μυαλό κάποιου όταν το αίσθημα της αδικίας τον πνίγει.

ΟΙ «ΠΑΡΑΞΕΝΟΙ ΚΑΡΠΟΙ» ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Τα δέντρα του Νότου δίνουν παράξενους καρπούς
Αίμα στα φύλλα και αίμα στη ρίζα τους
Μαύρα κορμιά αιωρούνται στο αεράκι του Νότου
Παράξενα φρούτα κρέμονται από τις λεύκες.
Ποιμενική σκηνή του αβρού Νότου
Τα πεταγμένα μάτια και το στριμμένο στόμα
Άρωμα μανόλιας γλυκό και φρέσκο
Μετά, η ξαφνική μυρωδιά της σάρκας που καίγεται.
Ιδού ένα φρούτο να το τσιμπολογήσουν τα κοράκια
Να το μουσκέψει η βροχή, να το στριφογυρίσει ο αέρας
Να το σαπίσει ο ήλιος, να το ρίξει απ' το δέντρο
Εδώ είναι μια παράξενη και πικρή σοδειά.

Το "Strange Fruit - Παράξενοι καρποί" είναι τραγούδι σε μουσική και στίχους του Άμπελ Μέροπολ, με ερμηνεύτρια την κορυφαία της τζαζ Μπίλι Χόλιντεϊ. Κυκλοφόρησε ως Β' πλευρά σε δίσκο γραμμοφώνου, αφού, λόγω των στίχων του, θεωρείτο αδύνατο να αναφέρεται ως Α' πλευρά. Είναι το πρώτο τραγούδι για τα δικαιώματα του πολίτη που κυκλοφόρησε σε δίσκο. Οι στίχοι του καταγγέλλουν το λιντσάρισμα δυο μαύρων Αμερικάνων στον Νότο των ΗΠΑ στις 7.8.1930.

https://drive.google.com/drive/folders/1XQ_oZINX46E38pMhis_yMuMrXwJWHfTI?usp=sharing

Το τραγούδι έχει ως θέμα του δυο ανθρώπινα σώματα που κρέμονται σε δέντρο, μια σκηνή φρίκης εν μέσω της ειδυλλιακής φύσης των νότιων πολιτειών. Καταδικάζει το ποδοπάτημα των ανθρώπινων δικαιωμάτων τόσο έντονα, αλλά συγχρόνως και με τόσο απαλό τρόπο, που σε συνδυασμό με την σχεδόν άυλη, καθαρή φωνή της Χόλιντεϊ μοιάζει να ακούγεται από κάποιον άλλον, ουράνιο κόσμο.

Η Χόλιντεϊ δήλωσε χαρακτηριστικά: «Την πρώτη φορά που το τραγούδησα νόμισα ότι κάναμε μεγάλο λάθος. Είχα τελειώσει και επικρατούσε απόλυτη σιωπή. Δεν ακουγόταν τίποτα. Ξαφνικά κάποιος άρχισε να χειροκροτεί, και με μιας όλοι άρχισαν να χειροκροτούν από παντού και να ζητωκραυγάζουν.»

Ο Μπάρνι Τζόζεφσον αντιλήφθηκε τη δύναμη της επιρροής του τραγουδιού και πρότεινε στη Χόλιντεϊ να κλείνει με αυτό κάθε παράστασή της. Όταν έφτανε η ώρα για το "Strange fruit", οι σερβιτόροι σταματούσαν, τα φώτα έσβηναν, ενώ ένας προβολέας έμενε να φωτίζει την Χόλιντεϊ στη σκηνή. Εκείνη συνήθιζε να το τραγουδά με κλειστά μάτια και τα χέρια σε στάση προσευχής.

Το τραγούδι έγινε ο ύμνος του αντι-λιντσαριστικού κινήματος και επηρέασε το κίνημα των ανθρώπινων δικαιωμάτων της δεκαετίας του 1950 - 1960. Τον Δεκέμβριο του 1999, το περιοδικό "Time" το επέλεξε ως «τραγούδι του αιώνα».

Ιδού η φρικιαστική εικόνα που σχετίστηκε με το τραγούδι. Δύσκολα μπορώ να ξεχωρίσω τι είναι πιο αποτροπιαστικό: η θέα των νεκρών ή η όψη των ζωντανών.

Ερώτηση: 1 (Ελεύθερου Κειμένου)

Πιστεύετε στη στρατευμένη Τέχνη; Αν ναι, με ποια έννοια;

Απάντηση

ΑΡΓΟΥΔΕΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Στρατευμένη Τέχνη μπορούμε να ονομάσουμε την τέχνη που υπηρετεί κάποια ιδεολογία. Μπορούμε να τη διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες: α) εκείνη που ο καλλιτέχνης εκφράζει την προσωπική του ιδεολογία, και αποτελεί μέσο επικοινωνίας των ιδεών του.

β) εκείνη που καθοδηγείται από κάποιο καθεστώς, χωρίς να ανταποκρίνεται στην ιδεολογία του καλλιτέχνη, και αποτελεί μέσο προπαγάνδας. Η πρώτη περίπτωση μπορεί να είναι ωφέλιμη, επαναστατική ή και επιβλαβής, ανάλογα την ιδεολογία του καλλιτέχνη, ενώ η δεύτερη έχει σίγουρα αρνητική χροιά, αφού στερείται ελευθερίας.

Θα παραθέσω παραδείγματα για κάθε μια από τις παραπάνω κατηγορίες:

α) Τραγούδι: "Ο μέρμηγκας"- Μάνος Λοΐζος. Στο τραγούδι αυτό ο Μάνος Λοΐζος σατιρίζει τους αυτοπροσδιοριζόμενους άρχοντες/ισχυρούς και αναδεικνύει πως η σύμπνοια του λαού μπορεί να ανατρέψει τις αυθαρεσίες των ισχυρών.
<https://www.youtube.com/watch?v=exLTeeYnSa4>

β) Πίνακας: "Ο σημαιοφόρος - Ούμπερτ Λάνιγκερ: Το εν λόγω έργο παρουσιάζει τον Χίτλερ έφιππο, αγέρωχο, με μια ασταφτερή πανοπλία, να ανεμίζει τη σημαία της ναζιστικής Γερμανίας.

<https://www.tanea.gr/2021/01/14/lifearts/culture/ekpliktiko-oi-pinakes-ton-nazi-se-mia-apothiki-tis-virtzinia/>

Απάντηση

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΝΩΝΤΙΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

Με την στράτευση της τέχνης, κυρίως σε πολιτικούς και ιδεολογικούς σκοπούς, το έργο απομακρύνεται από την ουσία της τέχνης και υποβιβάζει την αξία της ελευθερίας και της αισθητικής.

Ο καλλιτέχνης κινείται στον χώρο που του υπαγορεύει η πολιτική ή η ιδεολογία του και περιορίζει την φαντασία του. Ωστόσο ξεχνά πως τέχνη χωρίς φαντασία δεν υφίσταται. Έτσι, η τέχνη μετατρέπεται σε ένα μέσο που αποσκοπεί στα συμφέροντα λίγων, αγνοώντας την ποιότητα της δημιουργίας.

Απάντηση

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

Αρχικά, ναι θεωρώ πως υπάρχει στρατευμένη τέχνη στην εποχή μας αλλά και γενικά. Πιο συγκεκριμένα, η τέχνη είναι μια μορφή έκφρασης του ανθρώπου, οπότε είναι φυσικό να εκφράζονται απόψεις και αντιλήψεις και έτσι να φαίνεται, σαν να επιδιώκουν την έμμεση μεταφορά μηνυμάτων. Κάποιες φορές, αυτό συμβαίνει αθώα και ασυναίσθητα, απλά ο καλλιτέχνης εξωτερικεύει τον εξωτερικό του κόσμο, χωρίς να αποσκοπεί κάπου. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι φορές, που πίσω από ένα έργο τέχνης, υποβόσκουν συμφέροντα είτε υλικά, είτε πολιτικά, είτε οικονομικά και γενικά κάθε μορφής συμφέροντα. Για παράδειγμα, στο τραγούδι *Strange Fruit*, θίγεται το θέμα του ρατσισμού και περνάει μηνύματα αφύπνισης, ενημέρωσης του κοινού, ευαισθητοποιώντας το, ώστε να λάβει το ερέθισμα και να δράσει κατά αυτής της κατάστασης. Έτσι, κάποιες φορές, αυτή η στρατευμένη τέχνη, έχει θετικό αντίκτυπο. Όμως, πχ. σε κάποια τραγούδια και γενικότερα στην σύγχρονη μουσική τέχνη, προβάλλονται συνέχεια πρότυπα βίας, ναρκωτικών, οπλοφορίας και πορνείας και δυστυχώς αυτά λειτουργούν ως πρότυπα μιας μεγάλης μερίδας των νέων, μετατρέποντας έτσι τις νέες γενιές σε μια άμορφη, ομοιογενή, παθητική μάζα που είναι εύκολο να χειραγωγηθεί και να γίνει υποχείριο της εκάστοτε εξουσίας.

Απάντηση

ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ ΜΑΡΙΑ

Ναι, η τέχνη συχνά χρησιμοποιείται για να εκφράσει και να υπηρετήσει μια ιδεολογία κομματική, φιλοσοφική ή θρησκευτική. Αυτό μπορεί να γίνεται ή με την ελεύθερη βούληση του καλλιτέχνη ή να του έχει επιβληθεί από κάποιο καθεστώς. Σχεδόν κανένας καλλιτέχνης δεν είναι δυνατόν βέβαια να μην επηρεάζεται από τις ιδέες του κοινωνικού περιβάλλοντος ή τις πνευματικές τάσεις της εποχής.

Απάντηση

ΚΟΥΛΟΥΔΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Η τέχνη πέρα από μέσο ψυχαγωγίας και ψυχικής ανακούφισης αποτελεί ένα τρόπο διέγερσης προβληματισμού και κινητοποίησης της σκέψης πάνω σε πολιτικά και κοινωνικά ζητήματα. Είναι σημαντικό ο κάθε καλλιτέχνης να εκφράζει απροσπέλαστα τις δικές του απόψεις, να μπορεί να καυτηριάζει με περιπαικτική διάθεση τις υφιστάμενες κοινωνικές συνθήκες και να προβάλλει τις ρηξικέλευθες ιδέες του, εφόσον έχει ο ίδιος απαγκιστρωθεί από προκαταλήψεις και ρατσιστικές ιδέες. Πολλές φορές οι δημιουργοί με το πρόσχημα της ελευθερίας λόγου, θίγουν και προσβάλλουν ευάλωτες κοινωνικές ομάδες μέσω των έργων τους, με αποτέλεσμα να συμπαρασύρουν το κοινό και να διαιωνίζουν στερεότυπα, τα οποία αντιβαίνουν στην κοινωνική ισοτιμία και αξιοπρέπεια. Η στρατευμένη τέχνη, δηλαδή, συνυφαίνεται με την εδραίωση πολιτικών ιδεών, τη χειραγωγή και την κατεύθυνση της κοινής γνώμης, αποσκοπώντας στην εξυπηρέτηση ιδιοτελών συμφερόντων. Σε αυτήν την περίπτωση, τα άτομα χρησιμοποιούν την τέχνη για να στήσουν δολοπλοκίες και μηχανορραφίες, αδιαφορώντας παγερά για τον ανθρωπιστικό της ρόλο και συνεπώς καταστρατηγείται η αξία της. Σε αντιδημοκρατικά καθεστώτα, μάλιστα, ασκείται έντονη λογοκρισία στους καλλιτέχνες, οι οποίοι υποχρεώνονται να περιοριστούν σε συγκεκριμένες ιδεολογικές κατευθύνσεις, συμμορφωμένες στα ισχύοντα πολιτικά καθεστώτα.

Η στρατευμένη τέχνη μπορεί να προσφέρει σε κοινωνικό επίπεδο με την έννοια ότι κάθε μέλος της κοινωνίας αποτυπώνει ελεύθερα τις πεποιθήσεις του, αναδεικνύει τα ερεθίσματα του και φανερώνει την ιδεολογία του, πράγμα που οδηγεί σε πολυφωνία, η οποία αποτελεί βασικό πυλώνα της δημοκρατίας. Άλλωστε, η προβολή ποικιλίας ιδεών μέσω της τέχνης είναι απαραίτητη ώστε να φωτιστούν διαφορετικές σκοπιές ενός αμφιταλαντευόμενου ζητήματος και να προωθηθεί ο υγιής δημόσιος διάλογος. Θεωρώ ότι είναι αναπόφευκτη η σύνδεση της τέχνης με το πολιτικό προσκήνιο, δεδομένου ότι ο καθένας επηρεάζεται από τις τάσεις κάθε εποχής και τις απόψεις του κοινωνικού του περιβάλλοντος. Το ζητούμενο είναι στρατευμένη τέχνη να αποδεσμευτεί από την κομματικοποίηση και τη μονολιθικότητα και να αποτελέσει τρόπο έκφρασης μιας ιδεολογίας, δίχως αυτή να απαξιώνει και να εκμηδενίζει διαφορετικές απόψεις και να υποβιβάζει άλλους δημιουργούς.

Απάντηση

ΜΠΑΡΑΚΑΤ ΡΟΥΑΝ

Θεωρώ στρατευμένη τέχνη κάθε είδους τέχνη η οποία έχει στόχο τον αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης και την προσκόλλησή της σε μια δεδομένη ιδεολογία.

Απάντηση

ΝΑΚΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ ΕΛΕΝΗ

Ναι, πιστεύω στην στρατευμένη τέχνη ως ένα μέσο επιρροής των ανθρώπων. Η τέχνη από μόνη της μπορεί να έχει μεγάλη ισχύ, καθώς απευθύνεται στον συναισθηματικό κόσμο του παραλήπτη, δεν επικαλείται τη λογική του, αλλά το συναίσθημά του. Το συναίσθημα ενέχει εξ ορισμού ένα στοιχείο αυθορμητισμού. Ένας άνθρωπος πολύ ευκολότερα τιθασέυει τον νου, τη λογική του, απ' ό,τι τα συναισθήματά του. Συνεπώς, τα συναισθήματα θα μπορούσαμε να πούμε πως παρέχουν μια αμεσότερη οδό προς την ψυχή του. Άρα η εκμετάλλευση της τέχνης για την εντύπωση μιας ιδέας στο υποσυνείδητο του κοινού αποτελεί θα λέγαμε μια λογική εξέλιξη, δεδομένης της τάσης πολλών ανθρώπων να θέλουν να επιβάλλονται στους άλλους, να τους εξουσιάζουν, να καθορίζουν τον τρόπο που σκέφτονται και το τι σκέφτονται, ώστε να συμβαδίζει με εκείνους και συνεπώς να τους χειραγωγούν. Για αυτό η τέχνη έχει χρησιμοποιηθεί ανά τους αιώνες για την εξυπηρέτηση διάφορων ιδεολογιών, αλλά και για την προβολή δύναμης.

Επίσης, μια άλλη πλευρά της στρατευμένης τέχνης, είναι αυτή που αφορά τους ίδιους τους καλλιτέχνες. Οι καλλιτέχνες συνήθως είναι άνθρωποι ευαίσθητοι, αλλά και με απόψεις. Επηρεάζονται στην τέχνη τους από την περιέουσα ατμόσφαιρα της εκάστοτε εποχής, κατά την οποία δημιουργούν. Λόγω της ευαισθησίας τους συχνά οι καλλιτέχνες συμπονοούν τον απλό κόσμο και συμπάσχουν με τις κακουχίες τους, αλλά και οι ίδιοι ζουν πολλές φορές στο περιθώριο της κοινωνίας. Αυτό συνήθως τους οδηγεί σε μια προσωπική επανάσταση και συνήθως υιοθετούν και πρεσβεύουν σθεναρά προοδευτικές ιδεολογίες υπέρ της κοινωνικής δικαιοσύνης και ισότητας. Όλο αυτό το υπόβαθρο είναι αδύνατον να μην αντανακλάται στην τέχνη τους, αφού ακριβώς την τέχνη τους χρησιμοποιούν ως κύριο τρόπο έκφρασης των συναισθημάτων, των ιδεών, των ανησυχιών, των προβληματισμών τους.

Απάντηση

ΠΑΘΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

"Στρατευμένη Τέχνη" : δεκανίκι ιδεολογικής προπαγάνδας ή ειλικρινής έκφραση πρόθεσης , σκέψης και αιτήματος ; Αν είναι το πρώτο , τότε απορριπτέα . Αν το δεύτερο , χειροκροτητέα . Βέβαια , τούτο δεν αφορά μονάχα τον χώρο της Τέχνης , αλλά κάθε τομέα του επιστητού . Κάθε επιμέρους δραστηριοποίηση του ανθρώπου που επιθυμεί να κομίσει με νηφαλιότητα μια πρόταση εναλλακτικού σκέπτεσθαι , μια υπόδειξη προς έναν διαφορετικό προσανατολισμό , μια τάση προς ένα φαντασιακό επέκεινα που επιθυμεί να σαρκωθεί εντός του ιστορικού γίνεσθαι , είναι ο τρόπος της προόδου , είναι η εφαρμογή της αναπτωτικής διαλεκτικής . Έτσι , ο τραγουδιστικός καυτηριασμός των ρατσιστικών ολισθήσεων , και μάλιστα μέσα από έναν λόγο που αλληλοπλέκει τη ζωή με τον θάνατο , τον καρπό με το πτώμα , την ανασαιμιά του όμορφου ήλιου και το δροσιστικό αγέρι με την ψύχρα της αποκτήνωσης του "Θεούμενου Ζώου" και την απορία του θανάτου , ένας τέτοιος λόγος και τρόπος είναι ακριβώς η ισόρροπη επανάσταση , η εξέγερση που μάχεται τη βία και δε γίνεται η ίδια βία , η απέχθεια των εξουσιαστικών επιβολών που δε λησμονεί την ταπεινή της αφετηρία .

Απάντηση

ΠΑΡΔΑΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Οπωσδήποτε. Υπό την έννοια ότι, μέσω της Τέχνης, μπορούν να εκφραστούν, να διαδοθούν και να ενισχυθούν μηνύματα και απόψεις κοινωνικού, πολιτικού, ανθρωπιστικού χαρακτήρα με ασύγκριτη διεισδυτικότητα και αποτελεσματικότητα. Δεν θα επιλέξουν όλοι την ίδια εφημερίδα, τον ίδιο ιστότοπο ενημέρωσης, τις ομιλίες των ίδιων κομματικών αντιπροσώπων. Θα τρέξουν, όμως, όλοι να ακούσουν το νέο τραγούδι μιας διάσημης και θαυμαστής καλλιτέχνιδας. Από όλες των Τεχνών, η μουσική ίσως πρώτη και περισσότερο θα μπει σε κάθε σπίτι, θα ηχήσει σε μια συγκέντρωση, θα παιχτεί στο ραδιόφωνο στον δρόμο για τη δουλειά. Και φυσικά, κάτι αξιοθαύμαστο - κατά την άποψή μου - είναι το πώς μία επιδέξια στιχουργική σύνθεση μπορεί να δηλώσει τόσο απαραγνώριστα το επιθυμητό νόημα, παραμένοντας "πολιτικά ορθή", καθώς υπό τη σκέπη της μεταφοράς και τη "δικαιολογία" της δημιουργικής αφήγησης δεν ενοχλεί αρκετά ώστε να απαγορευθεί από δυνάμεις που θίγονται από τον αντίκτυπο της - αν, βέβαια, ο στιχουργός και ο ερμηνευτής έχουν κάνει "σωστά" τη δουλειά τους... Η λογοκρισία, δυστυχώς, βρίσκει πάντα τον τρόπο της να επιβληθεί, σίγουρα, ωστόσο όταν πρόκειται για Τέχνη και μάλιστα μια έκφανση αυτής που χαίρει μαζικής συγκινησιακής αποδοχής από το κοινό, η αποσιώπηση του μηνύματος δυσκολεύει και η "ζημιά" έχει (ευτυχώς) συνήθως ήδη γίνει... Αφού κάθε άνθρωπος θα αφήσει την Τέχνη να χτυπήσει την πόρτα της ψυχής του, ειδικά αν προέρχεται από ένα αγαπημένο "είδωλο" - όχι επειδή είναι δεξιός, αριστερός, ημιμαθής, καλλιεργημένος, άθρησκος, λευκός ή ό,τι άλλο. Απλώς επειδή είναι άνθρωπος, από τη φύση του προορισμένος να είναι δεκτικός στο κάλλος, την αισθητική και το δημοφιλές. Αν καταλάβει, ίσως απορρίψει το μήνυμα. Ίσως, όμως, του δώσει μια ευκαιρία στα γρανάζια του μυαλού του. Να σημειώσω ότι, σε μια εποχή που τείνουμε να προσέχουμε αρκετά τις ετυμολογικές μας επιλογές, βρίσκω τον διαδεδομένο όρο "στρατευμένη" κομμάτι επιθετικό και πολωμένο, καθώς παραπέμπει σε διαθέσεις επιβολής. Ξεκάθαρα, η παραβίαση πανανθρώπινων δικαιωμάτων είναι κάτι που οφείλουμε να πολεμούμε, αλλά όχι "στρατολογώντας" συνειδήσεις, παρά προκαλώντας τις σε αφύπνιση, ωθώντας τις σε μια κατάσταση που θα καταστούν ικανές να κρίνουν και να επιλέγουν.

Απάντηση

ΤΣΑΚΩΝΙΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Η στρατευμένη τέχνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί είτε με την ελεύθερη βούληση του καλλιτέχνη είτε με το να προσανατολίζεται και να επιβάλλεται από το εκάστοτε καθεστώς. Στην περίπτωση της ελεύθερης έκφρασης του καλλιτέχνη μέσω της οποίας προβάλλει τα ιδανικά του, η τέχνη μπορεί να θεωρηθεί ποιοτική και υψηλής σημασίας. Αντίθετα, στην περίπτωση της προσανατολισμένης και επιβεβλημένης τέχνης, τα μηνύματα που προβάλλουν θα είναι προπαγανδιστικά και κατευθυνόμενα από απόψεις και ιδεολογίες άλλων, τρίτων και έτσι η τέχνη θα χαρακτηριστεί χαμηλής ποιότητας, αφού θα είναι καταπιεσμένη και ανελεύθερη.

Κατά τη γνώμη μου η τέχνη θα πρέπει να είναι ελεύθερη και να εξυπηρετεί το σκοπό της χωρίς να προπαγανδίζει και να επιβάλλει απόψεις και ιδέες αλλά να εμπνέει και να επαγρυπνεί τους ανθρώπους.

Απάντηση

ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Στρατευμένη είναι η τέχνη όταν υπηρετεί κάποιο κίνητρο. Για εμένα η τέχνη δεν θα έπρεπε να είναι προσωπική. Ο συγγραφέας, ο ζωγράφος, ο μουσικός κτλ., δημιουργεί ένα έργο αλλά θα πρέπει να στέκεται ως φάρος προειδοποίησης για τυχόν ξέρες. Αν θες μπορείς να πας προς εκείνον και να χαθείς ή να σκεφτείς ξανά τον δρόμο σου. Δεν πρέπει η τέχνη να δρα σαν GPS. Ο δρόμος είναι δικός σου. απλά θα πρέπει να ξέρεις τι υπάρχει εκεί.

Οι νουθεσίες λοιπόν και τα πατρонаρίσματα δεν χωρούν στην τέχνη. Σαν ένας ιστορικός που απλά καταγράφει τα γεγονότα έτσι ο καλλιτέχνης οφείλει να καταγράφει την εικόνα του για τον κόσμο. Εσύ απλά καλείσαι να διαλέξεις αν συμφωνείς ή όχι.

Απάντηση

ΤΣΙΓΚΑΝΕ ΙΣΜΗΝΗ

Όταν η τέχνη είναι επηρεασμένη ξεκάθαρα και μόνο από τις ιδεολογίες του δημιουργού δεν θεωρώ πως θα πρέπει να κατηγοριοποιείται ως στρατευμένη. Άλλωστε αποτελεί την ύψιστη μορφή έκφρασης του δημιουργού και αντανακλά με σαφήνεια τα συναισθήματα του και τις σκέψεις του για την ιδεολογία την οποία ο ίδιος ενστερνίζεται είτε αυτή είναι πολιτική είτε κομματική είτε θρησκευτική, είτε φιλοσοφική. Άλλωστε είναι αδύνατο κανένας καλλιτέχνης να μην επηρεάζεται από τις ιδέες του κοινωνικού περιβάλλοντος στο οποίο ζει και αλληλοεπιδρά. Ο όρος στρατευμένη επειδή κατά την γνώμη μου είναι πιο κοντά σε κάτι πιο προπαγανδιστικό, πειθαρχημένο, θεωρώ πως ταιριάζει περισσότερο όταν χρησιμοποιείται για την παραπλάνηση του κοινού και δεν έχει δράσει ελεύθερα το πνεύμα του καλλιτέχνη και έχει καθοδηγηθεί από τις επιβολές κομμάτων, ανώτερων αρχών, διδακτοριών. Άρα στρατευμένη τέχνη κατ' εμέ σίγουρα υπάρχει απλώς θεωρώ πως αφορά την δεύτερη περίπτωση που ανέλυσα και όχι την πρώτη μιας και πιστεύω πως ένας καλλιτέχνης-δημιουργός όταν δημιουργεί επηρεάζεται από μόνος του πάντα από τις γύρω συνθήκες και αντανακλά την πραγματικότητα μέσα από την δική του οπτική.

Ερώτηση: 2 (Ελεύθερου Κειμένου)

Οι άνθρωποι του κάτω μέρους της εικόνας αξίζουν την ενσυναίσθησή μας; Η από μέρους μας επίδειξη ενσυναίσθησης προς τους ανθρώπους μπορεί να είναι επιλεκτική;

Απάντηση

ΑΡΓΟΥΔΕΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Η ενσυναίσθηση μας θεωρώ πως πρέπει να εκφράζεται προς όλους ανεξάρτητα. Τόσο προς τους νεκρούς της εικόνας, που με τόσο άδικο και φρικτό τρόπο δολοφονήθηκαν και ατιμώθηκαν, όσο και στους ανθρώπους του κάτω μέρους. Συγκεκριμένα για εκείνους, μπορούμε να νιώσουμε ενσυναίσθηση για τις κοινωνικές συνθήκες στις οποίες ανατράφηκαν, για τα ερεθίσματα που έλαβαν, για το γεγονός πως το να ξεχωρίζεις από τη μάζα, όταν αυτή κολυμπάει στο βούρκο, είναι δύσκολο. Αυτό δεν σημαίνει αθώωση και ανοχή. Η δικαιοσύνη πρέπει να νουθετεί και να μεταστρέφει αυτούς τους ανθρώπους. Ωστόσο, η ενσυναίσθηση για τους "μπούληδες" και τους "δολοφόνους", μπορεί να μας βοηθήσει να κατανοούμε τους μηχανισμούς που οδηγούν τους ανθρώπους σε τέτοιες συμπεριφορές και να λάβουμε μέτρα κοινωνικής πρόνοιας για την αποφυγή τους.

Απάντηση

ΓΑΛΑΝΟΠΟΥΛΟΥ ΝΩΝΤΙΑ ΝΕΚΤΑΡΙΑ

Στην εικόνα στο κάτω μέρος βλέπουμε απათείς ανθρώπους, σκληρούς, οι οποίοι αδιαφορούν για τα πτώματα των συνανθρώπων τους που είναι κυριολεκτικά πάνω απ' το κεφάλι τους. (ανατριχιαστικό!)

Ωστόσο θεωρώ πως αξίζουν την ενσυναίσθησή μας και αυτό γιατί η ενσυναίσθηση δεν είναι μια επιλεκτική αξία, χρειάζεται να μπαίνουμε στη θέση όλων. Είναι μια αρετή- συμπεριφορά που επιδεικνύεται στο σύνολο των συνανθρώπων μας, εμπλουτισμένη με τα συναισθήματα κατανόησης, συμπάραστασης, αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας.

Γι' αυτό προτείνω να αναρωτηθούμε τι οδηγεί τον σύγχρονο άνθρωπο να απαρνηθεί την ανθρωπιά του, την ενσυναίσθησή του, τις αξίες του ανθρωπισμού.

Στην κοινωνία μας (όπως και στην κοινωνία της φωτογραφίας) φαίνεται πως ο άνθρωπος από τα συνεχή ερεθίσματα και τους ταχύτατους ρυθμούς ζωής, περιέλασε την ηθική και η ευαισθησία και η αγάπη υποχωρούν απ' την καθημερινότητα του. Ταυτόχρονα, δεν έχει τον χρόνο ούτε τη διάθεση να ασχοληθεί με τον συνάνθρωπο του που ίσως αδικείται, περιφρονείται, υποφέρει, καθώς επιδιώκει κυρίως το ατομικό του συμφέρον και την υλική του ευδαιμονία. Ας μην ξεχνάμε πως ο ρατσισμός και ο εθνικισμός υπαγορεύουν την εμπάθεια προς το διαφορετικό, ιδίως στα αστικά κέντρα που επιβάλουν επιπροσθέτως την ανωνυμία και τη μοναξιά.

Κλείνοντας, θα ήθελα να σχολιάσω πως όλοι μας έχουμε την ευθύνη να αλλάξουμε την κατάσταση της έλλειψης ενσυναίσθησης και ανθρωπιάς, απλά αλλάζοντας τον εαυτό μας.

«Έχεις τα πινέλα, έχεις τις μπογιές, ζωγράφισε τον παράδεισο και μπες μέσα. Κι αν θέλεις να ζωγραφίσεις την κόλαση, ζωγράφισε την, αλλά μην κατηγορείς εμένα, μην κατηγορείς τους γονείς σου ή την κοινωνία. Και επιτέλους πάψε να κατηγορείς το θεό. Ανέλαβε την ευθύνη της δημιουργίας της κόλασης σου. Ό,τι δε συνέβη ποτέ είναι ό,τι δεν ποθήσαμε αρκετά!»

Απάντηση

ΓΕΩΡΓΙΑΔΟΥ ΜΑΡΙΑ

Κατά την γνώμη μου πρέπει να δείχνουμε ενσυναίσθηση σε όλους τους ανθρώπους ανεξαιρέτα. Ακόμα και στην φωτογραφία, οι άνθρωποι αυτοί που περιγελούν τους δυο έμφυλους κρεμασμένους ανθρώπους, είναι άτομα αποπροσανατολισμένα, που δεν έχουν ιδέα από αξίες και ιδεώδη, που απλώς είναι εμποτισμένοι από τις ρατσιστικές αντιλήψεις. Χρειάζονται καθοδήγηση, να καλλιεργηθούν, να μάθουν να σέβονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και αυτό θα γίνει σταδιακά με την προσωπική τους εκπαίδευση. Δεν φτάνει αυτοί μόνο, αλλά κατά βάση, η ίδια η κοινωνία, που αναπαράγει τον ρατσισμό και τις προκαταλήψεις και έτσι δημιουργεί ανθρώπους που φοβούνται το διαφορετικό και μαθαίνουν να το μισούν.

Τέλος, θεωρώ πως η επιλεκτική επίδειξη ενσυναίσθησης προς τους ανθρώπους είναι επιφανειακή, πρέπει σε όλους τους ανθρώπους, να δείχνουμε την ενσυναίσθησή μας, γιατί ακόμα και αν θεωρούμε πως δεν την αξίζουν φαινομενικά, πάντα υπάρχει ένα υπόβαθρο, ένας λόγος, για τον οποίο οι άνθρωποι φέρονται όπως φέρονται, οπότε είτε συμφωνούμε είτε διαφωνούμε με αυτό, πρέπει να είμαστε ανθρωπιστές και να επιδιώκουμε να κατανοούμε και να συμπονούμε τους άλλους ανθρώπους και όχι να τους κρίνουμε.

Απάντηση

ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ ΜΑΡΙΑ

Η όψη των ζωντανών ίσως να προκαλεί μεγαλύτερο αποτροπιασμό ακόμα και από τη θέα των νεκρών. Παρ' όλα αυτά πιστεύω ότι πρέπει να μπαίνουμε στη θέση όλων των ανθρώπων ώστε να συνειδητοποιήσουμε από που προέρχεται όλη αυτή η αδιαφορία και το μίσος προς τον συνάνθρωπο μας και για να λύσουμε ένα πρόβλημα πρέπει να βρούμε την αιτία του, τη ρίζα του κακού.

Απάντηση

ΚΟΥΛΟΥΔΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Στην προκειμένη περίπτωση, η απάθεια των ατόμων της εικόνας αναδεικνύει την έλλειψη θεμελιωδών ανθρωπιστικών αξιών όπως είναι η αλληλοκατανόηση, το κοινωνικό ενδιαφέρον, η συλλογικότητα. Οι παρατηρητές του αποτρόπαιου εγκλήματος της ανθρωποκτονίας θεωρούνται συνένοχοι, δεδομένου ότι αδιαφορούν παγερά για την διασφάλιση της ανθρώπινης ζωής, στεκόμενοι αδρανείς απέναντι στην αφαίρεσή της. Κατά τη γνώμη μου, τέτοιοι άνθρωποι που μέσω της παθητικότητάς τους επικροτούν την ωμή καταπάτηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων δεν διακατέχονται από υψηλές πνευματικές και κοινωνικές αξίες, ώστε να αντιληφθούν την έννοια της ενσυναίσθησης. Διευκρινιστικά, η ενσυναίσθητική συμπεριφορά απέναντί τους δεν θα γίνει αντιληπτή αφού όπως υποστηρίζει και η ψυχολόγος Αγνή Μαριακάκη "Δεν μπορούμε να αναγνωρίσουμε μια ιδιότητα που δεν έχουμε". Ωστόσο, θεωρώ ότι αν είχαν μεγαλώσει σε κοινωνικά περιβάλλοντα, όπου η ενσυναίσθηση μετουσιωνόταν σε πράξη και αν είχαν βιώσει την έννοια της αγάπης, θα διαφοροποιούσαν τη στάση τους απέναντι στις θηριωδίες.

Συνεπώς, μόνο αν εμείς, οι συνάνθρωποί τους, τους αναδείξουμε τις ύψιστες κοινωνικές αρετές υπάρχει πιθανότητα εκείνου να απεγκλωβιστούν από τον σκοταδισμό και τον εκμαυλισμό της ανθρώπινης φύσης. Για αυτό είναι σημαντικό ακόμα και τα άτομα που δεν αξίζουν την ενσυναίσθηση βάσει των ωμών και απάνθρωπων συμπεριφορών τους, να γίνονται δέκτες της, προκειμένου να επαναπροσδιορίσουν τις αξίες τους. Ως εκ τούτου, θεωρώ ότι όταν η επίδειξη ενσυναίσθησης δεν είναι επιλεκτική, αλλά ολιστική, καθίσταται πιθανή η αναθεώρηση των συμπεριφορών των ατόμων που έχουν εκτροχιαστεί και κατ' επέκταση μπορεί να επέλθει κοινωνική πρόοδος. Από εκεί και πέρα εναπόκειται στη βούληση του καθενός το αν επιθυμεί να βοηθήσει τον συνάνθρωπό του, παρουσιάζοντας του πνευματικά στοιχεία τα οποία δεν του είναι γνώριμα εξαιτίας του ρατσιστικών ιδεοληψιών που έχουν εξαλείψει τον ανθρωπισμό του. Αξιοσημείωτη είναι μάλιστα και η συνδρομή της ανθρωπιστικής παιδείας, στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού συστήματος, σε αυτόν τον αγώνα αποκατάστασης της ηθικής και κοινωνικής τάξης..

Απάντηση

ΜΠΑΡΑΚΑΤ ΡΟΥΑΝ

Η ενσυναίσθηση είναι μια καθολική αρετή, δεν μπορούμε να διακρίνουμε ενσυναίσθηση σε συγκεκριμένους μόνο ανθρώπους καθώς θεωρώ ότι αποτελεί αρετή που εκπέμπεται και κατέχεται από τον πομπό ανεξαρτήτως του δέκτη.

Απάντηση

ΠΑΘΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Επιλεκτική ενσυναίσθηση ισοδυναμεί με σαρδανάπαλη ανθρωπιά. Και μια ταλαντευόμενη ανθρωπιά ισοδυναμεί με αυτοαναίρεση. Αυτό που δύναται να είναι κατά περίπτωση προσαρμοζόμενο είναι ο τρόπος της παιδαγωγίας. Η ενσυναίσθηση είναι η υπαρξιακή ταύτιση με την ετερότητα, η κατά πάντα αυτοτοποθέτηση στον υπαρξιακό τόπο του Άλλου, η βολιδοσκοπήση ενός άλλου κόσμου: είτε αυτός είναι ο κόσμος ενός ευγενούς είτε ο κόσμος ενός κατάπτυστου δολοφόνου. Όμως, ο τρόπος με τον οποίο ο εκάστοτε παρατύπως δρων θα επανέλθει στην τάξη δύναται και πρέπει να προσαρμόζεται. Με άλλα λόγια, αν ένας πατέρας έχει δύο παιδιά εκ των οποίων το ένα ανήκει στην κατηγορία του "άξιου" τέκνου και το άλλο στην κατηγορία του "εκτροχιασμένου" τέκνου, ο γονιός οφείλει να ενσυναισθανθεί και τα δύο, αλλά η στρατηγική παιδαγωγικής σμίλευσης επιβάλλεται να διαφέρει στις δύο περιπτώσεις.

Απάντηση
ΠΑΡΔΑΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Όπως το αντιλαμβάνομαι, η ενσυναίσθηση αποτελεί ικανότητα που απαιτεί ανάπτυξη και καλλιέργεια εφ' όρου ζωής. Δεν ξέρω αν σταδιακά την επεκτείνουμε ή αν κάπου στη διαδρομή την χάνουμε και ο σκοπός είναι να ανακτηθεί, πάντως όταν είναι ουσιαστική δεν μπορεί να είναι επιλεκτική. Μπορεί - και είναι, συνήθως - άβολη, αντιενστικτώδης, δύσκολη, ριζοσπαστική ως προς τη ζωή που έχουμε ζήσει, και για όσους την επιλέγουν τακτικά, εξαντλητική. Είναι, όμως, και ένα νέο ζευγάρι γυαλιά που μας φέρει έκπληκτους προ της συνειδητοποίησης ότι βλέπαμε ελλιπώς τόσο καιρό. Είναι η ικανότητα να βλέπουμε πια έναν άνθρωπο με μια ιστορία εκεί που πριν κοιτούσαμε έναν "αντίπαλο". Οπότε, ναι. Βεβαίως, όλοι οι άνθρωποι της εικονιζόμενης δυστυχίας αξίζουν την ενσυναίσθησή μας. Επειδή τη χρειάζονται. Ποιος από εμάς ανταποκρίνεται καλύτερα στο "θα έπρεπε να ντρέπεσαι" αντί του "τι σε ώθησε σε αυτή την επιλογή;" ; Ποιος θα ακούσει αυτόν που τον κατακεραυνώνει κι όχι εκείνον που προσεγγίζει με ενδιαφέρον τον χαρακτήρα του; Και από εμάς ο αναμάρτητος να βγει μπροστά να ισχυριστεί ότι ποτέ δεν υπηρέτησε έναν επιζήμιο σκοπό με φλογερή βεβαιότητα πως είχε κάθε δικίο. Εάν έστω ένας κάνει το βήμα, τότε μάλλον εκείνος ζει με ώμους ελαφρείς από το βάρος της ενσυναίσθησης. Επιλέγοντάς τη μόνο όταν το "αντικείμενο" προς εξέταση συμφωνεί με τα δικά μας συναισθήματα, αξίες και συμφέροντα, θέτουμε τα θεμέλια για να σταθούμε οι ίδιοι άτομα του κάτω μέρους μιας μελλοντικής φωτογραφίας. Με μια πολύ σημαντική διευκρίνιση: ενσυναίσθηση σημαίνει σεβασμός και προθυμία για κατανόηση, όχι άνευ όρων ανοχή, αποδοχή, σύμπραξη ή απώλεια της δικής μας ταυτότητας και του δικαιώματός μας να νιώθουμε αδικημένοι, θυμωμένοι και άξιοι ανάλογου σεβασμού.

Απάντηση
ΤΣΑΚΩΝΙΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Οι άνθρωποι στο κάτω μέρος της εικόνας δείχνουν να αδιαφορούν για τη φρικιαστική εικόνα των νεκρών σωμάτων πάνω από τα κεφάλια τους και όσοι κοιτούν, κοιτούν με μίσος και έχουν επικριτικό βλέμμα, όλοι το θεωρούν σωστή τιμωρία. Στους ανθρώπους αυτούς δεν μπορώ να δείξω κανένα ίχνος ενσυναίσθησης και κατανόησης για την συμπεριφορά και τον τρόπο που επιλέγουν να φέρονται σε συνανθρώπους τους, με μοναδικό άξονα το χρώμα και την καταγωγή και μέλημα τους το πως θα επιδείξουν την κυριαρχία και την ανωτερότητα τους. Αυτούς λοιπόν τους λυπάμαι, γιατί χάνει την ανθρωπιά τους, αλλά δεν μπορώ να νιώσω καμία κατανόηση και ταύτιση για την διάπραξη και επικρότηση ενός αποτρόπαιου εγκλήματος. Μόνο απέχθεια και απογοήτευση για την "πολιτισμένη" τους κοινωνία. Συνεπώς, εύλογα μπορούμε να καταλήξουμε στο συμπέρασμα ότι η ενσυναίσθηση είναι επιλογή κάθε ανθρώπου.

Απάντηση
ΤΣΑΡΟΥΧΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Αξίζουν ναι. Άνθρωποι που μισούν και σκοτώνουν δεν θα έπρεπε να απομονώνονται. Το αγρίμι θα παραμείνει αγρίμι και ο τιμωρός θα γίνει επίσης αγρίμι. Δεν είμαστε καλύτεροί τους αν τους κρεμάσουμε δίπλα στα θύματά τους. Αλλά χειρότεροι δυστυχώς. Με θλίβει αυτό γιατί θα τό ήθελα αν ο συγγενής μου πάθαινε κάτι τέτοιο να κατέστρεφα τον δολοφόνο του. Όμως, και ο δολοφόνος είναι το ίδιο νεκρός με το θύμα και κάθε φορά σε κάθε καταστροφή πρέπει ως γιατροί να μειώνουμε τον αριθμό των θυμάτων, όχι να τον μεγαλώνουμε.

Η ενσυναίσθηση λοιπόν είναι η απάντηση, στο να μειώνουμε τα θύματα και εν τέλει, κάποια μέρα αργά στο μέλλον, να πεθαίνουμε μόνο από γηρατειά.

Απάντηση
ΤΣΙΓΚΑΝΕ ΙΣΜΗΝΗ

Η ενσυναίσθηση θεωρώ πως είναι μία υπέρτατη αξία, χωρίς φίλτρα, όρια και περιορισμούς. Θεωρώ πως είναι μάλιστα από τις αξίες οι οποίες καλλιεργούνται μαζί με την ψυχή, την παιδεία (όχι την μόρφωση) και τις εμπειρίες των ανθρώπων. Δεν νομίζω πως μπορώ να κρίνω αν οι άνθρωποι της εικόνας αξίζουν την ενσυναίσθηση των άλλων ανθρώπων αλλά αν μπορώ να μιλήσω για τον εαυτό μου θεωρώ πως ναι. Κατ' εμέ η ενσυναίσθηση είναι η αξία η οποία όταν συνυπάρχει με άλλα συναισθήματα και αρετές τα εξυψώνει, τα απογειώνει, τα κάνει πλήρως αντιληπτά σε εμάς και τους γύρω μας. Δεν θεωρώ πως υπάρχει την σημερινή εποχή, από όλους τους ανθρώπους, ενώ ακόμα και αν υπάρχει, θεωρώ πως ο καθένας μας έχει ανεπτυγμένη σε διαφορετικό βαθμό την ενσυναίσθηση. Το εάν την επιδεικνύει επιλεκτικά, θεωρώ πως την υποτιμά σαν έννοια, την διαστρεβλώνει. Πώς γίνεται να δείχνουμε ενσυναίσθηση σε έναν πληγωμένο συνάνθρωπό μας, ο οποίος για παράδειγμα είναι από τη χώρα μας και όχι σε έναν πληγωμένο αλλοδαπό; Πώς μπορούμε να αισθανόμαστε λύπη και να συμμεριζόμαστε την αγωνία των συμπατριωτών μας σε εμπόλεμες χώρες και όχι των άλλων ανθρώπων που είναι ιθαγενείς και βιώνουν τις ίδιες αντιξοότητες στις χώρες αυτές; Κατά τη γνώμη μου λοιπόν η τόσο ωραία αυτή λέξη που δείχνει την ικανότητά μας να πολλαπλασιάζουμε, να εκφράζουμε, να μοιραζόμαστε τα συναισθήματά μας, δεν μπορεί να είναι επιλεκτική, διότι εάν γίνει παύει να υφίσταται.

eClass ΕΚΠΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ
ΑΣΚΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΤΟ ΤΡΕΝΟ ΠΕΡΝΑ. ΤΟ ΙΔΙΟ ΚΙ Η ΖΩΗ.

Δυσβάστακτα φέτος τα ταξίδια με τρένο.

Τέσσερις οι δικές μας τραγουδιστικές διαδρομές με τρένο, οι τρεις πρώτες αναπόφευκτα ελεγειακές:

"Πάει, έφυγε το τρένο" του Μ. Χατζιδάκι και του Ν. Γκάτσου με τη Ν. Βενετσάνου,

"Το τρένο φεύγει στις οκτώ" του Μ. Θεοδωράκη και του Μ. Ελευθερίου με τη Μ. Φαραντούρη και

"Το παλιό ρολόι" του Μ. Λοΐζου και του Λ. Παπαδόπουλου με τη Χ. Αλεξίου και τη Δ. Γαλάνη.

Η τέταρτη, ζωηρότερη, ως προς τον ρυθμό τουλάχιστον:

"Σ' ένα εκπρές" του Γ. Σπανού και του Κ. Ντούμου με τη Μ. Πάχου και την Ε. Πάτση.

<https://drive.google.com/drive/folders/1-ZdrL5YZLf3cN4w-K9ny1LMgl-rrPGU3?usp=sharing>

Τέσσερις οι ζωγραφικές διαδρομές του Λάιονελ Ουόλντεν (1861-1933) με το τρένο να περνά απ' το χαλυβουργείο και να φθάνει στις αποβάθρες του σταθμού του Κάρντιφ, στο μεταίχμιο νύχτας και μέρας.

Ερώτηση: 1 (Ελεύθερου Κειμένου)

Σε ποιο τραγούδι και με ποιους στίχους αισθάνεστε τη ζωή να περνά;

Απάντηση

Κυρίως στο τρίτο τραγούδι "το παλιό ρολόι" με τους στίχους "Βγαίνω στο κατώφλι και σε καρτερώ / Και περνούν τα τρένα και σφυρίζουνε / Μα τα χελιδόνια δε γυρίζουνε" ... τα πάντα σε αυτό το τραγούδι, από την μουσική μέχρι τις χροιές των φωνών, μου αποπνέουν αίσθημα νοσταλγίας για το παρελθόν, για τη ζωή που έφυγε και φεύγει ... αυτοί όμως οι τρεις στίχοι μου μιλούν πιο έντονα καθώς κάνουν αισθητές τις στιγμές που βλέπεις, ότι το παρελθόν όπως το γνώριζες και το έζησες δεν επιστρέφει και είσαι πλέον ένας παρατηρητής της ζωής που συνεχίζει να προχωρά ακόμη κι αν εσύ είσαι ακίνητος.

Σχόλιο ανατροφοδότησης:

Μην ξεχνάμε ότι τραγούδι σημαίνει μουσική και στίχοι. Ας δίνουμε στους στίχους τη δέουσα σημασία.

Απάντηση

ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΑ

<< Σ 'ένα εξπρές>>

Συνθέτης: Γιάννης Σπανός

Στιχουργός: Κυριάκος Ντούμος

Πρώτη φορά ακούω το τραγούδι, και σίγουρα μπορώ να πω ότι ο καθένας θα το ερμηνεύσει διαφορετικά. Καθώς προχωρούσε το τραγούδι, σκεφτόμουν ότι έχει ζωηρό ρυθμό, με στίχους βαθιά στοχευμένους, γεμάτους συναίσθημα. Κάποιοι χορεύουν σ' αυτό το τραγούδι, ενώ εγώ, ίσως κάπως πιο συναισθηματική, κλαίω. Έτσι εκλαμβάνω και τη ζωή. Έχει χαρούμενο ρυθμό, αλλά κρύβει μέσα της πόνο, νοσταλγία. Άνθρωποι που μένουν στην επιφάνεια, δεν φτάνουν σ' αυτά τα δύσκολα συναισθήματα, που απαιτείται όμως να βιώσεις, για να μπορείς να αφήσεις το σημάδι σου στον κόσμο. Μιλάω με παρομοιώσεις, γιατί έτσι εκφράζομαι καλύτερα. Ελπίζω να μην σας συγχύζω πολύ.

Ένας πηγαίνει σε γιορτή

Άλλος την πίκρα πάει να βρει

Και οι τουρίστες στη γραμμή

Με τις κιθάρες

Ο κάθε άνθρωπος κουβαλάει τον δικό του κόσμο, ζει στην δική του πραγματικότητα.

Τόσο διαφορετικές ζωές, εμπειρίες, αναμνήσεις.

Εσύ οδεύεις προς την χαρά, και άλλος προς την λύπη. Έτσι είναι η ζωή. Και ο χρόνος περνά, και ίσως κάποιος να έλεγε ότι οι ζωές των ανθρώπων είναι παράλληλες. Ότι, αφού ο καθένας ζει στον δικό του κόσμο, βιώνει τις δίκες του χάρες και λύπες, δεν υπάρχει διασταύρωση με την ζωή κάποιου άλλου, αγνώστου. Η αλήθεια είναι ότι αυτό είναι δική μας επιλογή. Είναι δηλαδή δική μου επιλογή, να σε χαιρετήσω με ένα χαμόγελο και μια καλημέρα το πρωί στον σταθμό, να μου φτιάξεις την διάθεση και συνεπώς να επηρεάσεις σε μεγάλο βαθμό την πορεία της μέρας μου. Εγώ θα ήθελα να είμαι από αυτούς τους ανθρώπους, που επηρεάζουν τις ζωές άλλων, και που επηρεάζουν άλλοι την δική μου. Ναι, η ασφαλής επιλογή, είναι να είσαι «τουρίστας». Να βλέπεις την ζωή σου και μόνο, και να μην σε νοιάζει ούτε να επηρεάσεις, ούτε να επηρεαστείς. Η μαμά μου μου έλεγε από μικρή, να μην είμαι θεατής της ζωής, και νιώθω ότι σε αυτήν την περίπτωση, όταν είσαι θεατής, είσαι και τουρίστας.

Εγώ θα ακούσω τη μαμά μου.

Σκέφτηκες άραγε ποτές

Όλες αυτές τις διαδρομές

Σε ποιο σταθμό ήσουν αχθες

Σε ποιο βαγόνι

Σ' ένα εξπρές είσαι κι εσύ

Που τρέχει πάνω στη ζωή

Κι όλο μαζεύει η γραμμή

Όλο τελειώνει.

Αυτοί οι στίχοι εμένα με κάνουν να νιώθω νοσταλγία, και μπορώ να πω εκτίμηση.

Μου δείχνουν ότι περνά ο καιρός, ότι αλλάζει η ζωή μου, ότι οι παλαιότεροι στόχοι μου έγιναν η νέα πραγματικότητα μου, ότι οι παλιοί μου φόβοι πέρασαν και ότι δεν ξέρω τίποτα για το μέλλον. Εκτίμηση γιατί ζω με βάση το ότι μετά τις δυσκολίες, έρχεται ευημερία. Ότι μετά το κακό έρχεται το καλό. Ίσως να είναι δικές μου αυταπάτες, αλλά κάποιες φορές στη ζωή είναι καλό να ξεγελάς λίγο τον εαυτό σου. Νιώθω ότι μαζεύω αναμνήσεις, ανθρώπους, συμπεριφορές, μεγαλώνω, αλλάζουν στοιχεία του χαρακτήρα μου βάσει ερεθισμάτων, όσο περνά το τρένο, όσο περνά ο χρόνος, όσο ζω. Νιώθω ότι εξελίσσομαι, ότι μαθαίνω να πληγώνομαι, να νιώθω, να αγαπώ, και προχωρώ έτσι. Μπροστά.

Ζούνε μονάχα μια στιγμή

Ένα φανάρι μια στολή

Κι ύστερα πάλι η σιωπή

Και το σκοτάδι

Λέω στον εαυτό μου, ακούγοντας αυτούς τους στίχους: Χριστιάνα να ζεις την ζωή σου. Να αγαπάς, να μην φοβάσαι τίποτα, και

να δοκιμάζεις τα πάντα. Η ζωή είναι μικρή, είναι όμορφη, είναι σκληρή. Να την ζήσεις όσο πιο ποιοτικά μπορείς, και να είσαι ο πιο αυθεντικός εαυτός σου.

Έγραψα πολλά, και ίσως βγήκα και εκτός θέματος, αλλά πάλι έτσι είναι η τέχνη για μένα... απρόβλεπτη και ανεπεξέργαστη.

Απάντηση

ΚΟΥΛΟΥΔΗΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ

Συχνά εξαιτίας των φρενηρών ρυθμών ζωής και των ολοένα αυξανόμενων επαγγελματικών υποχρεώσεων, αντιμετωπίζουμε σα καλοκουρδισμένες μηχανές την καθημερινότητα, χωρίς να αντιλαμβανόμαστε την πάροδο του χρόνου. Προσωπικά, έχω την τάση να γεμίζω διαρκώς το πρόγραμμα μου με επαγγελματικές, κοινωνικές, προσωπικές δραστηριότητες με αποτέλεσμα να βρίσκομαι διαρκώς σε εγρήγορση προετοιμάζοντας μελλοντικές καταστάσεις. Ως απόρροια της έντασης της καθημερινότητας, λησμονώ να απολαύσω το παρόν και βιάζομαι να μεταβώ σε μελλοντικές καταστάσεις όπως είναι η ενηλικίωση, οι ανώτερες σπουδές, η ανεξαρτητοποίηση από την οικογένεια, η απόκτηση μισθού.

Φρένο απέναντι στην εντατικοποίηση της καθημερινότητας μου αποτελεί το τραγούδι «Τα μαθητικά χρόνια» το οποίο μέσα από τους στίχους:

«Μη βιάζεσαι τα χρόνια γρήγορα περνούν

Κι οι πρώτες οι ρυτίδες σα δρόμοι πίσω μας γυρνούν»

προτρέπει άμεσα τον ακροατή να απολαμβάνει ουσιαστικά τις καθημερινές στιγμές και τις συγκαλυμμένες ομορφιές της νεανικής του ηλικίας.

Ακούγοντας τους στίχους αισθάνομαι συγκίνηση και συνειρμικά επαναφέρω στη μνήμη μου τις φαινομενικά «βαρυσήμαντες» εντάσεις στο σχολικό προαύλιο, τις πλάκες μεταξύ συμμαθητών καθηγητών, τις σχολικές εκδηλώσεις, τις χοροεσπερίδες, τις παρελάσεις. Συνειδητοποιώ πως μεγαλώνω και πως τα χρόνια περνάνε πολύ πιο γρήγορα από ότι πιστεύουμε όταν είμαστε συνεπαρμένοι από την κοπιώδη καθημερινότητα. Αξιοσημείωτη είναι η επιδίωξη των μαθητών να απαλλαγούν από τα σχολικά τους καθήκοντα, η οποία αντίκειται στην επιθυμία του στιχουργού να αναβιώσει τις σχολικές εμπειρίες στο πλαίσιο της μαθητικής διαδικασίας. Ο στιχουργός επισημαίνει τον διακαή πόθο να επιστρέψει στα μαθητικά του χρόνια, αναδεικνύοντας τις ομορφιές τους που συγκαλύπτονται από το άγχος του εξετασιοκεντρικού και τεχνοκρατικού εκπαιδευτικού συστήματος, γεγονός που διαφαίνεται στους στίχους :

«Τους μαθητές τους τρώει το στρες

Κι όλοι θέλουν να ξεφύγουν από Φυσικοχημείες

Άλγεβρες Γραμματικές

Μα εγώ θα έδινα τα πάντα να γινόμουν

Πάλι παιδί λίγο να βρισκόμουν

Στις ίδιες τάξεις στα ίδια θρανία

Με τους συμμαθητές μου να κάνω αστεία

Και τους καθηγητές που κοιτάζουν καχύποπτα

Τα μαθητικά τα χρόνια δεν τ' αλλάζω με τίποτα»

Προσωπικά, οι παραπάνω στίχοι μου προξενούν συναισθήματα τρυφερότητας και ευγνωμοσύνης απέναντι στο σχολείο, το οποίο μου πρόσφερε πλήθος εμπειριών, αλλά και γνώσεων που συνέδραμαν στη σφυρηλάτηση της προσωπικότητάς μου και στη χαλύβδωση του ηθικού μου.

Σύμφωνα με το τραγούδι, η λήξη των μαθητικών χρόνων σηματοδοτεί το τέλος της παιδικής ηλικίας, ίσως και της πιο ανέμελης και ξέγνοιαστης φάσης ζωής του ανθρώπου.

«Μα σαν τελειώσει το σχολείο τελειώνουν της ζωής μας

Κι οι στιγμές οι πιο γλυκές»

Η ολοκλήρωση αυτού σημαντικού κεφαλαίου της ζωής του ανθρώπων, των μαθητικών χρόνων, μου προξενεί ελαφρώς μελαγχολία αλλά ταυτόχρονα ικανοποίηση, καθότι προσπάθησα να τα απολαύσω όσο το δυνατόν περισσότερο ως μαθητής.

Παράλληλα, «Τα μαθητικά χρόνια» της Άννας Βίση μου υπενθυμίζουν ότι η ζωή είναι πεπερασμένη, η μετάβαση από τη μία φάση της στην επόμενη είναι αναπόφευκτη και η μετάβαση από τη μία φάση στην προηγούμενη είναι ανέφικτη. Επειδή, λοιπόν, η ζωή περνά αισθάνομαι ότι είναι σπουδαίο να απολαμβάνουμε κάθε στάδιο της και δε χρειάζεται να αδημονούμε συνεχώς για το μέλλον, δεδομένου ότι ελλοχεύει ο κίνδυνος να παραγκωνίσουμε την παροντική ευχαρίστηση που απορρέει από καθημερινές καταστάσεις. Όσο χτίζουμε το μέλλον μας μέσα από το διάβασμα και την εργασία, αξίζει να εκτιμάμε το παρόν, ακόμα κι αν αυτό δεν ανταποκρίνεται απόλυτα στις επιθυμίες μας, διότι η ζωή κυλάει γρήγορα και ως μεγαλύτεροι, ίσως κάποτε το αναπολήσουμε, όπως ο στιχουργός αναπολεί τώρα τα μαθητικά του χρόνια.

Απάντηση

ΛΕΒΕΝΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ

Χμμμ δύσκολη απόφαση...

Θεωρώ ότι με το τρένο φεύγει στης οκτώ... αλλά σας παραθέτω και αυτό το τραγούδι που μου υπενθυμίζει πως η ζωή περνά και θα πρέπει να πάρουμε πιο γρήγορα αλλά και να λέμε τι αισθανόμαστε κάθε στιγμή στους ανθρώπους που αγαπάμε γιατί η ζωή είναι στιγμές...

https://youtu.be/q25eeb9YyNY?si=_aLDcgBRewxpzun_

Απάντηση

ΜΕΝΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

Το τραγούδι "Πάει, έφυγε το τραίνο" του Μάνου Χατζιδάκι είναι αυτό που με κάνει να προβληματίζομαι πιο πολύ από τα τέσσερα, και σίγουρα μου προκαλεί θλίψη και μελαγχολία. Με κάνει να προβάλω όλη μου τη ζωή σαν να έχει ήδη τελειώσει και με κάνει να σκέφτομαι πόσο σύντομη μπορεί να είναι. Καμιά φορά και ασήμαντη.

Πήρες απ' το καλοκαίρι στο μικρό σου χέρι,

το λαμπερό τ' αστέρι και πηγες σ' άλλη γη

Δύο στίχοι που με συγκινούν αλλά κρύβουν και μια διακριτική χαρά καθώς σκέφτομαι πως τελικά αξίζει τον κόπο να προσπαθεί κανείς.

Απάντηση

ΣΤΟΛΗ ΛΥΔΙΑ

Το τραγούδι που με άγγιξε περισσότερο ήταν το "Πάει έφυγε το τρένο" του Μ. Χατζιδάκι.

Τόσο οι στίχοι, όσο και η γλυκιά, νοσταλγική του μελωδία με έκανε να αισθανθώ την απώλεια και το αργό σβήσιμο μιας ζωής.

Οι στίχοι που ξεχώρισα ήταν: "Σβήνει το αστέρι του βοριά στην ανηφοριά και ένα ποτάμι φωτεινό κυλάει στον ουρανό", "Πάει έφυγε το τρένο, έφυγες και εσύ" και τέλος ο στίχος: "Πήρες από το καλοκαίρι στο μικρό σου χέρι το λαμπερό το αστέρι και πηγες σε άλλη γη"

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

eClass ΕΚΠΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ
ΑΣΚΗΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

ΔΥΟ ΘΑΛΑΣΣΟΓΡΑΦΙΕΣ ΝΑ ΚΕΝΤΡΙΖΟΥΝ ΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΜΑΣ

Θαυμάστε δύο έργα κορυφαίων θαλασσογράφων του 19ου αιώνα. Πρώτα, "Η Χιονοθύελλα: Το Ατμόπλοιο στην Είσοδο του Λιμανιού (1842)" του Ουίλιαμ Τέρνερ και μετά, το "Ναυάγιο ένα Θυελλώδες Πρωινό (1895)" του Ιβάν Αϊβαζόφσκι.

Ερώτηση: 1 (Ελεύθερου Κειμένου)

Τι σας "λέει" ο κάθε πίνακας; Ποιος μοιάζει πιο "προχώ";

Απάντηση

ΓΙΑΝΝΑΡΗ ΜΑΡΙΑ

Η χιονοθύελλα του Τέρνερ !!!!

Απάντηση

ΠΑΘΕΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Η θαλασσογραφία του Ουίλιαμ Τέρνερ αποτελεί συνέχεια του έργου του Ιβάν Αϊβαζόφσκι . Δηλαδή , η συγκρατημένη ταραχή της δεύτερης θαλασσογραφίας , η διατήρηση σαφών ορίων μεταξύ των ανικειμένων , η παρουσία του γαλήνιου γαλάζιου , η παραμονή της τάξης μέσα στο χάος της θύελλας μεταμορφώνεται σε απόλυτο έρεβος . Ο Τέρνερ , αξιοποιώντας τη θόλωση των ανικειμένων , θυσιάζοντας την εναρμόνια οριοθέτηση των μορφών του και τη σχεσιακή απόδοση των σχημάτων του , δίδοντας κυρίαρχο ρόλο στη σκοτεινιά , αισθητοποιεί την έσχατη αγωνία ενός λογικού "γιατί;" μπροστά στην παραφροσύνη της φύσης . Ωστόσο , ο δημιουργός αξιοποιεί το μοτίβο που ο Sigmund Freud περιγράφει σε μια διάλεξή του : "Το συναίσθημα της ασφάλειας με το οποίο συνοδεύω τον ήρωα στη διαδρομή των επικίνδυνων πεπρωμένων του είναι ίδιο με εκείνο με το οποίο ένας πραγματικός ήρωας ρίχνεται στο νερό για να σώσει κάποιον που πνίγεται ή εφορμά εν μέσω εχθρικών πυρών για να κατατροπώσει μια μονάδα πυροβολικού . Είναι αυτό το αυθεντικό ηρωικό συναίσθημα , στο οποίο ένας από τους καλύτερους ποιητές μας αφιέρωσε την εξάισια έκφραση "Τίποτα δεν μπορεί να σου συμβεί" (Anzengruber) . Αυτό που θέλω βεβαίως να πω είναι ότι σ' αυτό το απατηλό γνώρισμα του άτρωτου αναγνωρίζει κανείς αβίαστα την Αυτού Μεγαλειότητα το Εγώ , τον ήρωα όλων των ονειροπολήσεων και όλων των μυθιστορημάτων . [...] Αν στο τέλος του κεφαλαίου ενός μυθιστορήματος έχω αφήσει

τον ήρωα αναίσθητο , με πληγές που αιμορραγούν ακατάσχετα , είμαι βέβαιος ότι στην αρχή του επόμενου κεφαλαίου θα τον βρω να απολαμβάνει τις επιμελέστερες φροντίδες και να βρίσκεται στον δρόμο της ανάρρωσης . " . Έτσι κι ο Τέρνερ μέσα στο πλαίσιο της ανέλπιστης καταστροφής αφήνει χώρο για μια ηλιαχτίδα φωτός , δηλαδή για ένα παράθυρο διαφυγής , μια τελευταία σωτηρία , έναν έσχατο μονόδρομο ανατροπής , τοποθετώντας τον πελαγοχτυπούμενο άνθρωπο στο ύψος που του αρμόζει , δηλαδή στο ύψος που επιτάσσει η εγωκεντρική αφήγηση - δημιουργία , σύμφωνα με τον δρ. Freud .

Απάντηση

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Αρχικά θέλω να σημειώσω πως αυτή την περίοδο κάνω μαθήματα για την απόκτηση άδειας ταχυπλόου. Οι πίνακες αυτοί επομένως μπορεί να προοικονομούν την κατάληξη μου αν δεν είμαι προσεκτικός (φυσικά αστειεύομαι).

Ο πίνακας του Τέρνερ μου «φωνάζει» πως η ανθρώπινη δύναμη είναι μηδαμινή μπροστά στην δύναμη της φύσης. Μπορεί ο άνθρωπος με κόπο μηνών/ετών να ναυπήγησε αυτό το καράβι (θεωρώντας μάλιστα πως δάμασε την θάλασσα) όμως μέσα σε μια στιγμή η μαινόμενη θάλασσα (αποτέλεσμα ανέμων γύρω στα 12 μποφόρ) τείνει να το εξαφανίσει. Με ωθεί ακόμη να φανταστώ τις κραυγές απελπισίας και τις αντιδράσεις του πληρώματος και των επιβατών -που μπορεί να χαθούν-. Ορισμένοι ίσως αποδέχτηκαν το τέλος τους και κατέβηκαν στο κελάρι να πιουν λίγο ρούμι, άλλοι πανικόβλητοι έπεσαν στην θάλασσα «για να σωθούν», κάποιοι έπεσαν στα γόνατα και αρχίσαν να προσεύχονται και οι υπόλοιποι έκαναν ότι περνούσε από το χέρι τους για να αποτρέψουν την καταστροφή. Ακόμη φαντάζομαι τις οικογένειες τους να αποδίδουν την πραγματικότητα σε ανώτερες δυνάμεις (ανεξαρτήτως της κατάληξης των αγαπημένων τους) . Εάν πνίγουν ενδεχομένως να μην φταίει η τυχαία θύελλα αλλά η παράβλεψη της μεταφυσικής. Εάν σωθούν είναι ένδειξη ότι ίσως ο Άγιος Νικόλαος βοήθησε. Πιθανότατα ο ιδιοκτήτης του πλοίου την ώρα της θύελλας να βρίσκεται στην ζεστή έπαυλή του ή στο γραφείο του, παρέα με την γραμματέα του, καπνίζοντας πουρό και φλερτάροντάς την (ενώ είναι παντρεμένος και έχει οικογένεια). Ο ιδιοκτήτης ίσως είναι «χοντράνθρωπος» και αδιαφορεί για τους ανθρώπους στο πλοίο. Εάν μάλιστα υπάρξουν θύματα θα χρειαστεί να «χύσει κροκοδείλια δάκρυα». Στρέφοντας την προσοχή μου στην θάλασσα, βλέπω την άγνοιά της προς το ανθρώπινο είδος. Βλέπω την χάρη των νόμων της φυσικής και της βιολογίας. Τα θαλάσσιο οικοσύστημα ανυπομονεί να ναυαγήσει το πλοίο και να τραφεί.

Από ένα τόσο απλό γεγονός το μυαλό μου γέμισε από απίστευτα περίπλοκες σκέψεις. Ίσως ούτε εγώ δεν αποδέχομαι ότι απλά βλέπω ένα πλοίο που ίσως βουλιάξει. Η αλήθεια είναι πως αυτές οι σκέψεις μου επισήμαναν για ακόμη μια φορά ότι το νόμισμα έχει πολλαπλές όψεις. Η ερώτηση όμως που δεν έχει φύγει από το μυαλό μου είναι: γιατί ο Τέρνερ ζωγράφησε τόσο βίαιη την θάλασσα και τόσο αβοήθητο το καράβι; Ίσως είναι ο ίδιος το καράβι και η θάλασσα είναι η ζωή του....

Ο δεύτερος πίνακας για εμένα αποτελεί ένα απλό στιγμιότυπο. Έχει απογυμνωθεί το ναυάγιο από τα αρνητικά συναισθήματα που ακολουθούν ένα ατύχημα. Μάλιστα το τοπίο μαζί με το ναυάγιο φαίνονται αρκετά ελκυστικά.

Για εμένα πιο προχώ είναι ο πρώτος πίνακας, του Τέρνερ!

Απάντηση

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ

«Η χιονοθύελλα: Το ατμόπλοιο στην είσοδο του λιμανιού»

Ο πίνακας χωρίζεται στα δύο από ένα πυκνό σύννεφο πυρακτωμένου ατμού που διαφεύγει από το στενό καμινέτο του πλοίου για να γίνει ένα σώμα με το σύννεφο της χιονοθύελλας. Λες και προσπαθεί να δραπετεύσει απ' το ατμόπλοιο πριν είναι πια αργά...Το κάτω μέρος του πίνακα χωρίζεται και αυτό με την αντιδιαμετρική αντανάκλαση του καπνού που αναδεικνύει καλύτερα την ταραγμένη θάλασσα. Δεξιά και αριστερά το πλοίο περιβάλλεται από κύματα. Το μέλλον μοιάζει αβέβαιο αν και μπορούμε να συμπεράνουμε δύο ενδεχόμενα. Η πρώτη εκδοχή είναι να βυθιστεί το πλοίο μέσα στην δίνη που δημιουργούν οι πινελιές του ζωγράφου, οδηγώντας το βλέμμα μας να ακολουθήσει μέσα από αυτό το «τεχνητό κιάλι» τον ίλιγγο της επερχόμενης καταστροφής. Ο άνεμος και η χιονοθύελλα οριακά μας αγγίζουν, το οπτικό μας πεδίο περιορισμένο στην λιγοστή αντίθεση ουρανού και θάλασσας επιβεβαιώνει την απαισιοδοξία μας.

Ωστόσο, οι λευκές νιφάδες του χιονιού και το πέπλο λευκού φωτός που σκεπάζει το κατάστρωμα του πλοίου μάς δίνουν ελπίδα. Το δεύτερο ενδεχόμενο είναι η επιβίωση. Άλλωστε όπως υποδεικνύει και ο τίτλος, το πλοίο βρίσκεται μόλις στην είσοδο του λιμανιού (άρα και στην σωτηρία;)*. Με άλλα λόγια, πολύ κοντά σε αυτό το ανθρώπινο κατασκεύασμα που έχει ταυτιστεί με την σταθερότητα και την ασφάλεια, ο ζωγράφος ίσως αντιπαραβάλλει ακόμα εντονότερα ,σαν μια τραγική ειρωνεία, την μάταιη διάθεση του ανθρώπου να δαμάσει την άγρια φύση.

Η δραματικότητα αυτού του πίνακα δεν είναι επιφανειακή. Η εναλλαγή του φωτός που διαχέεται μέσα στις νεφελώδεις δίνες με το σκοτάδι προκαλεί αισθήματα αγωνίας, φόβου, «ξυπνά» το αίσθημα της επιβίωσης, ίσως και της ελπίδας. Τέλος, τίθενται ερωτήματα για την ίδια την ανθρώπινη ύπαρξη (παρόλη την εμφανή απουσία της από τον πίνακα) ,καταδεικνύοντας ίσως την υπεροψία της ενόσω πρωταγωνιστεί στις σκέψεις μας το ερώτημα: «Θα μπορούσε άραγε να είχε αποφευχθεί αυτή η τραγωδία;»

*Επιπρόσθετες σκέψεις...

Οι ίδιοι οι θεατές ίσως να βρίσκονται στο λιμάνι ή ακόμα και να αποτελούν την κυριολεκτική σημασία του «λιμανιού», το οποίο δεν διακρίνεται εμφανώς στον πίνακα. Εμείς οι ίδιοι είμαστε συνηθισμένοι να αισθανόμαστε την ασφάλεια και σταθερότητα που αντιπροσωπεύει η συγκεκριμένη λέξη. Ωστόσο, το «φράγμα της ξεγνοιασιάς» μας σπάει όταν συνειδητοποιούμε την τραγωδία που διαδραματίζεται μπροστά μας αλλά και όταν αντιληφθούμε ότι δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα πια για να το αποτρέψουμε.

«Ναυάγιο ένα θυελλώδες πρωινό»

Ο πίνακας αυτός αποδομεί την άλλοτε αρχοντική παρουσία ενός караβιού όπως αυτό θα μπορούσε να πρωταγωνιστεί σε κάθε ρομαντικό πίνακα της εποχής με θεματική τη θάλασσα. Αντιθέτως, παρατηρούμε έναν μουντό ουρανό, πελώρια κύματα και ένα καράβι γυμνό από πανιά με τους ναύτες που άλλοτε φιλοξενούσε να καταφεύγουν τώρα στην ασφάλεια

της στεριάς. Το οπτικό πεδίο του πίνακα εστιάζει όμως στην θάλασσα παρά στη στεριά, στο παρελθόν παρά στο μέλλον. Στο βάθος διακρίνουμε ένα πλοίο με ανοιχτά πανιά, σαν ένα «φάντασμα» του πλοίου που αντικρίζουμε τώρα μπροστά μας. Αυτό κάνει την επιλογή του ζωγράφου να απεικονίσει ένα ναυάγιο ακόμα πιο συνειδητή, καθώς αντιπαραβάλλει το «τέλειο, λειτουργικό, όμορφο» πλοίο στο βάθος με αυτήν την τραγική σκηνή ρεαλισμού που προήλθε, μόλις, από το πέρας της καταιγίδας. Ο ρόλος του καλλιτέχνη, άλλωστε, δεν είναι να ωραιοποιήσει ή να ελαφρύνει την πραγματικότητα αλλά να ευαισθητοποιήσει τον καθένα μας επιλέγοντας να προβάλει ακόμα και την θλιβερή εικόνα ενός ναυαγίου. Ωστόσο η αντίθεση των δυο πλοίων μπορεί να εκπροσωπεί, επίσης, τα λεπτά όρια μεταξύ της ζωής και του θανάτου. Όπως και ο πρώτος πίνακας έτσι και αυτός καταδεικνύει το εφήμερο της ανθρώπινης ζωής, της μηδαιμνότητας της, καθώς σε μια στιγμή το δεδομένο μπορεί να γίνει παρελθόν. Τέλος έχει ενδιαφέρον το οξύμωρο σχήμα που περιέχει η χρονική στιγμή του ναυαγίου καθώς οι λέξεις «ναυάγιο», που εκπροσωπεί την δύση, το τέλος ενός κύκλου και το «πρωί», που χαρακτηρίζεται από την ανατολή του ήλιου και την έναρξη μιας καινούριας ημέρας, αντικρούονται. Αν και οι δύο πίνακες διαθέτουν παρόμοια θεματική ο πρώτος πίνακας αποπνέει δυναμική μέσα από το συναίσθημα ενώ ο δεύτερος μέσα από το περιεχόμενο του. Για αυτόν τον λόγο ο πίνακας του Turner παρότι προγενέστερος φαίνεται να πρωτοπορεί, ξεφεύγοντας από τα πρότυπα της εποχής του και εστιάζοντας στα συναισθήματα, στο βίωμα και στο παρόν.

Απάντηση

ΣΟΛΩΜΟΥ ΛΕΩΝΟΡΑ

1. "Η Χιονοθύελλα: Το Ατμόπλοιο στην Είσοδο του Λιμανιού (1842), Ουίλιαμ Τέρνερ "

Ο πίνακας του Τέρνερ αποπνέει μια αίσθηση αβεβαιότητας και αγωνίας. Η χιονοθύελλα, η απειλητική θάλασσα και το αφηρημένως σχεδιασμένο ατμόπλοιο δημιουργούν μια εικόνα της ανθρώπινης αδυναμίας απέναντι στα στοιχεία της φύσης. Οι χρωματικές αντιφάσεις, το σκοτεινό μαύρο και το φωτεινό λευκό, εκφράζουν την αίσθηση της αβεβαιότητας, του κινδύνου και της ταραχής. Ο Τέρνερ με το έργο αυτό θέλει να αναδείξει κατά τη γνώμη μου την ένταση της φύσης, δείχνοντας πως η ανθρωπότητα βρίσκεται συνεχώς σε ένα αβέβαιο και επικίνδυνο περιβάλλον. Η χρήση της χιονοθύελλας και η κυριαρχία του στοιχείου του αέρα ενισχύουν αυτήν την αίσθηση της φυσικής καταστροφής.

2. "Ναυάγιο ένα Θυελλώδες Πρωινό (1895), Ιβάν Αϊβαζόφσκι "

Ο Αϊβαζόφσκι παρουσιάζει τη θάλασσα σε μία κατάσταση τρικυμίας και ταραχής. Ωστόσο, σε αντίθεση με τον Τέρνερ, η προσέγγιση του Αϊβαζόφσκι είναι πιο ρεαλιστική και ακριβής στην αναπαράσταση της θάλασσας και του ναυαγίου. Οι ναυαγοί στον πίνακα καθίστανται αδύναμοι μπροστά στο μεγαλείο της φύσης. Ο Αϊβαζόφσκι επικεντρώνεται στην τεχνική δεξιοτεχνία και την αναπαράσταση της θαλάσσιας έκρηξης, με μεγάλη έμφαση στην ένταση του φυσικού φαινομένου.

Ο πίνακας του Τέρνερ κατά τη γνώμη μου μπορεί να θεωρηθεί πιο "προχωρημένος". Η χρήση του φωτός και της χρωματικής θολούρας, καθώς και η αίσθηση της αβεβαιότητας δίνουν μια διαφορετική πιο σύγχρονη οπτική του θέματος που έχουν επιλέξει να θίξουν και οι δύο καλλιτέχνες. Ο Αϊβαζόφσκι από την άλλη πλευρά φαίνεται να παραμένει πιο πιστός στις παραδοσιακές τεχνικές και στο ρεαλισμό, προσφέροντας μια εντυπωσιακή, αλλά πιο άμεση και κατανοητή απεικόνιση του ναυαγίου και της φύσης.

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ ΜΑΣ

Η ΑΣΠΡΟΜΑΥΡΗ ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΥ ΠΕΙΝΟΥΣΕ ΚΑΙ ΠΟΝΟΥΣΕ, ΔΙΚΑΙΟΥΝΤΑΝ ΝΑ

ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΕΙ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ; ΕΙΛΙΚΡΙΝΑ, ΔΕΝ ΞΕΡΩ.

Κυριακή 17 Δεκεμβρίου 2023 - 10:01 π.μ.

από τον χρήστη Λάζαρης Ανδρέας

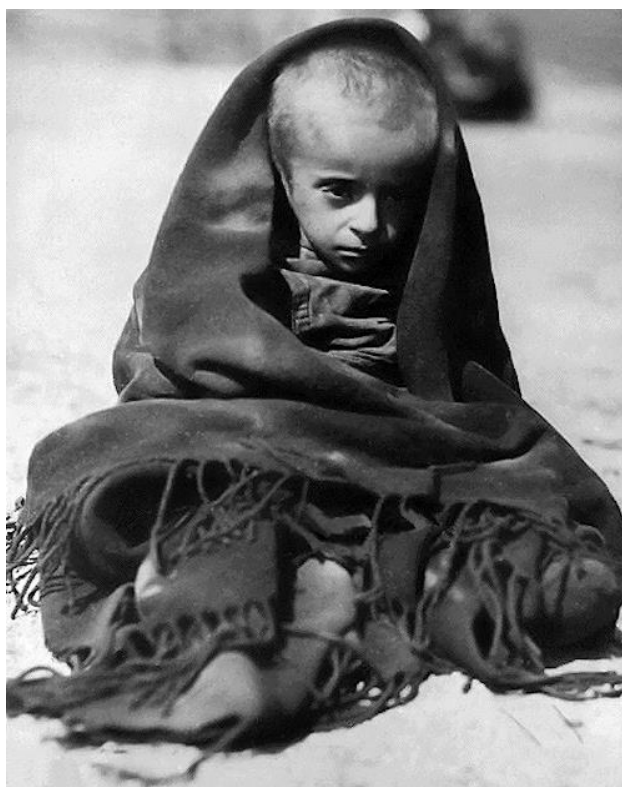
Πριν από 80 χρόνια, τον ματωμένο Δεκέμβρη του '44, η διαδήλωση του ΕΑΜ στο Σύνταγμα «πνίγεται» στο αίμα και η χώρα αρχίζει να βυθίζεται στη δίνη του εμφυλίου πολέμου.

Ο Ελληνικός Εμφύλιος Πόλεμος ξεκίνησε «επίσημα» τον Μάρτιο του 1946 μεταξύ του Ελληνικού Κυβερνητικού Στρατού (που υποστηριζόταν από την Μεγάλη Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες), και του Δημοκρατικού Στρατού Ελλάδας (αντάρτικες δυνάμεις υπό τον έλεγχο του Κουμμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας, και με την υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης, της Αλβανίας, της Βουλγαρίας, και της Γιουγκοσλαβίας). Ο Ελληνικός Εμφύλιος θεωρείται διεθνώς ως η πρώτη πράξη του ψυχρού πόλεμου στη μεταπολεμική ιστορία, και ήταν η **πολεμική σύγκρουση με τις μεγαλύτερες απώλειες** που γνώρισε η χώρα **από το 1830 έως σήμερα**.

Προσδοκώ η **μνήμη** που περνά αυτόματα από γενιά σε γενιά να οδηγήσει στην **εξαφάνιση της μισαλλοδοξίας μας και να κρίνουμε τη σύγχρονη πραγματικότητα αντικειμενικά, χωρίς εμπάθεια**. Ο εν λόγω πόλεμος διήρκησε τρία χρόνια, κι έληξε τον Αύγουστο του 1949 με την ήττα των κομμουνιστών ανταρτών.

Έτος καμπής το 1948 από το οποίο οι δύο παρακάτω φωτογραφίες.

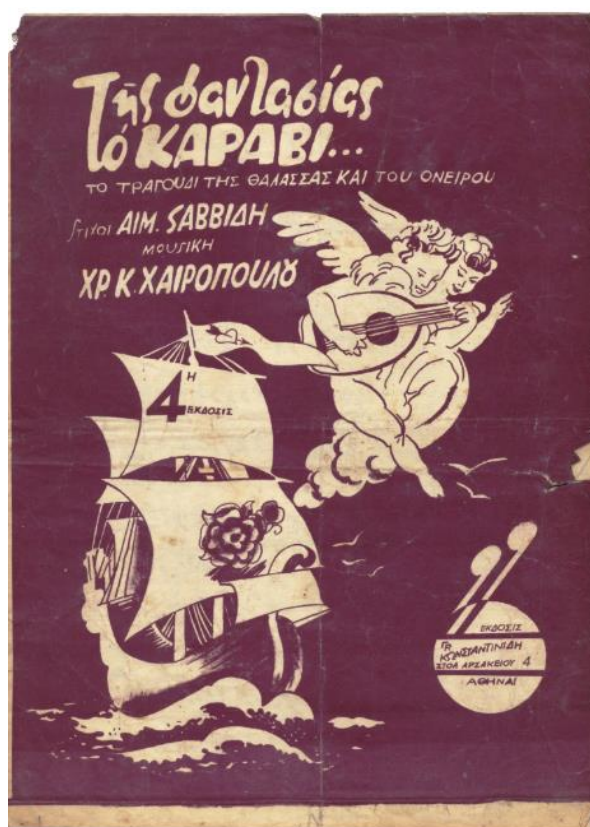

Το αγόρι της φωτογραφίας βρέθηκε από ομάδα του Αμερικανικού Ερυθρού Σταυρού, έξω από τη Θεσσαλονίκη το 1948. Λέγεται πως γύρω του κείτονταν έξι νεκροί και πως το αγόρι αυτό ήταν ο **μόνος επιζών**.

Την ίδια χρονιά όμως κυκλοφορήθηκε το παρακάτω ελαφρό τραγούδι που ερμήνευσε η **Δανάη** με τη βελούδινη φωνή της, τόσο χαρακτηριστικά για το τότε κυρίαρχο αυτό είδος τραγουδιού.

Η Δανάη Στρατηγοπούλου (1913-2009) ήταν Ελληνίδα τραγουδίστρια - διαπρεπής ερμηνεύτρια, μεταξύ άλλων, του **Αττίκ** και του **Χαιρόπουλου** - μουσικός, συγγραφέας, μεταφράστρια και καθηγήτρια της ελληνικής Λαογραφίας στο Πανεπιστήμιο του Σαντιάγο της Χιλής, καθώς και φωνητικής μουσικής σε πολλά ωδεία. "Ιέρεια" της "Μάντρας" του Αττίκ, μοναδική ερμηνεύτρια των Χαιρόπουλου, Σουγιούλ, Γιαννίδη, Καπνίση, αλλά και του δημοτικού μας τραγουδιού, η Δανάη υπήρξε και αγωνίστρια της Εθνικής Αντίστασης, ενώ είχε φυλακιστεί από την Γκεστάπο στα χρόνια της Κατοχής. Με αγωνιστική δράση και στη Χιλή, καθώς συμμετείχε στη "Λαϊκή Ενότητα" του Σαλβαδόρ Αλιέντε, συνδέθηκε με στενή φιλία με τον κορυφαίο ποιητή της Λατινικής Αμερικής, νομπελίστα, Πάμπλο Νερούντα, ο οποίος την "έχρισε" επίσημη μεταφράστριά του για την ελληνική γλώσσα.

https://drive.google.com/file/d/1F3r68fd2XBoym3vPaXhuXpV-a8f_Y1kS/view?usp=sharing

Η Τέχνη μέσα ή έξω από την πραγματικότητα; Δραπετεύουμε λυτρωτικά από το παρόν ή το αναμορφώνουμε ριζικά μέσω της Τέχνης; Τι λέτε; Να ρίξουμ' άγκυρα στις λήθης το γιαλό;

Σχόλια

- από την χρήση
ΠΑΡΔΑΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Τετάρτη 20 Δεκεμβρίου 2023

Ως ένας από τους όρους της γλωσσολογικής δημιουργικότητας του ανθρώπου που περιγράφει κάτι εγγενώς ασαφές, η

«Τέχνη» ιστορικά αλλάζει περιεχόμενο και σημασία. Κάποτε αφορούσε τη σφαίρα των «Καλών» τεχνών, καθορισμένες, κατηγοριοποιημένες, συνυφασμένες με την «ωραία» αισθητική. Πλέον, τέχνη είναι και η μαγικική, το graffiti, η δερματοσιζία, ενώ στις παραδοσιακές τέχνες έχουν εισαχθεί ιδέες ασύμφωνες με την κλασική αντίληψη του «όμορφου» και θίγονται θέματα που θεωρούνται ενοχλητικά ή και σκανδαλώδη από ό,τι έχουμε αποφασίσει να αποκαλούμε κοινή γνώμη. Εδώ να σημειώσω ότι για μένα η Τέχνη δεν απαιτείται να παρουσιάζει το «ωραίο» - αυτό που απαιτείται είναι να κυοφορεί κάποιο νόημα. Στη γενιά του 2000, γνωστή και ως Gen Z, μας αρέσει, όταν μας δίνουν δύο επιλογές τις οποίες επιθυμούμε εξίσου, να απαντάμε με «ναι». Συνεπώς, στην ερώτηση «Τέχνη μέσα ή έξω από την πραγματικότητα;», η απάντησή μου είναι ναι. Ο αμφιβληστροειδής της δικής μου αντίληψης καταγράφει την Τέχνη ως δυνητικά παρούσα στα πάντα, γιατί είναι μια ανθρώπινη νοητική εφεύρεση, οπότε υπάρχει όπου αποφασίσουμε εμείς να την εντοπίσουμε. Κατ' επέκταση, ένα πρόσωπό της μπορεί να υπηρετεί την πραγματικότητα, εκθέτοντας την, κριτικάροντάς την, εκθειάζοντάς την, ενώ ένα άλλο να προσφέρει μια θαλπωρή διαφυγής μέσω του ανεκτίμητου εργαλείου της φαντασίας, την οποία χρειάζεται και ο πιο στυγνός ρεαλιστής. Σαν Ιανός, λοιπόν, πιστεύω πως η Τέχνη είναι φτιαγμένη για να προάγει την ανθρώπινη λειτουργικότητα αποτελεσματικά μόνο όταν εναλλάσσει τα δύο της πρόσωπα: Δεν μπορούμε να εξελιχθούμε, συχνά ούτε καν να επιβιώσουμε δίχως να κατανοήσουμε και να συμμετάσχουμε σε ό,τι άπτεται της υλικής πραγματικότητας. Όπως, όμως, γνωρίζει όποιος αφήνει τα γεγονότα να προχωρούν πέρα από τον προθάλαμο των ασυνείδητων αμυνών του, η πραγματικότητα δεν αντέχεται για πολύ. Απαιτείται ένα διάλειμμα, για να επιστρέφουμε σε αυτή χωρίς να σερνόμαστε στο περιθώριό της εξουθενωμένοι. Ναι, έχουμε μυαλό, μάτια, αντανakλαστικά για να ζούμε «εκεί έξω», αλλά και την ικανότητα να ονειροπολούμε και να επιλέγουμε τη λήθη για λιμάνι για κάποιο λόγο μας την εγκατέλειψε η φύση. Ας βάλουμε στόχο, λοιπόν, μια ώριμη ευαισθησία ικανή να διακρίνει τι ταιριάζει σε κάθε στιγμιότυπο του βίου μας.

- από τον χρήστη

Λάζαρος Ανδρέας

Τετάρτη 20 Δεκεμβρίου 2023 - 12:47 μ.μ.

Λυτρωτικά εξισορροπιστική η τοποθέτησή σου, Κωνσταντίνα

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

eClass ΕΚΠΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ
ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ ΜΑΣ

ΜΑΚΡΙΝΕΣ ΜΝΗΜΕΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

από τον χρήστη Λάζαρης Ανδρέας

Χάινριχ Φέρντιναντ Βέρνερ: Το χριστουγεννιάτικο δέντρο (1909).

-Αφού λέγαμε για καραβάκι φέτος,
τι το πήρες αυτό το έλατο;
Έπιασε όλο το σαλόνι.
-"Ε, έτσι, για το καλό", μου λέει εκείνη.

- Δεν κάνεις και κανα παιδάκι;
Τι τη θέλεις τη σπλήνα τη γεμιστή χριστουγεννιάτικα;
Ποιος θα τη φάει;
-Ε, έτσι, για το καλό.

-Τι να την πάρουμε τη γιαγιά τηλέφωνο
να της παίξω τα κάλαντα στη μελόντικα;
Αφού θα πάμε αύριο.
-Ε, έτσι, για το καλό.

- Αφού πάντα μας αφήνει τα δώρα στο μπροστινό μπαλκόνι,
τι τον έπιασε φέτος τον Άη Βασίλη
και τ' άφησε στο παράθυρό μου;
-Ε, έτσι, για το καλό.

- Φωνές αλαργινές, πώς δεν σιγάτε;

Μ' ακολουθείτε μέσα ή έξω από οθόνες.
Το ίδιο πράμα όλα τα βλέμματα
θολά, κρύα, ζωντανά μα πεθαμένα,
τους ομοίους και αδιαφόρους.

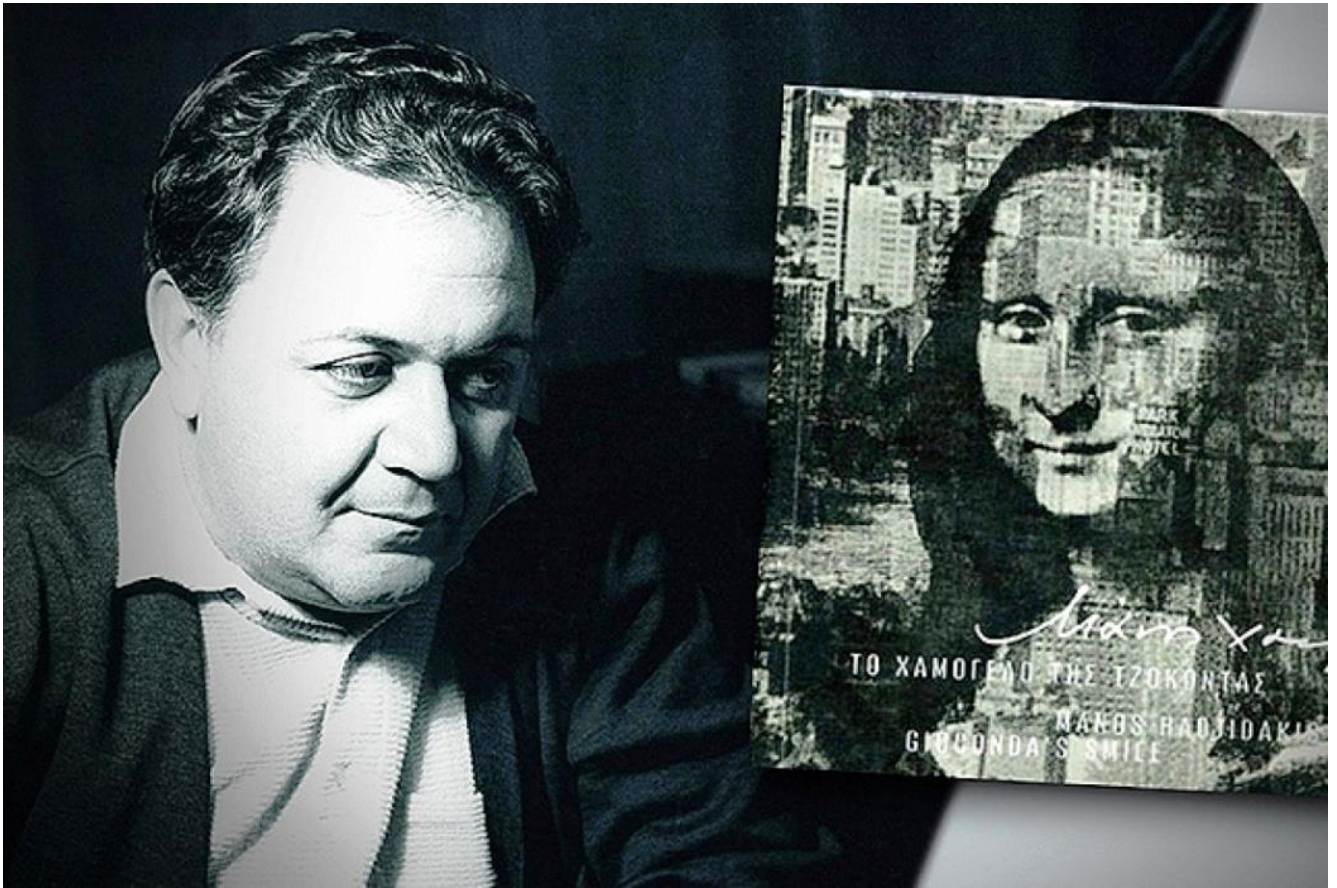
Παρεμβάλλεστε στα λόγια μου.
Κανένας δεν τ' ακούει, όλοι μιλάνε, μόνο μιλάνε.
Αν σ' αγγίζουν, δε σε νιώθουν,
αν σε κοιτάζουν, δε σε βλέπουν.

Με οδηγείτε σε καθάρια πρόσωπα.
Επί τέλους, σε ζωές αληθινές κι ανόθευτες,
χωρίς μούφες, μπακαλοτέφτερα κι αλισβερίσια,
παπατζιλίκια, τακτικισμούς και μάρκετινγκ.

Ιχνηλατείτε αστέρια
χαμένα στων φλασιών τον ορυμαγδό
και μου τα φέρνετε
ζεστό ψωμί να με στυλώσει.

- Ε, έτσι, για το καλό.

https://drive.google.com/file/d/1sMOpGaRCn_eeYdxz2pC7UnJ4xBs6w61m/view?usp=sharing
Μάνου Χατζιδάκι: "Προσωπογραφία της μητέρας μου" από "Το χαμόγελο της Τζοκόντας".

Σχόλια (1)

- από την χρήστη

ΠΑΡΔΑΛΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

"Ιχνηλατείτε αστέρια". Μια έκφραση μεστή, μια έκφραση-εικόνα, ένα κοπλιμέντο ζωής.

Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν
ΙΔΡΥΘΕΝ ΤΟ 1837

eClass ΕΚΠΑ - ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ & ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΙΣΤΟΛΟΓΙΟ ΜΑΣ

ΑΙΣΘΗΜΑ ΕΥΕΞΙΑΣ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗ ΝΕΑ ΧΡΟΝΙΑ!

από τον χρήστη Λάζαρης Ανδρέας

Τζεφ Κουνς: «Κουτάβι» (1992)

Η φιλοσοφία του **Τζεφ Κουνς** –που εκφράζεται πάντα με ένα πλατύ χαμόγελο – της σωτηρίας μέσω του κιτς, δίνει στους ανθρώπους το μόνο είδος τέχνης που τους κάνει πραγματικά ευτυχισμένους και μπορεί καμιά φορά να είναι ενοχλητικό. Αλλά το «Κουτάβι» είναι ένας θρίαμβος. Είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι ένα μεγάλο δημόσιο μνημείο στο Μουσείο μοντέρνας και σύγχρονης Τέχνης Γκούγκενχάιμ στο Μπιλμπάο θα μπορούσε να είναι και αστείο αλλά και να λειτουργήσει ως γλυπτό. Το «Κουτάβι» το πετυχαίνει. Μεγεθύνεται από ένα πορσελάνινο ειδώλιο ενός τεριέ που χρησίμευε για στολίδι, και είναι κατασκευασμένο από μάζες λουλουδιών, ώστε να μας γεμίζει με **αγνή διάθεση** και **ανεπιφύλακτη καλή βούληση** - τι καλύτερο για το 2024;

Ζουάν Μιρό: «Πρόσωπο ρίχνει μια πέτρα σ' ένα πουλί» (1926)

Ο κόσμος του Μιρό, αυτή η **φαντασμαγορία** από έντομα, σπέρματα, μάτια, χάρτινες διακοσμήσεις, τελείες, μουστάκια, αμοιβάδες, αστέρια και σταγόνες, είναι ίσως μια αμφίβολη περίπτωση. Κάποιοι κανόνες πρέπει να παραβιαστούν, κάποια βαρύτητα πρέπει να αψηφηθεί, έτσι ώστε η απόλυτη αναρχία, η απόλυτη έλλειψη βαρύτητας να βρεθούν στα σύνορα του **χιούμορ**.

Θα συνεχίσουμε να βρισκόμαστε σε εύθυμη διάθεση μέσω της κλασικής μουσικής!; Ας μην ξεχνάμε ότι το **χιούμορ** αποτελεί **δομικό στοιχείο κάθε τέχνης**, όσο κι αν αυτή περιβάλλεται από έναν ελιτίστικο μανδύα αστικής σοβαροφάνειας. Μεταφερόμαστε στη Βιέννη του 19^{ου} αιώνα.

Οι **πόλκες** είναι χοροί σε ρυθμό 2/4. Το όνομα Πόλκα προέρχεται από την τσεχική λέξη *růlka*— που σημαίνει «μικρό μισό», κάτι που αναφέρεται στα μικρά μισά βήματα του χορού αυτού.

Ακούμε πρώτα τη γρήγορη πόλκα του **Γιόχαν Στράους υιού «Hellenen-Polka / Η πόλκα των Ελλήνων»** η οποία φέρει τον αριθμό **203** στον κατάλογο με τα έργα του αυστριακού συνθέτη. Κάθε χρόνο την εποχή της Αποκριάς, ο Γιόχαν Στράους υιός (1825-1899) έτρεχε και δεν έφτανε για να προλάβει όλους τους χορούς στη Βιέννη, στους οποίους ήταν προσκεκλημένος. Μάλιστα, υπήρχαν βραδιές που έπρεπε να παραστεί σε πέντε ή έξι χορούς και να διευθύνει ισάριθμες ορχήστρες. Εκ των πραγμάτων, η παρουσία του σε κάθε χορό ήταν ολιγόλεπτη, προς απογοήτευση των πολλών θαυμαστών του. Πάντως, η βραδιά της 8ης 2.1858 ανήκε στον πολιτικό και οικονομικό μεγαλοπαράγοντα της Βιέννης, τον ελληνικής καταγωγής βαρόνο Σίμωνα Σίνα (1810-1876), μεταξύ άλλων, πρεσβευτή της Ελλάδας στην Αυστροουγγαρία και εθνικό ευεργέτη της χώρας μας (Ακαδημία, Οφθαλμιατρείο, Μητρόπολη Αθήνας κ.ά.). Ο Στράους, όχι μόνο παρέστη στον «Ελληνικό Χορό» του Σίνα, όπως ήταν γνωστός στους κοσμικούς κύκλους της Βιέννης, αλλά συνέθεσε για την περίπτωση την «Πόλκα των Ελλήνων».

https://drive.google.com/file/d/1a9llmE_I75ZFzR15am0TO7_NECBCXz8I/view?usp=sharing

Συνεχίζουμε στο ίδιο χορευτικό κλίμα με δύο ακόμα πασίγνωστες γρήγορες πόλκες του Γιόχαν Στράους του νεότερου, την **ουγγρική πόλκα έργο 332** και την πόλκα «του κυνηγιού» έργο 373.

https://drive.google.com/file/d/10_Ea_un2zSfdHJF3_4csVhx2OG9psX5C/view?usp=sharing

<https://drive.google.com/file/d/1Ggq7cklCCRstcoxhE3ffpp2esd38UcjA/view?usp=sharing>

Παραμένουμε στη Βιέννη, αλλά πάμε έναν ακόμη αιώνα πίσω. Το χιούμορ στην κλασική μουσική το απαντούμε και σε άλλες μορφές της, πέραν της χορευτικής, όπως στη συμφωνία, και μάλιστα με άκρως απογειωτικό τρόπο στις συμφωνίες του «πατέρα της κλασικής συμφωνίας», σπουδαιότατου αυστριακού συνθέτη **Γιόζεφ Χάιντν** (1732-1809). Οι συμφωνίες του Χάιντν αποκτούν το **νόημα μιας γενικευμένης «εικόνας του κόσμου»**, στην οποία διαφορετικές πτυχές της ζωής - σοβαρές, δραματικές, λυρικο-φιλοσοφικές, χιουμοριστικές- φέρονται σε μία **αδιάσειστη, οργανική ενότητα και ισορροπία**, όπως ακριβώς η ίδια η **ζωή ως ολότητα**. Κύρια πηγή της μουσικής τους γλώσσας είναι οι τόνοι καθημερινών τραγουδιών και χορών, ενίοτε άμεσα δανεισμένοι από λαογραφικές πηγές, που εντάσσονται στη σύνθετη διαδικασία της συμφωνικής ανάπτυξης και αποκαλύπτουν νέες παραστατικές, δυναμικές δυνατότητες. Καταρρίπτοντας το στερεότυπο πως η κλασική συμφωνική μουσική είναι πάντοτε "βαριά κι ασήκωτη", αναζωογονηθείτε ακούγοντας τα παρακάτω **πνευματώδη μέρη** από τις **συμφωνίες αρ. 60 & 80 του Χάιντν**.

Η **60η Συμφωνία** αποτελεί ορχηστρικό έργο, η πρεμιέρα του οποίου δόθηκε ανήμερα των Θεοφανίων του 1776 στη Βιέννη. Το 1774 ο Χάιντν έγραψε τη μουσική για το θεατρικό έργο του Ζαν Φρανσουά Ρενιάρ «**Ο αφηρημένος**» (Le Distract). Στη συνέχεια, μέρη της μουσικής αυτής χρησιμοποίησε στη Συμφωνία αρ. 60, η οποία είναι γνωστή με την ιταλική επωνυμία του έργου «**Il Distratto**». Πιο γνωστή, όμως, είναι για ένα **μουσικό αστείο** που επιφύλαξε στους ακροατές του ο συνθέτης στο φινάλε, με το κούρδισμα των βιολιών κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης του έργου! Η συμφωνία είναι ενορχηστρωμένη για δύο όμποε, δύο κόρνα, δύο τρομπέτες (προαιρετικά), τύμπανα και έγχορδα. Ακούμε λοιπόν ενιαία το **4ο μέρος** και μαζί και το **6ο μέρος (φινάλε)**, πρέστο και πρεστίσιμο, αντίστοιχα.

<https://drive.google.com/file/d/1kACspZjHVsbn7rHIDdQ-zTbpRcWltb72/view?usp=sharing>

Και για το τέλος, το **φινάλε της «Συμφωνίας αρ.80»** του Χάιντν που γράφτηκε το 1784 και αποτελεί το κεντρικό μέρος μίας τριλογίας συμφωνιών που τη συμπληρώνουν (79^η και η 81^η) και που παρουσιάστηκαν στη Βιέννη το 1785 από τον Μότσαρτ, στο πλαίσιο των ξακουστών Lenten Concerts της 'Κοινωνίας των Μουσικών' της Βιέννης. Εμπεριέχει αναφορές στο προ-ρομαντικό κίνημα «Sturm und Drang - Θύελλα και αγωνία», χωρίς να ανήκει σε αυτή την περίοδο του συνθέτη, ενώ χαρακτηρίζεται από το **σπινθηροβόλο πνεύμα του Χάιντν**. Στο τελευταίο μέρος της συμφωνίας (Πρέστο) ο Χάιντν περνάει καλά με ένα κύριο θέμα δομημένο με συγκοπή που προσδίδει στη μουσική έναν **μεθυστικό χαρακτήρα**, αφήνοντας την **κωμωδία** να έχει τον τελευταίο λόγο.

<https://drive.google.com/file/d/12J6PQ9LiUFpxVp-nGqN9xRryFU3geyxh/view?usp=sharing>